Özgürlük ve maceranın tadı

Marlboro

1979 YILI İCRA PL.467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.

4 EKİM 1987 YIL:5 SAYI:39 700 TL. (KDV dahil)

nokta

12 EYLÜL SAVCILARI RECEP ERGUN'U SUÇLUYOR

BAZILARI İKİSİNİ DE SEVER

Sekste cinsiyet ayırmayan biseksüeller anlatıyor

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE

Pasaport yasasında değişiklik hazırlığı 12
Recep Ergun'a suçlamalar 16
20 yıldır süren deprem 20
Pişman itirafçı 22
Birleşme atağının kulisi 24

DÜNYA

Silahsızlanma çabaları 30
Avrupa'nın Neo-Nazileri 32
Mısır'da ünlüler dine dönüyor 35

EKONOMİ

Holdingler ve emekli generaller 40
KİT'lerde sözleşmeli personel tartışması 45

KAPAK

Biseksüeller 50
Avrupa'dan söyleşiler 58

TOPLUM

Çocuklar Tanrı'yı çizdi 60
Anadolu'da bir Alman köyü 64

KÜLTÜR SANAT

Güney'in filmlerine özgürlük 66
"Kadının Adı Yok" neden sattı? 68
Özal'ı sevmeyen ölsün 70

İZLENİMLER

Bodrum '87 73

SPOR

Yaz Olimpiyatları '88 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 8
Panorama/Türkiye 26
Panorama/Dünya 38
Günlerin Getirdiği 46
Mektuplar 78
Bulmaca 79
Test 80
Kutu Kutu 82

Hem kadınla, hem erkekle...

"Cinsel azınlıklar" arasında kendilerinden en az söz edilen, ama en yaygın grup olduğu tartışmasız kabul edilen biseksüeller, yaşantılarını, duygularını ve kimseyle paylaşamadıkları acılarını anlattılar. Kendini "teorik" olarak, biseksüel diye tanımlayan "Sevişmenin Rengi" kitabının yazarı Güner Kuban, Hollandalı biseksüellerle **Nokta** için konuştu.

(Sayfa 50)

Kapak Fotoğrafı: Muhlis HASA
Kapak Mankeni: Oya DEMİR

Pasaport ve vatandaşlık yasalarında değişiklik umudu...

Pasaport verilmeyen 500 bin kişi ile vatandaşlıktan çıkartılan 20 bin kişiyi ilgilendiren yasalarda değişiklik bekleniyor. Adnan Kahveci hukukçuların önerilerini topluyor...

(Sayfa 12)

Recep Ergun suçlanıyor...

12 Eylül'ün Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun, bir dönem birlikte çalıştığı asker hukukçuların eleştirilerine hedef oluyor. Emekli Başsavcı Albay Nurettin Soyer, emekli Hâkim Albay Atilla Tülay ve emekli Deniz Hâkim Albay Enis Tunga; Ergun ile ilgili anılarını **Nokta**'ya anlattılar..

(Sayfa 16)

Duygu neyi yakaladı?

Gazeteci-yazar Duygu Asena'nın "Kadının Adı Yok" adlı kitabıyla birlikte Türkiye belki de ilk kez Batılı anlamda bir "best-seller" olayı yaşıyor. Eleştirmenler, uzmanlar bu büyük ilginin nedenini anlatıyorlar...

(Sayfa 68)

Nihayet özgür olacak

Sinemaseverlerin 7 yıllık özlemi sona ermek üzere. Hükümet Yılmaz Güney'in filmleri üzerindeki yasağı kaldırmayı planlıyor. Güney'in filmlerinin dünya dağıtım hakkı, Cactus Film'in elinde..

(Sayfa 66)

GÜVENİLİR BİR HABERLEŞME ORTAMI İÇİN.

Ulusal haberleşme ağı yenileniyor.

Olanaklardan yararlanmak, işyerinizin ihtiyacına uygun, çağdaş, güvenilir bir iç ve dış haberleşme sağlamak için Netaş'ı arayın.

Netaş/Spacenet Elektronik Santral ve Elektronik Şefsekreterlerin **modüler yapıları,** 3'ten 3000'e ulaşan kapasite imkanı yaratır.

Dünya standartlarındaki teknoloji ile tamamı Türkiye'de üretilen Netaş/Spacenet'lerin **100'ü aşkın yeteneğine,** yoğun **araştırma-geliştirme** faaliyetleriyle daima bir yenisi eklenir.

Netaş/Spacenet kullanmanın önemli bir avantajı da, **yaygın** satış sonrası **servisi** ve cihazı en ufak ayrıntısına kadar tanıyan **uzman personelidir.**

Netaş, yetkin ve kaliteli ürünleriyle çalışma hayatına ve insanımıza haberleşme desteğini sunmaktan gurur duyuyor.

Netaş

3'TEN 3000'E

• **İstanbul:** 172 34 72 • **Ankara:** 117 22 00 • **İzmir:** 19 33 33 • **Adana:** 30 472

ULTRA

Öğretmenin ölümü

Müdür Ali Nebioğlu, mikrofonun başına geçtiği zaman okulun bahçesindeki tatlı curcuna hâlâ kesilmemişti. Sıraya girmemek için direnip sağa sola kaçanlar, annesinin bacaklarına sarılıp ağlayanlar ya da "tevekkülle" kaderlerine boyun eğen miniklerin ve en az onlar kadar telaş içindeki ana-babaların uğultusu, Nebioğlu'nun açış konuşmasının sonundaki cümle ile aniden kesilecekti. Müdür Ali Nebioğlu tüm öğrencileri ve velileri birkaç gün önce ölen 20 yıllık öğretmen Aysel Kurt'un anısına saygı duruşuna çağırıyordu.Özellikle üçüncü sınıf öğrencilerinin şaşkınlığını ve acısını, onların minik gözlerinden okumamak mümkün değildi. Sevgili öğretmenlerini bir daha hiç göremeyeceklerdi... Ne olmuştu ona? Geçen pazartesi sabahı İstanbul'daki Hüseyin Cahit Yalçın İlkokulu'nun açılışında minik öğrencileri işte bunu düşünüyorlardı: Ne olmuştu Aysel öğretmenlerine?..

.....

Aysel Kurt, bundan hemen hemen bir yıl kadar önce, **Nokta**'nın sayfalarındaki "isimsiz konuklardan" biri olmuştu. Ölüm haberini öğrenir öğrenmez, hemen ciltleri karıştırıp 30 Kasım 1986 tarihli dergimizdeki Öğretmenler Günü için hazırladığımız yazıyı bulduk. Binlerce çilekeş öğretmenin tipik bir örneğiydi Aysel Kurt... Yıllarca emek verdiği mesleğini kaybetmekten korktuğu için yaşadıklarını anlatırken ismini vermekten çekinmişti. Biz de sadece adının ve soyadının baş harflerini kullanmakla yetinmiştik. Ama şimdi adını rahatlıkla yazabiliyoruz... Çünkü onun, artık yaşam kavgası adına çekinecek hiçbir şeyi kalmadı...

Okulun "sevgili öğretmeni" İstanbul'un Avcılar semtinde oturuyordu. Her gün Mecidiyeköy'e gidip gelişinde iki otobüs değiştiriyor, beş-altı kilometre yürüyor ve günün tam dört saatini yolda geçiriyordu. Üstüne üstlük Aysel Kurt, birkaç ay önce önemli bir bağırsak ameliyatı geçirmiş ve üzerindeki urun temizlenmesi için kalınbağırsağı 20 cm. kısaltılmıştı. Aylık maaşı 80 bin lirayı geçmeyen bu 20 yıllık öğretmenin mesleğine devam edebilmesi için tek bir isteği vardı: Evinin yakınındaki bir okula tayin olabilmek... Aman Tanrım... Bu ne kadar güç bir işti... Mesai arkadaşlarının anlattıklarına göre, ameliyat sonrası Milli Eğitim Müdürlüğü görevlilerinden Adil Uğurlu'ya başvurmuş "Beni bu yollar öldürecek" demişti...

Sonuçta, ömür bitmiş, yollar bitmemişti...

30 Kasım 1986 tarihli **Nokta** dergisinde "adı bizde gizli" öğretmen Aysel Kurt'un öyküsünün bu bölümü, şu satırlarla anlatılmıştı: "Şube Müdürü Adil Uğurlu'ya dilekçe vererek evinin çevresindeki bir okula sağlık nedeniyle tayinini istemişti. Adil Bey, kendisine sıraya girmesi gerektiğini ve başka hiçbir seçeneği olmadığını söylemişti... Öğretmen A.K. biraz daha isteğini yineledi-ğinde kendisine kibarca kapının yolu gösteriliyor ve azarlanıyordu..."

Aradan bir yıl geçti... Yine adının verilmesini meslek yaşamı için sakıncalı gören bir arkadaşı, Aysel öğretmenin ölmeden birkaç gün önce, hastanede kendisine şunları söylediğini anlattı: "Bir ayağa kalkabilsem bu kez **Nokta**'ya kendi ismimle konuşacağım..."

Fırsat kalmadı... Aysel öğretmen öldü. Acaba şube müdürü Adil Uğurlu "sevgili öğretmenin" cenazesine gidecek vakit buldu mu?

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan

GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk
ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu
GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan
SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Erdal Kılıçoğlu, (Ankara)
DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
TOPLUM Levent Tayla

KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu
SANAT Sungu Çapan
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı
YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
REDAKSİYON Alper Görmüş, Ahmet Turhan Altıner
GÜNLERİN GETİRDİĞİ Itır Şahingiray
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın
Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, Nuray Şirin
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Ali Aydın
FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Ayşegül Evren, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel

TEKNİK ŞEFLER Ahmet Aksel (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera) Savaş Kayar (Fotoğraf Laboratuvarı)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Levent Boyacıoğlu, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayça Gülsoy, Mahmut Kurtoğlu, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kâmil Yavuz, UBA
ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: 21 27 58—22 37 80
SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

BİR SENARYO YAZMAK, Michel Chion'dan çeviren Nedret Tanyolaç, Afa Yayınları, Temmuz 1987.

Son yıllarda bir aşama gözlenen sinema yayıncılığımızda başı çeken Afa Yayınları'nın sinema dizisinin son kitabı, "Cahiers du Cinema" yazarlarından Michel Chion'un **Bir Senaryo Yazmak**'ı. Öteden beri sinemamızda en çok eksikliği duyulan nitelikli senaryo yazımı konusunda kuşkusuz olumlu katkılarda bulunacak bu kitap, senaryo yazmak isteyenlerin yanı sıra, sinemaya ilgi duyanların da ne yapıp edip sağlayacakları türden bir yapıt. **Bir Senaryo Yazmak**'ın ilk bölümü "Ustalar da senaryo ile çalışır"da, dört sinema klasiğinin (Doktor Mabuse'ün Vasiyeti, Son Macera, Efendi Şanso, Pauline Plajda) senaryo özetleri yer alıyor. "Senaryo yazarının da kendi yöntemleri vardır" başlıklı ikinci bölümde de senaryo yazmanın gerektirdiği önemli kurallar, ilkeler anlatılıyor. **Bir Senaryo Yazmak**'ın üçüncü bölümündeyse yaygın senaryo biçimlerini işliyor yazar. Her ne kadar "senaryo yazmak pek kolay kolay öğretilemez"se de, sezgiye, deneyime ve biraz da eğitime dayanan senaryo çalışması konusunda yararlı bir kaynak kitap niteliğinde Michel Chion'un **Bir Senaryo Yazmak**'ı.

NEYZEN TEVFİK, inceleme, Alpay Kabacalı, Özgür Yayın, Ağustos 1987, 376 sayfa.

Hiciv edebiyatımızın en özgün ve eskimeyen adlarından Neyzen Tevfik üstüne hayatı, kişiliği, şiirleri açısından yapılmış bir kapsamlı, titiz çalışma. Bugüne değin Neyzen hakkındaki, daha çok derleme niteliğindeki çalışmalardan farklı bir düzeyi yansıtan bu kitabı Alpay Kabacalı hazırlamış. Neyzen'in saraylardan meyhanelere, ziyafet sofralarından kuru peynir ekmeğe uzanan çalkantılı yaşamını ele alarak işe koyulan Kabacalı, Neyzen'in iğneleyici ve incelikli nüktelerini, halka mal olmuş şiirlerini ve çeşitli değerlendirmeleri inceleyerek sürdürdüğü çalışmasına bir de sözlük ve Neyzen Kaynakçası eklemiş. Yetmiş dört yıllık yaşamı boyunca, söz özgürlüğünün ve kalender, çılgınca bir bohem yaşantısının simgesi haline gelen Neyzen, Sait Halim Paşa'dan Atatürk'e değin dönemlerinin tüm ileri gelenlerince sevilmiş, kendine özgü bir yergi-sövgü ustası olarak benimsenmiştir. Alpay Kabacalı'nın kaleminden yansıyan "rindi şeyda" ozanını yeni kuşakların da tanıyıp sevmeleri ve zamana karşın eskimeyen yergilerini keyifle okumaları bakımından ilginç ve yararlı bir kitap "Çeşitli Yönleriyle" Neyzen Tevfik.

Osmanlı iktisat düşüncesi

OSMANLI İKTİSAT DÜŞÜNCESİNİN ÇAĞDAŞLAŞMASI, Ahmed Güner Sayar, Der Yayınları, İstanbul, 471 sayfa.

Osmanlı iktisat düşüncesi, klasik dönemde ekonominin dengelerini somut gerçekler karşısında başarıyla kuran politikalar üretebilmişti. Ancak 16. yüzyılın sonundan itibaren Osmanlı kadim iktisat düşüncesi gelişmelere ayak uyduramadı, bir türlü modern iktisat standartlarına geçişin "kıvılcımını çakamadı." Sancılı bir arayış içinde, hem kendiliğinden hem de Batılı baskı ve yol göstermelerle, Batılı normlarla "temasa geçen" Osmanlı iktisat düşüncesi ancak, Tanzimat dönemiyle birlikte klasik iktisat düşüncesine giriş aşamasına geçti. Daha sonraki gelişmeler, giderek Osmanlı iktisat düşüncesini pozitif ve normatif kanatlarıyla Batı iktisat düşüncesinin etkisi ve buyruğu altına aldı. Daha çok iktisat siyasalarında görülen bölünme ve farklılıklarda, yeterince bilimsel bir tabandan hareket etmek ihtiyacı duyulmadı. Romancı Abbas Sayar'ın, oğlu Ahmed Güner Sayar'ın elimizdeki bu değerli çalışmasının ortaya koyduğu temel tezlerden biri, Osmanlı insanının neden modern iktisat standartlarını üretmediğine ilişkin yanıtlar araması. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Sayar'ın Osmanlı gerçeğini yakalamış bir bilgin, bir insan-ı kâmil olan ve sözgelimi, Fuzuli'nin bir beyitinin Marx'ın düşüncesinde sayfalara tekabül ettiğini örnekleyerek anlatan Sabri Ülgener'le Süheyl Ünver gibi hocalarının yardımlarıyla ortaya koyduğu Klasik Dönemden II. Abdülhamid'e **Osmanlı İktisat Düşüncesinin Çağdaşlaşması,** Osmanlı gerçeğine ilişkin yararlı ve özgün bir kaynak niteliğinde. Özellikle konuyla yakından ilgilenenlerin edinmesi gereken bir kitap.

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
2. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (1)
3. **Koku,** Patrick Süskind, Can Yayınları (3)
4. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (5)
5. **Kim Kazandı Kim Kaybetti,** Osman Ulagay, Bilgi Yayınları (4)
6. **Müebbet Türküsü,** Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (7)
7. **Kırk Oda,** Murathan Mungan, Remzi Yayınevi (13)
8. **Bir İhtilal Daha Var,** Örsan Öymen, Milliyet Yayınları (9)
9. **Sırça Fanus,** Sylvia Plath, Can Yayınları (-)
10. **Oblomovluk Nedir,** N.A. Dobrolyubov, Yön Yayıncılık (-)
11. **Bir Senaryo Yazmak,** Michel Chion, Afa Yayınları (-)
12. **Suya Sabuna Dokunarak 2,** Yalçın Pekşen, Cep Kitapları (10)
13. **Kafes,** Selim İleri, Özgün Yayın (-)
14. **Ku-De-Ta 2,** Cüneyt Arcayürek, Bilgi Yayınevi (6)
15. **Sıfır Noktasındaki Kadın,** Neval El Seddavi, Metis Yayınları (-)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

* TIME MACHINE

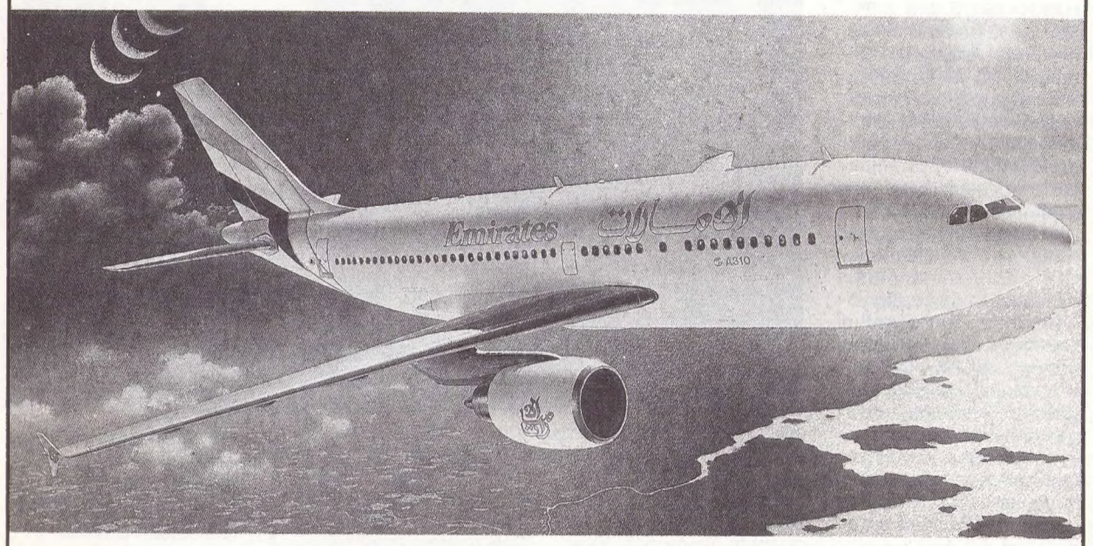

FRANKFURT'A EMİRATES'LE UÇUN, FARKLILIĞI YAŞAYIN.

Frankfurt - İstanbul

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Çarşamba	11.00	14.55	ek 004	A310-300
Cumartesi	11.00	14.55	ek 004	A310-300

İstanbul - Frankfurt

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Salı	14.35	16.30	ek 003	A310-300
Cuma	12.50	14.45	ek 003	A310-300

Dubai - İstanbul

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Salı	10.00	13.35	ek 003	A310-300
Cuma	8.15	11.50	ek 003	A310-300

İstanbul - Dubai

Günler	Kalkış	Varış	Uçuş No.	Uçak tipi
Çarşamba	16.00	21.35	ek 004	A310-300
Cumartesi	16.00	21.35	ek 004	A310-300

BİZİMLE ZAMAN BİLE UÇAR

Emirates

TÜRKİYE GSA: ÇELEBİ TURİZM, HALASKÂRGAZİ CAD. GÜRANİ İŞHANI NO: 393/5, ŞİŞLİ - İSTANBUL, Tel.: 131 20 44 - 131 32 48

SİNEMA

Mevsimin ilk sürprizleri

HAKKARİ'DE BİR MEVSİM. 1983 Berlin Film Festivali'nde kazandığı Gümüş Ayı'nın yanı sıra çeşitli uluslararası festivallerde gösterilen ve çeşitli ödüllerle değerlendirilen **Hakkari'de Bir Mevsim** nihayet kendi ülkesinde, Türk sinemaseverlerinin karşısına çıkıyor bu hafta. Onat Kutlar'ın Ferit Edgü'nün "O" adlı romanından uyarladığı senaryodan yönetmen Erden Kıral'ın çektiği bu film, nerdeyse ortaçağ koşulları içindeki bir ilkokul öğretmeninin ilgisizliğe, yalnızlığa, yokluğa ve yoksulluğa karşı koyuşunun ağıdı, bir tür "tanıklığın ve insancıl bir dayanışmanın" filmi. Kenan Ormanlar'ın görüntüleri, Timur Selçuk'un müziği ve Genco Erkal, Erkan Yücel, Şerif Sezer, Rana Cabbar, Berrin Koper ve Erol Demiröz gibi oyuncularıyla desteklenen **Hakkari'de Bir Mevsim,** hiç bilmediği, görmediği, düşlemediği bir yaşam biçimi ve kültürüyle karşı karşıya gelen öğretmenin uğradığı şokla başlıyor. Ve iki ayrı kültürün karşıtlığından doğan iletişim güçlükleriyle, doğanın acımasızlığıyla cebelleşen öğretmenin, salgın hastalıklarla, ölümlerle, acılarla kuşatılmış bir ortamda bir yandan öğretirken bir yandan da yaşamın bilmediği taraflarını öğrenmesiyle sürüp giden, yalın ve büyüleyici bir filme dönüşüyor. Senaryosu, görüntüleri, çekim serüveni, oyuncuları ve her şeyiyle dört dörtlük **Hakkari'de Bir Mevsim**, yeni sinema mevsiminin kaçırılmaması gereken ilk sürprizi.

Yıllardır anlamsız bir şekilde gösterimi yasaklanan "Hakkari'de Bir Mevsim" kaçırılmaması gereken bir Türk filmi

SU DA YANAR. Ali Özgentürk'ün büyük ölçüde otobiyografik özellikler içeren **Su da Yanar**'ı, bir "yaratıcı yönetmen" filmi. Ülkede yaşanan bir döneme ilişkin değinmeler, çağrıştırmalar ve yoğun duygusal sahneler, günah çıkarmalar, nostaljik '68 yaklaşımlarıyla yüklü film, kimi aydın seyirci takımının ileştirilerine neden olsa da, kanımızca "son tahlilde","camdan cama değil candan cana" bir film. İkinci haftasına giren **Su da Yanar** da mevsimin sinemaseverlere öğütlenecek bir başka önemli yapıtı.

KONSER

"ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİYİ ÇİZMEK". Selda Bağcan yeni özgün bestelerini, 3 Ekim Cumartesi günü saat 21.15'te Atlas Sinması'nda "Özgürlük ve Demokrasiyi Çizmek" adını verdiği konserde seslendiriyor. Nâzım Hikmet, Ceyhun Atıf Kansu, Melih Cevdet Anday, Attila İlhan, Hasan Hüseyin ve Ülkü Tamer'in şiirlerinden yola çıkan Selda'nın bestelediği tüm şarkılara, Selda'nın çaldığı gitar ve bağlama eşlik ediyor.

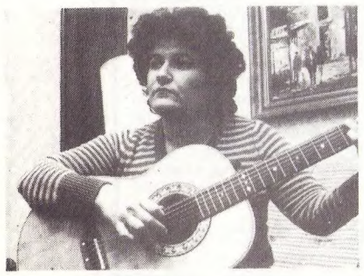

Selda Bağcan

SERGİ

ULUSLARARASI İSTANBUL ÇAĞDAŞ SANAT SERGİLERİ. 25 Eylül-15 Kasım arasında Aya İrini, Mimar Sinan'ın Ayasofya Hamamı, Harbiye Askeri Müze ve Beşiktaş Resim Heykel Müzesi'nde düzenlenen sergilerle İstanbullu sanatseverlere çağdaş sanatın görkemli bir panoraması sunuluyor. Aya İrini'de **"Geleneksel Yapılarda Çağdaş Sanat"** adıyla, Fransız Jean Michel Alberola'yla François Morellet, Avusturyalı Arnolf Rainer, Alman Markus Lüpertz ve iki ünlü "Arte Povera" temsilcisi İtalyan Gilberto Zorio'yla Michelangelo Pistoletto'nun yapıtları sergileniyor. Sinan'ın 1556'da Haseki Hürrem Sultan için yaptığı Ayasofya Hamamı'ndaysa Ömer Uluç, Sarkis, Mehmet Güleryüz, Mehmet Gün, Bedri Baykam ve Şenol Yorozlu gibi ustalıklarını kabul ettirmiş ressamlarımızın, mekân ile bütünleşen yapıtları izlenecek. Beşiktaş'taki Resim ve Heykel Müzesi Ana Salon'da İstanbul koleksiyonlarından seçilmiş **Çağdaş Türk Resmi Sergisi** var. Doğum tarihleri 1900 ile 1925 arasına rastlayan ve Türkiye'nin, temeli Cumhuriyet'in kuruluşunda atılmış özgür, ilerici ve laik sanat yapısını biçimlendiren, sanatımıza katkılarını bugün de sürdürmekte olan 23 ressamın, 30 koleksiyondan seçilmiş yaklaşık 150 yapıtı sergileniyor bu sergide. Resim ve Heykel Müzesi'ndeki Hareket Köşkü ise ilginç bir sergiye sahne oluyor: **80'li Yılların Fransız Sanatı Sergisi.** "Resim öldü, yaşasın resim!" çığlığının bir araya getirdiği sanatçılar, İtalyan "Öncülüköteşi"nin, Alman "Yeni Fovlar"ının, ABD "Yeni İmge"sinin, Fransız seçmeciliğinin bağrında dolanmış bulunan kümenin, "Özgür Figür"ün ortak çığlığı. Robert Combas'dan Robert Malaval'a değin uzatılacak 14 genç Fransız sanatçının yapıtları bu sergide izlenebilir.

27 EYLÜL
Pazar

TV1

12.01 Haberler
12.15 Voltron-37
12.45 Pazar Sineması "Pazar Gezisi"
14.15 Sohbet
14.30 Rekabet-4
15.15 Pazar Konseri
16.15 World of Safari
17.15 TV'de Sinema "Benim Adım Hiçkimse"
19.10 Müzik Demeti

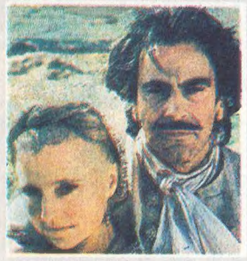

19.40 Petro-7
20.30 Haberler
21.15 Yanlışlık
22.00 İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Musikisi İcra Heyeti
22.45 Spor
23.50 Haberler

TV2

19.51 Çizgi Film
20.15 Hava Kurdu-Son
21.00 Müzik
21.30 Haberler
22.00 Yeni Yayın Dönemi Tanıtım Programı
22.45 Pazar Eğlencesi

28 Pazartesi

TV1

19.01 Haberler
19.15 He-Man
19.40 Yaz Okulu "Computer"
20.00 Turizm Köşesi
20.30 Haberler
21.15 Özlem-2
22.10 Ekonomi Dünyası
23.00 Otel-12
23.50 Haberler

TV2

19.51 Hayvanlar Alemi "Maymunlar"
20.15 TV Filmi "Büyük Yarış"
21.00 Belgesel "Kuş Cenneti"
21.30 Haberler
22.00 Berlin Alexandre Meydanı-Son
22.45 Konser "Selçuk Ural"

29 Salı

TV1

19.01 Haberler
19.15 Reseri-2
20.00 Üretimde ve Tüketimde Kayıplar-Son
20.30 Haberler
21.15 Haber Program
22.20 Dikkat
22.30 TV'de Sinema "Kahramanlar"
00.20 Haberler

TV2

19.51 Gelişen Dünya
20.15 Haftanın Dizisi "Kuzen Mukatsu-1"
21.00 Hobiler-Son
21.30 Haberler
22.00 Eğlence-2
22.45 Tarla Kuşu Juliet-2

30 çarşamba

TV1

15.30 Galatasaray-PSV Eindhoven Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası Maçı "Naklen Yayın"

17.15 Müzik "Wham"
18.00 Sherlock Holmes-Son
18.45 Türk Halk Müziği
19.00 Haberler
19.15 Komedi Dünyasından
19.30 Nuh'un Gemisi-21
20.00 Gençlerbirliği-Dinamo Minsk Avrupa Kupa Galipleri Futbol Maçı
20.30 Haberler
21.15 Gençlerbirliği-Dinamo Minsk Futbol Karşılaşmasının Devamı
21.45 Müzik
22.00 Inter-Beşiktaş Avrupa UEFA Kupası Futbol Karşılaşması
23.45 Haberler

TV2

19.51 Küçümenler Köyü
20.10 Spor "Bana Basketbol Öğret"
20.15 Müzik
20.45 Yazın Yarışalım-Son
21.30 Haberler
22.00 TV'de Sinema "Sahne Korkusu"

1 EKİM
Perşembe

TV1

19.01 Haberler
19.15 Yıldızlar Hâkimi-9
19.40 Turizm Köşesi
20.00 İnanç Dünyası
20.30 Haberler
21.15 Perihan Abla
22.00 Avrupa Kupalarından Özetler
22.30 TV'de Sinema "Sütçü Lui"
00.30 Haberler

TV2

19.51 Müzik Bahçesi
20.15 Haftanın Dizisi "Kuzen Mukatsu-2"
21.00 Sanat-Festival-Son
21.30 Haberler
22.00 Gündem
22.45 Aşk Gemisi

2 cuma

TV1

19.01 Haberler
19.15 Polyanna -37
19.40 Henderson Kardeşler-12 - "Son"
20.30 Haberler
21.15 Özlem-3
22.10 Konser
23.00 Spraggue
23.50 Haberler

TV2

19.51 TRT Tango Orkestrası
20.15 Süper Tren "Son"
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.00 TV'de Sinema "Sarkaç"

3 cumartesi

TV1

14.01 Haberler
14.05 Küçük Nell
14.30 Mavi Derinliğin Sırları-25
15.15 Görünmez Adam-8
16.00 Bulmaca-31
16.25 TV'de Sinema "Şans Meleği"
18.00 Müzik Yelpazesi-6
18.45 Dünyanın Büyük Demiryolu Seyahatleri-6
19.30 Çevre Harekâtı-12 "Son"
20.30 Haberler
21.15 Altın Kızlar-18
21.50 Cumartesi Show

22.45 TV'de Türk Sineması "Öç"
00.10 Haberler

TV2

19.51 Komedi Dünyası "Açıkgöz Buzcu"
20.00 Sevimli Yaramaz-Son
20.15 Haftanın Dizisi "Kuzen Mukatsu"-Son
21.00 Merak Ettikleriniz
21.30 Haberler
22.00 Bale

TELEVİZYON

TV1 PAZAR GEZİSİ (Sunday Drive). Amerikalı ailelerde neredeyse gelenek haline gelen, ailece yapılan pazar gezmelerinden birinin öyküsü karşımıza geliyor, **Pazar Gezisi**'nde. Mark Cullingham'ın yönettiği filmde, çağdaş bir Amerikan ailesinin tüm bireylerinin hep birlikte arabalarına doluşup dışarda yemek yiyerek, rahat ve eğlenceli bir tatil günü geçirmeyi tasarladıkları gezi, beklenmeyen olaylar ve bazı yanlışlıklarla giderek olağanüstü bir serüvene dönüşüyor. Komik Tony Randall, Debbie Reynolds'un "Star Wars"la üne kavuşan kızı Carrie Fisher, Audrey Lindley ve Hillary Wolf'un rol aldığı **Pazar Gezisi,** tatil gününe uygun, Amerikan yapımı, **tipik bir aile filmi.** 1985 ABD yapımı, 84 dakika.

27 Eylül Pazar

TV1 BENİM ADIM HİÇKİMSE (My Name is Nobody). Spagetti Western'in büyük ustası Sergio Leone'nin yapımcısı olduğu ve senaryosunu yazdıktan sonra yönetmenliğini son anda Tonino Valeri'ye bıraktığı bu Latin westerni, bu türün çok gözde olduğu dönemin son ürünlerinden. Ayrı kuşaklardan iki silahşörün

"Benim Adım Hiçkimse"de Terence Hill

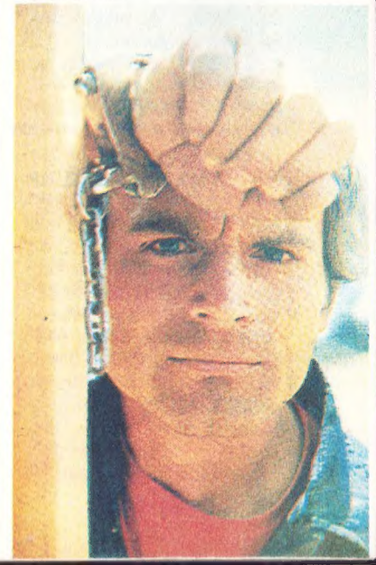

(Henry Fonda, Terence Hill) birbirleriyle karşılaşması sonucunda gelişen birtakım olayların, esprili bir biçimde anlatıldığı film,Sergio Leone sinemasının özelliklerini sergiliyor. Ve bir süredir western filmleri toplu gösterisine dönüşen TRT'nin Pazar ekranına, izlediğimiz onca Amerikan yapımı kovboy filminden sonra farklı bir çeşni katıyor, biraz salçalı tarafından. Sergio Leone-Henry Fonda işbirliği, en başarılı örneğini bu filmin ardından ''Bir Zamanlar Batı'da''yla vermişti. 60'lı yılların ortalarından sonra moda olarak türe yeni bir soluk getiren Latin westernleri akımının son ürünlerinden **Benim Adım Hiçkimse,** özellikle **western tutkunlarını tatmin edebilecek bir film.** Henry Fonda'yla Terence Hill'in yanısıra Dean Martin de var. 1966 İtalyan yapımı, 105 dakika.

27 Eylül Pazar

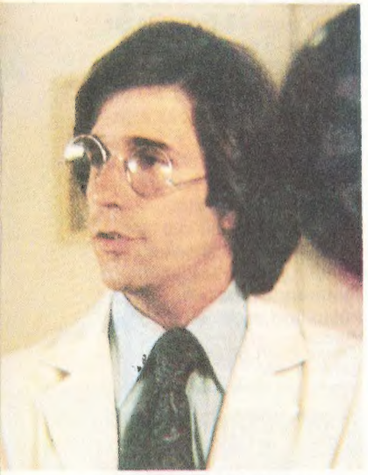

Henry Winkler J.P. Kagan'ın ''Kahramanlar''ının Vietnam gazisi

TV1 KAHRAMANLAR (Heroes). Vietnam'dan döndükten sonra akıl hastanesine yatırılan Jack Dunne (Henry Winkler) dördüncü girişiminden sonra buradan kaçmayı başarır. Amacı Vietnam'daki silah arkadaşlarıyla birlikte bir solucan çiftliği kurmaktır. Bu arada birkaç gün sonra evlenecek olan Carol'la (Sally Field) tanışacaktır... 1980'lerde yaygınlaşan Vietnam sorunsalını ele alan filmler akımının ilk örneklerinden **Kahramanlar**'ı 1970'lerin genç yönetmenlerinden Jeremy Paul Kagan yönetmiş. Ama ticari TV dramlarının düzeyini pek aşamayan başarısız bir film ortaya koymuş. Sally Field'in enerjisine ve sevimliliğine ayak uydurmaya çalışan Henry Winkler'den başka henüz ünlenmemiş Harrison Ford ile Val Avery'nin de yer aldığı oyuncu kadrosuyla **bir yere değin ilgi çekebilecek bir Vietnam filmi Kahramanlar.** 1977 ABD yapımı, 113 dakika.

HASAN ONUKER

BJK'nın Inter'i elinden kaçırdığı İstanbul'daki ilk maçın gol kaçırma rekortmenlerinden Sinan

29 Eylül Salı

TV1 GALATASARAY —PSV EINDHOVEN. Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'ndaki temsilcimiz Galatasaray üç farklı yenildiği maçın rövanşında PSV Eindhoven'i İstanbul'da başarılı bir futbolla ağırlamaya ve yüzümüzü ağartmaya çalışacak. 15.30'da İstanbul'dan naklen yayınlanacak bu maçın ardından 20.00'de Ankara'daki **Gençlerbirliği -Dinamo Minsk** mücadelesi ekrana geliyor. Gençlerbirliği'nin öyle pek de ahım şahım bir futbol oynamayan Sovyet rakibi karşısında tur şansının olduğu ileri sürülebilir. Günün üçüncü naklen yayını ise UEFA Kupası'ndaki temsilcimiz Beşiktaş'ın güçlü İtalyan rakibi İnter'le kozlarını paylaşacağı maç. Saat 22.00'de verilecek bu maçta, İstanbul'da İnter'i

Mütevazı bir Hitchcock filmi

TV2 SAHNE KORKUSU (Stage Fright). TRT'nin şu andaki gözde yönetmeni Alfred Hitchcock'un 1950'de İngiltere'de Selwyn Jepson'un romanından uyarladığı **Sahne Korkusu,** ustanın en başarılı yapıtları arasında pek adı geçmeyen, oldukça mütevazı bir çalışması. Mütevazı ama yine de yaman bir zamanlama ve gerilim ustası olan ve seyircinin nabzını ne zaman yükseltip ne zaman azaltacağını çok iyi bilen yönetmenin sinemasını, özelliklerini yansıtabilen bir film **Sahne Korkusu.** Jonathan, Charlotte'un kocasını öldürdüğünü ve hizmetçisi tarafından görüldüğünü Eve'e anlatır, ondan yardım ister. Eve ile babası Jonathan'a yardım etmeye çalışırlar. Bu arada Eve, kocası öldürülen Charlotte'un yanına hizmetçi olarak girer ve dedektif Smith ile tanışır... Ekrandaki Hitchcock topluğu 37 yıllık bu örneği, ''Hitch amca''nın anlatımı kadar, Marlene Dietrich, Richard Todd, Michael Wilding, Alastair Sim, Sybil Thorndike, Kay Walsh ve ilk bayan Reagan olarak sinema tarihine geçen Jane Wyman gibi oyuncularıyla da ilgi çekmeye aday. TV'de önemsiz filmlerle dolu bu haftanın bilinçli sinemaseverler için yine de en önemli filmi sayabileceğimiz **Sahne Korkusu,** rahatlıkla izlenebilen seyirlik niteliklere sahip, esprili bir gerilim filmi denemesi.

Reagan'ın ilk karısı Jane Wyman, ''Sahne Korkusu''nun Hitchcock'un da göründüğü bir sahnesinde

Hitchcock'un sinemasından özellikle hoşlananlar kaçırmamalı. 1950 İngiliz yapımı, 110 dakika.

30 Eylül Çarşamba.

akıl almaz gollerle elinden kaçıran Beşiktaş'ın doğrusu bir ikinci tur şansı yok görünürde. Tüm futbolseverleri ekran başına toplayacak Avrupa kupaları karşılaşmaları nedeniyle TV'de haftanın futbol günü.

30 Eylül Çarşamba

TV1 SÜTÇÜ LUİ (The Milky Way). Son günlerde kalitesi epey düşen ''Komedi Sanatından'' programında sessiz sinemanın en büyük ustalarından Harold Lloyd'un, meslek yaşamının son filmlerinden biri ekrana geliyor: **Sütçü Lui.** Özellikle kendini güç durumların içinde bulduğunda yaptığı ''akrobasi''lerle sürekli seyircinin yüreğini ağzına getiren, döneminin hasır şapkası ve yuvarlak gözlükleriyle en sevilen komiklerinden biri olan ve bizde de Fransa'da olduğu gibi ''Lui'' adıyla tanınan Harold Lloyd'un yarım asırlık bu filmini Leo McCarey yönetmiş. Sıkılgan tavırlı ''iyi Amerikan vatandaşı'' Lui'nin sütçülük yaparken tesadüfen orta siklet bir boks şampiyonunu

''Sütçü Lui'' sessiz sinemanın ünlü komiklerinden Harold Lloyd'un son filmlerinden

devirmesiyle gelişen olayların konu edildiği filmde sakar ama sapına değin namuslu kahramanımızı şampiyon bir boksör olarak yetiştirmeye çalışan bir çalıştırıcının boşa giden çabalarını da izleyeceğiz. Adolphe Menjou, Verree Teasdale, Helen Mack ve Lionel Stander'in de oynadığı **Sütçü Lui,** Harold Lloyd'un en başarılı filmlerinden değil ama **bu orta karar güldürü bile komediseverleri tatmin edebilir.** 1936 ABD yapımı, 88 dakika.

1 Ekim Perşembe

TV2 SARKAÇ (Pit and Pendulum). Kendi düzenlediği basın bülteninden habersiz TRT'nin yine malum son an değişikliğine kurban giderek geçen çarşamba Hitchcock'un ''Çok Şey Bilen Adam''ının yayınlanmasıyla bu haftaya ''sarkan'' **Sarkaç,** yapımcı yönetmen Roger Corman'ın 1961'den kalma bir filmi. Korku sineması türünde yaptığı filmlerle ve Edgar Allan Poe uyarlamalarıyla adını duyuran Corman, özellikle bu türün meraklılarını keyifle ürpertecek **Sarkaç'ta,** kızkardeşinin ölümü üzerine eniştesinin şatosuna gelen ve kızkardeşinin ölümündeki esrarı çözmeye çalışan Francis'in korku ve gerilim dolu serüvenini anlatıyor. Corman'ın gedikli aktörü Vincent Price, John Kerr ve o dönemin yetenekli güzeli Barbara Steele'in rol aldığı bu nitelikli korku sineması örneğini **özellikle meraklıları kaçırmamalı.** 1961 ABD yapımı, 80 dakika.

2 Ekim Cuma

TV1 ÖC Sinemamızda sağın temsilcisi olarak ortaya çıkanlardan Mesut Uçakan'ın imzasını taşıyan Öc, yönetmenin ''Lanet''ten sonra yaptığı bir başka filmi. ''Türk Sinemasında İdeoloji'' adlı bir kitabın da yazarı olan Mesut Uçakan'ın **Öc**'ü hakkında olumlu bir şeyler söyleyebilmek olası değil. Filmde yasa dışı işlerle uğraşan, Bulut Aras, Mahmut Hekimoğlu, Salih Kırmızı ve Sümer Tilmaç'ın oynadığı dört arkadaş, öldürmek üzere bir profesörün peşine düşecek, ancak aralarından biri bu cinayete karşı çıkarak Almanya'lara kaçacaktır. Ne var ki evlenip yurda döndüğünde bile arkadaşlarının öcünden kurtulamayacaktır... Tamamen özenti ve yapay, öcü gibi bir film **Öc.** Tabii yine de seyretmek isteyenlere sözümüz yok. 1983 Türk filmi, 80 dakika.

Oya Aydoğan ''Öc''ün kadın yıldızı

3 Ekim Cumartesi

''Şans Meleği''nde emekli James Bond Roger Moore var.

TV1 ŞANS MELEĞİ (That Lucky Touch). İngiliz yönetmen Christopher Miles'ın Moss Hart'ın öyküsü ve John Briley'in yazdığı senaryodan çektiği bu film, Douglas Slocombe'un kamera çalışmasına ve Roger Moore, Susannah York, Lee J. Cobb, Shelley Winters, Raf Vallone, Sydney Rome ve Jean-Pierre Cassel'den oluşan parlak oyuncu kadrosuna karşın yine de sonuçta pek başarılı olamayan romantik bir serüven filmi. Brüksel'de NATO manevraları için toplanan generallere, piyasaya yeni sürülecek bir silahı pazarlamak isteyen silah tüccarı Michael ile NATO manevralarını izlemek için Belçika'ya gelen ve silah satışının gerçekleştirilmesine karşı olan Washington Post muhabiri Julia'nın ilişkileri üstüne kurulu bu filmi mutlaka seyretmeniz de gerekmeyebilir. Yine de tatil günü yapacak daha önemli bir işi olmayanları **oyalayabilir.** 1975 İngiliz yapımı, 93 dakika.

3 Ekim Cumartesi

YURTTAŞLIK VE PASAPORT YASALARI DEĞİŞECEK

Dışardakiler içeri İçerdekiler dışarı

Avrupa Topluluğu'na tam üyelik gerçekleşmeden önce Özal, pasaport ve yurttaşlık yasalarında düzenlemeler yapılmasını hedefliyor. Adnan Kahveci yeni düzenlemeler konusunda hukukçuların önerilerini topluyor.

"İşte tam sizin oturduğunuz bu koltuğa oturmuştu ve bana sorduğu ilk soru da 'Türkiye'de kaç kişi pasaport alamıyor' sorusuydu" diyerek anlatmaya başlamıştı Turgut Kazan. **Nokta** muhabirinin oturduğu koltuğa daha önce oturan ünlü ise, ABD'nin Dışişleri Bakan Yardımcısı Richard Schifter'in ta kendisiydi. Turgut Kazan'dan yaklaşık 500 bin kişinin pasaport alamadığını ve bu nedenle de seyahat edemediğini duyan Amerikalının yüzündeki hayret ifadesi konuşmanın sonuna kadar daha "hayretengiz" bir hal alacaktı. Çünkü bir de vatandaşlıktan çıkartılanlar, yurda dön çağrısı yapılıp da ceza yasaları değişmediği için haklarında dava açılanlar ve buna benzer bir yığın "olabilemezlik" duyuyordu ünlü hukukçunun ağzından. Kazan'ı ziyaret eden Helsinki İzleme Komitesi üyeleri, parlamenterler ve hukukçular da kesin bir "Türkiye bilmecesi" karşısında olduklarını anlıyorlar ve Avrupa Topluluğu'na girmeye hazırlanan bu ülkeye acıyan nazarlarla bakıp kafalarını da düşünceli düşünceli sallayıp çıkıp gidiyorlardı.

Ama son zamanlarda doğrusu umut verici gelişmeler olmuyor değildi. Özal ve üst düzey bazı yetkililer "olağanüstü dönemin tüm yaralarını sarmaya çalıştıklarını" söylemeye başlamışlardı. Özellikle Başbakanlık Başdanışmanı Adnan Kahveci, avukat Turgut Kazan'la yaptığı görüşmelerde "Hem yurttaşlık hem de pasaport yasaları bakımından Türkiye'nin demokratik ülkelerde olduğu gibi, bir yasal düzenlemeye kavuşturulacağını" söylüyordu. Kahveci, avukat Turgut Kazan'dan yeniden gözden geçirilecek bu 2 yasa için somut önerilerinin neler olduğunu da öğrenmek istemiş, "Önerilerinizi bize yazılı olarak bildirin. Bu konuda sizinle görüşmek isteriz. İstanbul'a geldiğimizde oturup konuşalım" demişti.

Kanayan bir yara. Avukat Turgut Kazan da sayılarının yarım milyona yaklaştığı söylenen pasaport mağdurlarından biriydi... Pasaport yasasının, yurttaşlık yasası gibi "Türkiye için kanayan bir yara olduğunu" söylüyor ve şöyle devam ediyordu Kazan: "5682 sayılı yasanın 22. maddesine göre belli suçlardan sanık olanlara pasaport kesinlikle yasak. Bu 'belli suçlar'ın hepsi de siyasal suçlar. Bir de şimdi kesin yasaklı sınırına girmeyen 'sakıncalılar' var. Ancak yasa, bu sakıncalılığın hiçbir ölçüsünü saptamamış. Bu tamamen İçişleri Bakanı'nın keyfine ve takdirine bırakılmış. Üstelik sakıncalıların belli dereceye kadar olan akrabaları da İçişleri Bakanlığı'nın yasal hiçbir dayanağı olmayan genelgesine göre pasaport alamıyorlar."

"Komünist, faşist, şeriatçı olmaları hiç önemli değil." "Yaklaşık 500 bin kişiyi ilgilendiren pasaport yasasının 22 ve 23. maddeleri mutlaka değiştirilmeli" diyordu Turgut Kazan. Adnan Kahveci'nin de "Bu sorunu çözmek istiyoruz" dediğini ve hatta bu konuda kendisine çok açık olarak şunları söylediğini aktarıyordu **Nokta** muhabirine: "Komünist, faşist, şeriatçı hiç önemli değil... TC yurttaşıysa pasaportunu alır, yurt dışına gider gelir. Bundan sonra böyle olacaktır." Henüz somut bir açıklama yapılmamasına rağmen Başbakanlık Başdanışmanı'nın söyledikleri ve bizzat Başbakan'ın konuya ilişkin demeçleri yan yana getirildiğinde, gelecek günlerde de pasaport yasasında bazı değişikliklerin yapılacağını söylemek mümkün görünüyordu...

Dönmesine dönerler ammaaa. Basında bir süre önce Özal'ın ağzından yayınlanan "yurda dön çağrısı" tartışılmıştı. Geçtiğimiz hafta Özal'ın Başdanışmanı Adnan Kahveci'nin Milliyet'te yayınlanan

Adnan Kahveci, hukukçulardan öneri topluyor...

Avukat Turgut Kazan, "Yargıç Brennan Ödülü"ne aday...

Turgut Kazan 12 Eylül döneminin en büyük iki davasının, DİSK ve Barış Derneği davalarının avukatlarındandır. 12 Eylül'den hemen sonra açılan DİSK davasında Ahmet İsvan, Sadun Aren ve İlhami Soysal ile beraber savunmanlık yaptı. 1982'de ise Barış Derneği davasının önemli avukatları arasında yer aldı. Ancak bu davanın açılmasından yaklaşık 3 yıl sonra, Kazan aynı derneğe üye olduğu gerekçesiyle birdenbire kendini sanık sandalyesinde, müvekkilleriyle yan yana oturur buldu. Turgut Kazan, savunma yaptığı salonlarda sanık olarak ilk kez bulunmuyordu. 12 Mart döneminde de TİP Merkez Yürütme Kurulu üyesi olduğu için yargılanmış ve 15 yıl ceza almıştı. 3 yıl hapiste yattıktan sonra ise 1974 affıyla cezaevinden çıkmıştı.

Avukat Turgut Kazan'a bu ayın ortalarında ABD'deki New Jersey Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden bir mektup geldi. Mektup, dekan Richard G. Singer'in imzasını taşıyor ve özetle şöyle deniyordu: "2 yıl önce üniversitemize bağlı Hukuk Fakültesi, ABD Yüksek Mahkemesi yargıçlarından William J. Brennan, Jr.'ın adını taşıyan bir ödülü her yıl ülkesindeki insan haklarını ve yasaları en iyi biçimde savunan bir yargıç veya avukata vermeyi kararlaştırdı. 1987 yılında söz konusu ödül, Endonezyalı doktor John Yap'a takdim edildi.

Helsinki İzleme Komitesi'nden Jeri Laber, 1988 yılı 'Yargıç Brennan Ödülü'ne ülkenizdeki insan haklarının savunulmasında gösterdiğiniz olağanüstü çaba ve katkılarınızdan dolayı sizi aday gösterdi. Bu ödülü kabul edip etmeyeceğinizin 19 Ekim 1987'ye kadar tarafımıza bildirilmesini rica ederim."

Kazan, adaylığa layık görülmüştü ama Barış Derneği davasından beraat ettiği halde, gerekçeli karar halen yazılıp kesinleşmediği için şu anda pasaportsuzdu... "Ya bu ödül bana verilirse, oraya gidemeyeceğimi ben onlara nasıl anlatacağım" diye çözümler bulmaya çalışıyordu...

demeci de yurt dışındakiler için "bir iyilik düşünüldüğünü" gösteriyordu. Ama bu "iyiliğin" soyut bir çağrıdan öte geçmesi için başka düzenlemeler gerekiyordu. Ceza Yasası'ndaki 140'ıncı madde ile Anayasa'nın 14'üncü maddesi "dışardakilerin" kâbusu halindeydi. Her ikisinde de "devlete karşı işlenmiş suçlar affedilemez" ilkesiyle bazı hükümler yer alıyordu ki bunlar ışığında yurt dışındaki siyasilerin ve çeşitli sanatçıların yargılanmamaları ve ceza görmemeleri mümkün olmazdı. Örneğin Melike Demirağ ve Şanar Yurdatapan şunları söylüyorlardı: "Eğer Özal AT'ye şirin gözükmek zorunda kalmasaydı, hepsini kendi imzasıyla yurttaşlıktan çıkardığı kişilere 'eve dönün, sizleri özledik' demezdi herhalde!... Söylenen lafların aldatmacadan öteye geçmesi gerekir.

Bu konuda ciddi ve kalıcı yasal adımlar atılmadan bize uzatılan oltalara takılmak veya kişisel pazarlıklarla kendimizi kurtarmaya çalışmak olsa olsa Özal'ın demokrasi karikatüründe figüran olmamıza yarar."

Devlete karşı işlenen suçlar kavramı "mezhebi geniş bir kavram"dı ve Turgut Kazan bu konuda şöyle konuşuyordu: "Geçtiğimiz dönemde insanların sırf muhalif oldukları için yurttaşlıklarıyla oynanmıştı. Gerekçe olarak gösterilen suçların çoğu siyasal eleştiridir. Bunların vatana bağlılıkla bir ilgisi de yoktur. Bir yönetmelikte böyle bir düzenleme yapılması da mümkün değildir."

"Biz yargıya karışmayız." Başdanışman Adnan Kahveci'ye bu hukuk çelişkileri anlatıldığında Kahveci'nin yanıtı "Biz ona karışmayız" oluyordu. Yurda dön çağrısına inanarak dönüş yapan bir mülteci, Konya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanıyordu ama Kahveci'ye göre "önemli olan sonuç"tu. "Devleti yıkma ithamları olabilir, mahkeme bunlara bakar, mahkeme kimseden emir almıyor, onun başlarındaki adamlar da herhalde satılmış adamlar değil" diyor ve şöyle devam ediyordu Adnan Kahveci: "İnşallah avukatlar işsiz kalır. Bu işler ne kadar zamanda halledilir, bir şey diyemem. Ama bakın 84'ün başında biz ferdi müracaatı göremiyorduk. Kesinlikle ihtimal veremiyorduk. 86'da bunu yapabildik. 87'de göremediğimiz bazı şeyler daha da hızlı gidebilir. Her ülkenin bir demokratikleşme tahammül temposu vardır." Evet, Kahveci seçimden önce bir tarih vermekten kaçınıyordu ama bu düzenlemelerin mutlaka yapılacağını kesinlikle vurgulamayı da ihmal etmiyordu. Kahveci konuyla ilgili olarak Özal'ın niyetini de şu cümlelerle ifade ediyordu: "Bu sorunların tümü çözülecek durumda. Zaten Başbakan'ın ifadesi oydu. Ortak Pazar sürecinde bunlar zaten çözülmüş olacak dedi. 'Girmeden çözeceğiz' dedi."

Sonunda vatandaşlıktan çıkartılanlar için bir umut belirmişti. Üstelik sanıldığının aksine vatandaşlığını kaybedenlerin içinde, çoğunluğunu siyasete bulaşmamış Türk işçileri oluşturuyordu. İşçilerimizin çoğu askerlik nedeniyle kaybediyorlardı bu haklarını. Kazan'a göre bunların sayıları da 20 bini buluyordu ve işçiler vatanlarını sevmediklerinden değil, işlerini kaybetmemek için askerlik yapmaya gelemiyorlardı. Nitekim bedelli askerliğin yaygınlaştırılması da askerlik yapmama ile vatan hainliğinin özdeşleştirilemeyeceğini ortaya koyuyordu. Çözülmesi gereken sorunlardan biri de buydu. Anlaşılan değişiklikler yapılır yapılmaz önemli bir yer değiştirme gündeme gelecekti. Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerin talepleri de bu trafiğin engellenmemesiydi zaten. Yani özetle şunu öneriyorlardı: "Bırakınız girsinler, bırakınız çıksınlar."

Serbest dolaşımın peşindeki bürokratlarımızın gönlündeki de buydu ama ah şu mevzuat hazretleri olmasa...

Emin TANRIYAR - Ceylan GÖLLÜCÜ

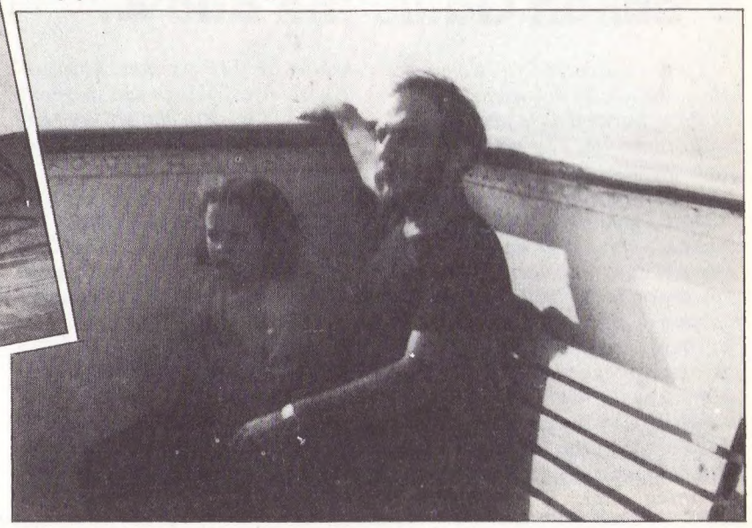

Yurttaşlıktan çıkartılan sanatçı Melike Demirağ ile mimar Sait Kozacıoğlu, yasa değişikliğini bekleyen binlerce kişiden yalnızca ikisi...

Gelin tanışalım,
hizmetlerimizi
bilginize sunalım...

Deneyimli öğretim kadrosu ile

● İngilizce ● Almanca ● Fransızca
● Ticari İngilizce ● Pratik İngilizce (Conversation)
● Bilgisayar Programcılığı

Başlangıç, orta ve ileri seviyedeki kurslarımız için kayıtlar devam etmektedir.

BATI DİLLERİ MERKEZİ

"Yeni bir lisan, gelişen insan"

Bağdat Cad. 242/3 Çiftehavuzlar-İSTANBUL Telefon: 357 57 41-42

START

1 EKİM'DE

12 Eylül döneminin aralanan kapısında, emekli askeri hukukçular Orgeneral Recep Ergun'u suçluyorlar

RECEP ERGUN / SAVCILAR VE YARGIÇLAR TARTIŞIYOR

Bir 12 Eylül hesaplaşması

Milliyet gazetesinden Yener Süsoy, 13 Eylül'de yaptığı pazar sohbetinde Ankara Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun'a, "Sizin, 12 Eylül döneminde solcuların davalarıyla ilgili baskılar yaptığınız söyleniyor, doğru mu?" diye sorup da "Haşa!" cevabı alınca ortalık birbirine girdi. Dönemin başsavcısı Albay Nurettin Soyer, "anılarında anlatmayı" düşündüğü bazı olayları, bu gelişme üzerine Cumhuriyet'ten Uğur Mumcu'ya anlatmaya karar verdi. Anlatılanlar yenilir yutulur cinsten değildi. Recep Ergun, açıkça sağcı örgütlerin üzerine gidilmesini sürümcemede bırakmış, adli makamları hep sol örgütlerin üzerine gitmeleri için sıkıştırmıştı. Soyer'in anlatımına göre, Recep Ergun bu amaç için solculara ait bir pankartı, sağcılara ait uzun menzilli silahlardan daha çok önemsemek gibi bir mantığı bile benimsemişti.

Suçlamaların dördüncü gününde, bu kez Recep Ergun Türkiye gazetesinde yeni bir cephe açıyor, Nurettin Soyer'in, "solculara ait 30 kadar silahı kaçırdığı" iddiasını atıyordu ortaya. Ergun, o dönemde yalnızca iki kişiyle geçinememişti ve bunlardan biri de Nurettin Soyer'di. Geriye kalan 248 görevliyle hiç bir problem çıkmamıştı. Zaten Ergun o dönemde hâkimlere "küs gibiydi", nerde kaldı onların görevlerine karışmak?

Peki, bu toz duman arasında doğruyu kim söylüyordu? **Nokta,** *bu soruyu o dönemde görev yaptıktan sonra emekli olmuş iki hâkime sordu. Verilen cevaplar, dönemin Sıkıyönetim Komutanı Recep Ergun'dan şikâyetçi olanların sayısının, Nurettin Soyer'le birlikte en azından üç kişi olduğunu ortaya koyuyor, Ergun'un "iki kişiydiler" ifadesi geçerliliğini kaybediyordu. Üstelik, geri kalan 246 kişinin ne düşündüğü de henüz belli değildi.*

NURETTİN SOYER

"Komutan, illegal olarak polis ayarladı"

12 Eylül döneminin Sıkıyönetim Başsavcısı Nurettin Soyer, MHP soruşturması sırasında, davanın seyrini değiştirmek için Emniyet içinde gerçekleştirilen iki girişimle ilgili olarak **Nokta***'nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Hicabi Koçyiğit olayından başlayalım isterseniz. Koçyiğit, 28 Temmuz 1981 günü, üzerinde Hayrullah Başyiğit kimliği olduğu halde yakalandı. Bu kişi Emniyet'te 15 gün kaldığı halde, Hicabi Koçyiğit olduğu anlaşılamadı. Sonra dosya size geldi ve sizin yürüttüğünüz soruşturma sonucunda gerçek kısa süre içinde ortaya çıktı. Daha sonra hazırladığınız iddianamede, Koçyiğit'in MHP ve Ülkü Ocakları ile ilişkisini gösterdiniz ve ayrıca bu soruşturmanın bazı polislerce MHP davasının seyrini değiştirmek için bir araç olarak kullanıldığını öne sürdünüz. Konuyla ilgili bugünkü yorumunuzu öğrenebilir miyiz?

Soyer: Koçyiğit olayı korkunç bir olaydır. Günlerce konuşsam bitiremem. Ben, her şeyden önce Emniyet'teki iki ifadenin de bu Hicabi tarafından verildiğine kesinlikle inanmıyorum. Zaten savcılıkta verdiği ifadesinde bunları açıkladı.

Nokta: Yani bu olayda devlet görevlilerinin bir başka devlet kuruluşuna tertipleri mi söz konusu?

Soyer: Kesin öyle. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde görevli bir grup insan MİT'ten bir grubu yok etmek istedi. Bu arada CHP'yi de bu işe bulaştırdılar. Ben bunları, Hicabi'nin ifadesinin savcılıkta alınmasının 15. dakikasında tespit ettim. Bu adam Emniyet'te 15 gün ifade vermiş ve fark edilmemiş. Böyle sorgu olmaz. Emniyet'ten gelen ifadeleri gayet iyi biliriz. Emniyet Müdürlüğü bu şekilde, kendi teşkilatını suçlayacak biçimde ifade almaz. Bunun tertip olduğunu anladıktan sonra, ifadeyi alan Cevdet Saral ve arkadaşları hakkında soruşturmaya geçtim.

Nokta: Ama bu kişiler hakkında dava açılmadı.

Soyer: Biz kovuşturma sırasında yeni bir suçla tespit edersek komutana haber verir, soruşturmaya başladığımızı söyleriz. Ben, Cevdet Saral ve arkadaşları hakkında bu yolu izledim. Hicabi Koçyiğit'in yargılanması sırasında da askeri mahkeme olayın bir tertip ve düzmece olduğunu belirterek, Komutanlık makamına suç duyurusu yaptı. Ne var ki Komutanlık'tan soruşturma için bir emir gelmedi, hasıraltı edildi.

Nokta: Bir olay daha var. O günlerde, Meşrutiyet Caddesi'nde bir yazıhaneyi Ankara Emniyet Müdürlüğü'nden bir ekip bastı ve birtakım kişilerle birlikte, Savcılık karakolunda görev yapan Dürüst Oktay adlı komiseri gözaltına aldılar. Dürüst Oktay irtikapla suçlandı. Bu olay nedir?

Soyer: Bu olay, gene benim en kıymetli polisime yapılan bir tertip-

tir. Dürüst Oktay bana sorarak, benim bilgim çerçevesinde bu yazıhanede silahlı MHP militanlarını yakalamak üzere karakol kurmuştu. Bir gün geceyarısı Ankara Emniyeti'nden bir telefon geldi, Dürüst Oktay, "Efendim, ben gözaltındayım" dedi. Ülkücülerin devam ettiği bir muhasebe ve emlak bürosuna gelen ülkücülerden güya rüşvet alıyormuş. Ben sabah hemen komutana gittim. Recep Ergun, hiçbir şeyden haberi olmadığını söyledi. Ben, bir suçu varsa evrakını göndersinler, ben bakarım dedim. Komutan, tamam, dedi. 10 dakika sonra kurmay başkanı aradı. Dürüst Oktay'ın Yenimahalle Savcılığı'na gideceğini söyledi. Ben gitmeyecek, komutanın bilgisi var, dedim. Kurmay başkanı, "Komutanın emri bu, oraya gideceğini söyleyen o" dedi. Tekrar komutana gittim, komutan da, "Efendim, Emniyet öyle söyledi. Ne yapalım, gitsin, orası da savcılık, orada ifade versin" demeye başladı. Bu kez ben, bu olayın devamına müsaade etmeyeceğimi kesin bir dille bildirdim.

Nokta: Sizce Hicabi Koçyiğit ve Dürüst Oktay olayları arasında ortak bir nokta var mı?

Soyer: Hicabi Koçyiğit olayı, MHP davasının seyrini değiştirmek, bir grup devlet görevlisinin MHP için tertipler düzenlediğini yargı önünde öne sürmek için düzenlenmişti. Dürüst Oktay olayında ise, tertibi düzenleyenler mahkemede MHP'yi savunacak olanların eline yapay bir koz vermeyi düşünüyorlardı.

Nokta: Bu tertip ve düzenlerden Recep Ergun'un haberi var mıydı acaba?

Soyer: Komutan, olayı bir gün önceden biliyordu. "Bilmiyorum" demesi, olayın içinde olduğu yolunda bende kanaat uyandırdı. Bunu komutan bildiği halde bana haberi olmadığını söyledi. Hemen ardından da kurmay başkanı aracılığıyla Oktay'ın Yenimahalle'ye gitmesi için gayret sarfetti. Bu, korkunç bir olay. Komutan, bildiği şeyi benden sakladı. Bu, çok üzücü bir olay. Bir komutan var, emrindeki savcılar anarşi ve terörle ilgili bir kamu davası açıyor, o ise davayı saptırmak için emrindeki polisten diğer bir grubu illegal olarak ayarlıyor. Bu çok açık.

60 yıllık birikim...

Cumhuriyetin ilk yıllarından bugüne...

60. yılını kutlayan ESBANK, ilk özel milli bankalardan biridir. ESBANK, tedbirli ve kararlı bankacılık anlayışını temel ilke kabul eden bankadır.

ESBANK, dış ticaret bankacılığında hızlı karar veren, hızlı uygulayan bankadır. ESBANK, ülkemizin önemli sanayi ticaret ve iş merkezlerindeki şubeleriyle hizmet veren bankadır. ESBANK, kambiyo şubelerini hertürlü uluslararası hizmeti sunan uzman personelle ve teknik araçla donatarak dış ticaret işlemlerine yeni bir kişilik kazandıran bankadır.

ESBANK, bankacılıkta 60 yıllık birikimi çağdaş bir anlayışla yeniden yorumlayan banka...

ESBANK
"Tedbirli ve kararlı"

ENİS TUNGA

"Bunları neden tutuklamadınız?"

12 Eylül döneminde görev yapan emekli Deniz Hâkim Albay Enis Tunga, Recep Ergun'la ilgili görüşlerini yaşadığı iki olay çerçevesinde* Nokta'*ya şöyle anlattı.

Kişileri kesinlikle suçlamak istemem. Ama bu olaylar yaşadığım olaylardır. Bazı şeylerin su yüzüne çıkmasında da büyük yarar vardır. Bunda benim de katkım olursa sevinirim.

Birinci anım, Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği ile ilgili. Bana gelen soruşturma dosyasını inceledikten sonra gözetimde olan Teoman Öztürk ve arkadaşlarını celbettim, ifadelerini aldım. Dosya içeriğinden ve aldığım ifadelerden çıkardığım sonuç üzerine komutanlığın tutuklama istemine katılmadım. Dosyayı gönderdiğim Sıkıyönetim 3 Numaralı Mahkemesi Hâkimi Yılmaz Özcan, komutanlığın tutuklama istemine benim gibi katılmadı ve sanıkları serbest bıraktı.

Hâkimin TMMOB yöneticilerini serbest bıraktığını duyan Komutan Recep Ergun, Yılmaz Özcan'ı makamına çağırtmış, sanıkların neden tutuklanmadığını sorunca bu hukukçu arkadaş, "Ben ne yapayım Sayın Komutanım? Savcı bana hiçbir delil vermedi ki" demiş. Savcı olarak ben delil yaratacak durumda değilim. Suçlamayı pekiştirecek araştırmayı o gün için yapmıştım.

Komutanlık, tutuklama talebinin reddine ilişkin karara 1 Numaralı Askeri Mahkeme nezdinde tekrar itiraz etmiş. Bu kez dosyayı inceleyen Hâkim Üstün Günsan itirazı yerinde bulmamış, tutuklama talebini reddetmiş. Recep Paşa onu da makamına çağırarak sanıkları neden tutuklamadığını

sormuş. Bu arkadaşın cevabı da, "Ben hâkimim. Dosyaya, yasaya ve vicdanıma göre karar veririm. Verdiğim kararın doğruluğuna inanıyorum. Size de hesap vermek durumunda değilim" olmuş.

Bir başka olay da Ömer Ada ve 25 arkadaşı ile ilgili davadır. Bir gün Recep Ergun Paşa bizi çağırdı. Nurettin Albay ile beraber adli müşavirin odasında Recep Paşa ile konuştuk. Sözünü ettiğim dosyada bir sanığın, altı kırmızı kalemle çizili sözlerini gösterdi: "Ben burada Sovyetler'in Afganistan'ı işgalini kınatmam." Bu sözlerin altında, adamın konuşması, "...diyen kişilerle bir arada bulunmam" şeklinde devam ediyordu. Ben, "Paşam, bu kişiyle aynı görüşteyim. Hatta siz de aynı görüştesiniz" deyince sinirlendi. "Ne demek istiyorsun?" diye bağırdı. Kırmızı kalemle çizili yerin altını da okumasını söyleyince, bu kez adli müşavire bozuldu.

Olay bitmişti. Bir süre sonra, talebim olmadığı halde asli görev yerim olan Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Savcılığı'na iade edildim. O güne kadar terfi sırasında bir numara olan yerim, Recep Paşa sicilimle oynadığı için ikiye düştü.

ATİLLA TÜLAY

"Hukuk, komutan için bir kılıftı"

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nda uzun süre askeri savcı yardımcısı olarak çalıştıktan sonra, Hava Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Savcılığı'ndan emekli olan ve yaşamını avukat olarak sürdüren emekli Hâkim Albay Atilla Tülay, Recep Ergun'la ilgili bir anısını* Nokta'*ya şöyle anlattı.

Komutan bir gün telefon etti, "Atilla, bana kadar gelir misin?" dedi. Sıkça olmasa da arada sırada yaptığı bir davranıştı bu. Yalnızdı. Suratı çok asıktı. Her zaman hal-hatır sorduğu halde bu kez sormadı. DİSK davası diye bilinen dava açılmış, iddianamesi Ankara'ya da gönderilmişti. DİSK iddianamesini okuyup okumadığımı sordu. Bilgim olduğunu söyledim. Masasından ciltli nüshasını çıkardı, bana uzattı. "Bak, İstanbul'da 146. maddeden dava açılmış. Hiçbir eylem yok. Silahlı eylem yok, öldürme yok" deyince lafı nereye getireceğini tahmin ettim. Çünkü elimde benzeri bir dava vardı. Gülümsedim. "Efendim", dedim, "bizim elimizdeki soruşturmayla kıyaslıyorsanız, bizim yaptığımız doğru." Bunun üzerine, "Peki, onların yaptığı yanlış mı?" dedi. "Onların yaptığını zaman gösterecek, ben doğru yaptığıma inanıyorum" dedim. Yapısını biliyorum. Kafasında bir doğru şekilleniyor, sanki yalnız kendisi vatansever, başkaları vatansever değil. O, kafasındaki doğru istikâmetinde hukuktan yararlanabilecekse hukuka sarılıyor. Bir kılıf buluyor, kullanıyor. Değilse, o düşüncesini gerçekleştirmek için önündeki hukuk engellerini kaldırıyor.

FOTOĞRAFLAR HAKKI DEVECİ/NOKTA

Varto köylüleri 21 yıldır bu barakalarda devletin verdiği sözü tutmasını bekliyorlar

DEPREM EVLERİ/ VARTO, 21 YILDIR BEKLİYOR

Varto'da taş üstüne taş konulmadı

1966 yılında Varto'da taş taş üstünde bırakmayan depremden bu yana 21 yıl geçmesine ve devletin her yıl söz vermesine rağmen, köylüler hâlâ "yalnızca bir kış için geçici olarak" yerleştirildikleri barakalarda yaşıyor ve umutla yeni evlerinin yapılmasını bekliyor.

"Duman, toz toprak ve ellerinde kazmalar, kürekle önlerine çıkan her enkaz arasında ceset arayan gözleri yaşlı insanlar... İşte felaket gecesi Varto'nun genel görünüşü buydu... Varto artık bir harabeler diyarı ve bahtsız insanlar ülkesiydi."

1966 yılının 16 Ağustosu'nda Varto'ya giden "Hayat mecmuasının özel muhabirlerinin intibaları" böyle başlıyor, ölü sayısının, ilk rakamlara göre 3 bin civarında olduğu duyurulduktan sonra, "Başvekil Demirel'in İzmir gezisini yarıda keserek Varto'ya gittiği" buruk müjdesiyle sona eriyordu.

O zamandan bu yana tam 21 yıl geçti. Bu süre içinde "mecmua" dergi, "intiba" izlenim, "başvekil" de başbakan oldu. Vartolulara gelince; onlar devletin 21 yıl önce verdiği bir sözü tutmasını bekliyor hâlâ. Artık kabuk bağlamış da olsa, yaraların sarılmasını ve evlerinin yapılmasını bekliyorlar umutla.

21 kez tutulmayan devlet sözü. "1966 yılında deprem olduğunda, ben Taşlıyaka köyünde ikâmet ediyordum. 20 kişilik nüfusumuz depremde 10 kişiye indi. Felaketten bir ay sonra Varto ilçe merkezine bu barakaları yapmışlar. Bizi iç iskâna tabi tuttular. O zamanki devlet yetkililerimiz bizlere dedi ki, 'Merak etmeyin, aç açık koymayız sizleri, bu barakalarda bir kış kalacaksınız, baharla birlikte yeni evleriniz yapılacak,'..."

Ama işte aradan bir değil, tam 21 kış geçmişti ve değişen hiçbir şey yoktu. O zamanlar 44 yaşında olan Adıgüzel Çiçek bugün bu sözlerle yakındığında 65 yaşındaydı ve kalabalık ailesiyle birlikte aynı barakada oturmaya devam ediyordu. 1966'da 15 yaşında olan oğlu Ali bugün 36 yaşına gelmiş, Adıgüzel Çiçek, torununu da görmüştü ama, işte bugüne kadar, devletin vaat ettiği evini görememişti.

Adıgüzel Çiçek'in iki oğlu, gelinleri, torunları, karısı ve kızıyla oturduğu "fertinghaus" tipi barakalar, adındaki gösterişe rağmen herkesin bildiği barakadan farklı değildi. Üstelik, toplam 48 metrekarelik bu barakalar dörde bölünmüştü ve her bölümde 8-10 kişilik aileler oturuyordu. Her "daire" 2x3 metrekarelik iki odadan oluşuyor, "daire"lerde tuvalet, banyo ve mutfak bulunmuyordu. Adıgüzel Çiçek'in, "Bir radyo aldık, dört aile ortaklaşa dinliyoruz" biçimindeki sözlerinin ne anlama geldiğini anlamak için de barakanın dört bölümünü ayıran duvarlara biraz daha yakından bakmak gerekiyordu. Bu "duvar"lar, 3 cm kalınlığında suntaya benzer bir cins tahtadan yapılmıştı ve radyo bir yana, içerdeki hafif sesli konuşmaları bile geçiriyordu. "Her bir çıkan sesi dört aile de duyuyor" diyordu Adıgüzel Çiçek, "Ne mahremiyetimiz kaldı, ne de insanlığımız."

Böyle saflığa böyle kurnazlık! Vartolular böyle samimi samimi yaşar, her yıl politikacıların yeni bir vaadine inanmak için kendilerini zorlarken, yıllardan 1975 gelmiş. O yıl devlet, aile başına 75 bin lira dağıtıp "kendi evini kendin yap" ya da kısaca E.Y.Y. yöntemini uygulamaya koymaya karar vermiş. Vermiş ama, bu kez karşısında her köyü temsilen bir "vekil" bulmuş. İşin bürokratik güçlüklerinden yılan köylüler, güvendikleri birini vekil tayin edip onu devletin karşısına çıkarınca olan olmuş. Vekillerin bir kısmı "Böyle fırsat kaçar mı?" deyip yatmış paraların üstüne. Bu uyanık vekillerden biri halen uyuşturucu madde kaçakçılığından tutuklu Hilmi Toplu, İlbey köyünde yıkılan 48 konut için açılan malzeme ve para kredilerinin tümünü, köylülerden aldığı vekâletle çekmiş, ama tek bir ev dahi yapmamış. Köylülerin şikâyeti üzerine açılan ceza davasında önce mahkûm olan Hilmi Toplu, Yargıtay'da, vekâlet aldığı için ceza davasına konu olamaz" gerekçesiyle beraat edince bu dava benzer davalar için de emsal teşkil etmiş ve köylüler, kaptırdıkları 75 bin liraların üzerine soğuk su içmek zorunda kalmışlar.

Gene de vekilleri "helal süt emmiş" köylüler vardı ve onlar depremden 10 yıl sonra ev sahibi olmayı başarmışlardı. Ne var ki bu yolla oturulabilir bir konuta yerleşenlerin sayısı çok fazla değildi. Bayındırlık Bakanı Safa Giray'a verilen bir brifingte "yapılan konut" kalemi, "konut ihtiyacı" kaleminden daha düşük görünüyordu. Üstelik, raporda adı geçen bazı konut türlerinin ne kadarının gerçek "konut" sayılabileceği ise çok tartışmalıydı.

1983 yılına gelindiğinde ise, o zamana kadar "Saf saf paralarınızı kaptırdınız, çekin cezanızı" tutumu içinde olan devletin, "büyüklük bende kalsın" tavrıyla köylülere bu kez kendisinin ev yapma kararı verdiği görülüyordu. Köylüleri 8'er milyon lira borç altına sokan bu yeni girişim ise yöre şartlarına uygun düşmediği için eleştiriliyordu. Aynı zamanda mimar olan ve ara stajını deprem konusunda yapan Varto Belediye Başkanı Hulki Şahin'e göre, yapımına 1986'da başlanan yeni evlerin en büyük hatası, çatının kiremitle kaplanmasıydı. Metrelerce kar yağan bir yörede, böyle bir çatı biriken karı çekemezdi. En uygun çözüm, çatının sacla kaplanmasıydı. "Deprem kirişi"nin atılmaması ve temelin 30 cm'de bırakılması ise öteki gariplikler arasında yer alıyordu. Vartoluların müstakbel evleriyle ilgili bir başka şikâyetleri ise, kanalizasyondu. İki ev küçük bir çukura bağlanmıştı ve işin garibi Varto Belediyesi'nin vidanjörü yoktu. Üstelik, Varto Belediyesi'nin bütçesi müsait olmadığı için vidanjör alımı da düşünülmüyordu.

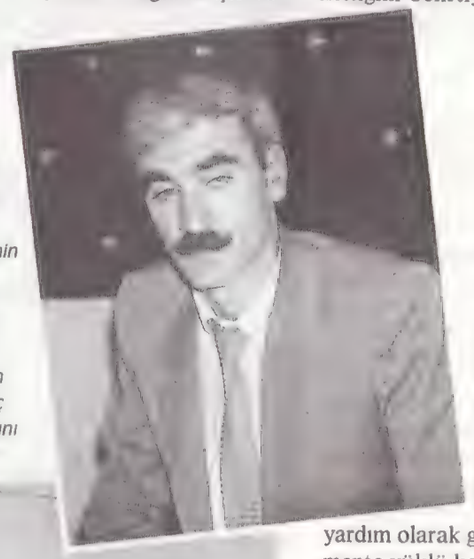

Varto Belediye Başkanı Hulki Şahin deprem evlerinin çatısının kiremit olmasının iklime hiç uymadığını söylüyor

Her konuda dertli olan Vartoluların evlerle ilgili olarak yetkililere ulaştırmak istedikleri bir mesajları daha vardı. "Duyduk ki bu barakaları biz çıkınca yıkacaklarmış" diyordu Vartolular, "Söyleyin yetkililere, biz bu barakaları tamir ettik, boyadık, çürütmedik. 20 sene de içinde yaşadık. Bu kadar zamanda ailelerimiz genişledi nüfusumuz arttı. Hiç değilse oğullarımız otursun içinde. Açıkta kalmalarından iyidir. Yıkmasınlar... Deyin ki yetkililere, acıyın Vartolulara, yıkmayın barakaları."

Varto Kaymakamı Haluk İmga, Vartoluların bu talebini kendisine ileten **Nokta** muhabirine, aynı taleplerin kendisinden geldiğini söylüyor, durumu "üst makamlara" ilettiğini belirtiyordu.

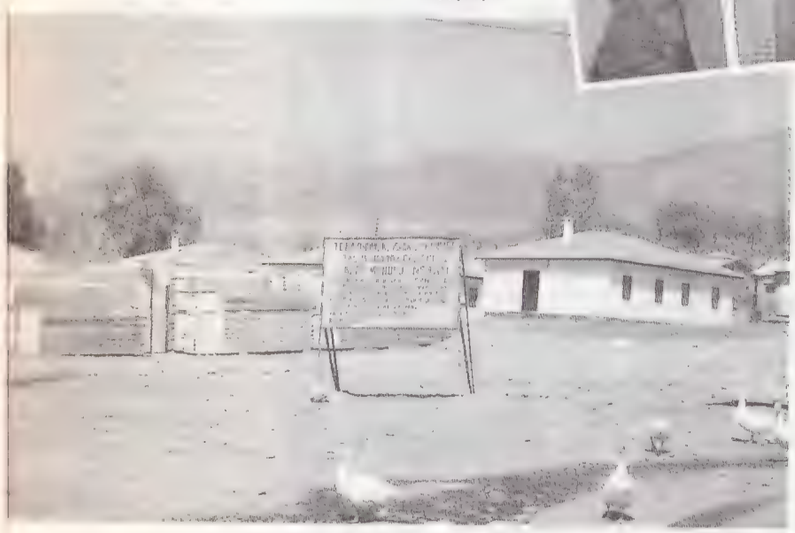

Varto'nun deprem sonrası tarihi, acılar ve boşa çıkan umutlarla dolu bir tarihti. Varto'da kırtasiyecilik yapan Cemalettin Çelebi şöyle özetliyordu bu tarihi: "21 yıldır gelip giden iktidarlar sorunumuzu yalnızca politik malzeme kaynağı olarak kullandılar. Geçirdiğimiz felaketten çıkar sağlayanlardan hesap sorulmadı. En acılı günlerimizde yardım olarak gönderilen demir, çimento yüklü kamyonlar, Varto'da yüklerini boşaltmış gibi gösterip transit geçip gittiler. O zamanlar 2.5 lira borç para arayan kişiler vekil olarak ortaya çıktılar ve bugün milyonlarla, milyarlarla oynuyorlar."

Geçmiş yaşanmış, bitmişti. Vartolular hiç değilse bundan sonrasını "insan onuruna yakışan bir konutta" yaşamak istiyorlardı, ama kafalarında da hiç atamayacakları bir dert vardı: 5 yılı ödemesiz de olsa, 20 yıl vadeyle de olsa 8 milyonluk borç nasıl ödenirdi? Bir de bu dert olmasaydı...

Hakkı DEVECİ

"Ölüm tehdidiyle itirafçı yapıldım"

Avukat Nebi Barlas'ın yurt dışına kaçan itirafçı müvekkili MLSPB sanığı Yüksel Akkuştur'un gönderdiğini söylediği 41 sayfalık dilekçede, "Polisin ölüm tehditleri sonucu düzmece itiraflarda bulunulduğu ve suçsuz insanların idamla yargılanmasına neden olunduğu" ileri sürülüyor.

İtirafçı Yüksel Akkuştur, bu kez nasıl itirafçı olduğunu "itiraf" ediyor

"Tahliye olduktan bir ay geçmişti ki, 1 Ağustos 1985 günü Kars Emniyeti'nden polisler tarafından Kars'taki evimden alındım. Orada işlemediğim bazı suçları kabul etmem için işkenceye uğradım. 13 gün sonra teslim edildiğim İstanbul Emniyet Siyasi Şube'deki sorgum sırasında MLSPB itirafçılarından Kâmuran Özcan ve İsmet Durusoy da bulunuyordu. Kâmuran, polislerin kabul etmem için saydığı olaylardan başka bir kaç olay daha sıraladı ve beni bu olayları gerçekleştirmekle suçladı. Sonra da, 'Korkma, sen bu olaylardan ceza almayacaksın. Seni kurtarırız. Burada asıl önemlisi olaylarda diğer ismi geçenlerden kimileri az ceza aldılar. Bunlar yakında dışarı çıkacaklar, bu vatan hainleri içeride çürüsün' dedi. Polisler de, 'Bunları kabul edersen seni Pişmanlık Yasası'ndan yararlandırırız, kurtarırız. Kabul etmezsen gerisini sen düşün' dediler ve ölümle tehdit ettiler."

Bu satırlar, askeri mahkemelerdeki sol örgüt davalarında yüzlerce sanığın avukatlığını yürüten Nebi Barlas'ın, **Nokta**'ya açıkladığı bir dilekçede yer alıyor. Dilekçenin, MLSPB sanıklarından ve eski müvekkili "itirafçı" Yüksel Akkuştur tarafından kendisine gönderildiğini açıklayan Barlas, "Yüksel'in itirafları sonucu açılan iki davada 5'i idam istemiyle 8 kişi yargılanıyor. O ise 41 sayfalık bu dilekçesinde tüm itiraflarını reddediyor. Dilekçeyi, Yüksel'in itirafları nedeniyle yargılanan sanıkların davalarına bakan mahkemelere yeni bir delil olarak göndereceğim" diyor...

Militanlıktan, itirafçılığa. Yüksel Akkuştur, 1980 yılındaki MLSPB operasyonu sırasında yakalanmış ve İstanbul Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nca hakkında adam öldürmek ve örgüt üyesi olmak suçlarından dava açılmıştı. Dava boyunca cinayet iddialarına ilişkin yeterli delil elde edemeyen Sıkıyönetim Mahkemesi, Akkuştur'u örgüt üyeliğinden 6 yıl 8 ay hapse mahkûm etmiş ve ceza süresini tutukluluğu sırasında doldurduğundan tahliye etmişti. Akkuştur'un bu dönemdeki yaşantısı, diğer örgüt arkadaşlarından pek farklı değildi. Mahkemede suçlamaları reddetmiş, savunma hakkının kısıtlandığını söyleyerek duruşmada ifade bile vermemişti. Hayatının çizgisini değiştirecek gelişmeler ise, tahliye edilmesinin ardından başlayacaktı.

Akkuştur, Nebi Barlas'a gönderdiği ve "Tüm insan haklarından yana kişi ve kuruluşlara" başlığını taşıyan dilekçede, nasıl itirafçı olduğunun öyküsünü şöyle anlatıyordu:

"İstanbul Emniyeti'ne alındığımda gözlerimi bağlayıp beni bir odaya soktular. Odada sorgulama başlarken polisin biri bana hemen 7-8 cinayet saydı, başka cinayetler de sayacağını belirterek bunların haricindekileri de benim söylememi istedi. Bir çok faili meçhul ve bilmediğim olayın kurbanı olmam, bununla da kalmayarak suçsuz insanları suçluymuş gibi göstermem isteniyordu...

Söylenenleri kabul edersem cezaevinden çıktıktan sonra da dışarıda maddi yardım yapacaklarını, koruyacaklarını söylediler. Kabul etmediğim takdirde ise, arkadaşları tarafından kaçırılmak istenirken vuruldu denilip öldürülecektim. Böyle bir durumda, iddia edilenlerle hiçbir ilgim olmadığı halde düzmece ifadeleri kabullenerek imza attım. Kendilerini tanımadığım, resimlerini bile görmediğim kişilerle ilgili, birlikte eylem yapmışız gibi ifadeler imzaladım. Örneğin şubedeyken itirafçı Adem Demirci'nin üstlendiği cinayetlerden bir tanesinden MLSPB liderlerinden Hasan Şensoy'un daha önce yargılanıp idam aldığını öğrendik. Tabii Hasan Şensoy'un idam cezasının düşeceğini anlayan polisler üzüntülerini gizlemediler. Bu sefer Hasan Şensoy'a ifadelerimizde geniş yer verildi ve suçlamalar devam etti. Bu yapılanların amacı birçok faili meçhul olaya düzmece ifadelerle itirafçılar kanalıyla siyasi sanıkları kurban seçmek, aynı zamanda kamuoyunda faili meçhul olayları yakaladık imajı yaratmak..."

BATUHAN KIRANKÖSTA

Avukat Nebi Barlas: "Yüksel Akkuştur'un dilekçesi, Pişmanlık Yasası'nın iflasını simgeliyor"

Cezaevinde. "İtiraf"larından sonra tekrar tutuklanan Yüksel Akkuştur, Metris Cezaevi'nde geçen tutukluluk günlerini ise şöyle yazıyordu dilekçesinde: "Koğuşta beraber kaldığım itirafçılar, diğer siyasi tutukluların mahkemelere gönderdikleri savunma metinlerini cezaevi yönetimi kanalıyla elde edip, derhal onları çürütmeye yönelik itiraflar üretiyorlardı."

"Özgürlüğün" bedeli. Yüksel Akkuştur, tahliye olduktan sonra polislerle ilişkisinin sürdüğünü, hatta bir keresinde polisçe yeni yakalanan birinin karşısına onu suçlamak amacıyla çıkarıldığını da ileri sürüyordu. "İtirafçılara Fak-Fuk-Fon'dan para veriliyordu. Ben de bir kez 75 bin lira aldım" diyen Akkuştur, önceki itiraflarını reddeden, bu yeni "itiraf"larını vicdanı sızladığı için yaptığını söylüyordu.

Yüksel Akkuştur, dilekçesini "Görevimiz, oynanan senaryo doğrultusunda insanları suçlamaktı. İstemeyerek de olsa itirafçılarla birlikte o onursuz yaşamı paylaştığım dönemi, yaşamımda kara bir leke olarak hatırlayacağım" sözleriyle noktalıyor.

Avukat Nebi Barlas **Nokta** muhabirinin, "Dilekçenin müvekkiliniz Akkuştur tarafından kaleme alındığını nasıl saptadınız?" sorusunu, "Daha önceden bende ve dosyalarda var olan belgelerdeki el yazılarını ve imzaları karşılaştırdım, tamamen aynı olduklarını gördüm, böylece sözkonusu dilekçeyi ilgili yargı organlarına göndermeye karar verdim" diye yanıtlayacaktı. Barlas, daha sonra, "Bu olay, Pişmanlık Yasası'nın iflasını simgeliyor. Yasanın topluma bir şey getirmeyeceğini, hukuk açısından bu itiraflara itibar etmenin çok büyük adaletsizliklere neden olacağını her fırsatta söylemiştik" dedi.

Akkuştur'un "Bizim asılsız iddialarımızdan dolayı yargılanıyorlar" dediği 8 sanık hakkında 6 cinayet, 5 yaralama, 3 soygun ve 3 kurşunlama olayına ilişkin iki dava ise, Eyüp ve İstanbul Ağır Ceza Mahkemeleri'nde görülüyor. Avukat Nebi Barlas, Akkuştur'un dilekçesini önümüzdeki hafta bu mahkemelere gönderecek, söz konusu iddiaların gerçek olup olmadığı mahkemelerin yaptıracağı araştırmalar ve kararları sonucu belli olacak...

Mehmet YALÇIN

AMAÇ ZAMANA KARŞI YARIŞ İSE
İNGİLİZCE EĞİTİMİ
TEPUM DİL' İN İŞİDİR

- GENEL AMAÇLI İNGİLİZCE
- İLERİ İNGİLİZCE
- CAMBRIDGE FIRST CERTIFICATE
- PROFICIENCY

— Tümü İngiliz ve Amerikalı uzman öğretmen kadrosu
— BİLGİSAYAR ve VİDEO Laboratuvarları ile

- TİCARİ İNGİLİZCE
- SEKRETERLİK İNGİLİZCESİ

ÖZEL TEPUM DİL KURSLARI
Tel: 1480353 - 1313997
Cami Sok. 6/1 Teşvikiye

COMPUTER ASSISTED ENGLISH
(BİLGİSAYAR Destekli İngilizce)

Bir düş kırıklığının perde arkası

SHP-DSP birleşmeleri kimileri için bir düş, kimileri için bir umuttu. Baştan sona birleşme önerilerini reddeden Ecevit'in "ortak liste" çağrısı haftanın sürprizi olmuş ancak hemen arkasından gelen kısa ve kesin "hayır" yanıtı da yeni bir tartışmanın fitilini ateşlemişti. **Nokta** ***muhabirleri Ecevit'in önerisinin nasıl hazırlandığını ve kimler vasıtasıyla SHP'ye iletildiğini araştırdı.***

SHP'nin Merkez Yürütme Kurulu'nda aldığı "ret" kararını açıklayan Fikri Sağlar, Bülent Ecevit'in yeni bir oyun oynadığını düşünüyordu. Ecevit'in amacı "SHP ve Erdal İnönü'yü köşeye sıkıştırıp sosyal demokratların birleşememe vebalini onların sırtına yıkmaktı." Kamuoyunda tam bu tartışmalar yapılırken olayın sıcağı sıcağına Bülent Ecevit'in Sabah gazetesinde yayınlanan sözleri ortalığı daha da karıştıracaktı. Şöyle diyordu Ecevit: "Politika satranç gibi çok yönlü düşünme sanatıdır. Birkaç hamle sonrasını düşünmeyen başarısız kalır. Mesela birleştik. Sermaye çevreleri Amerika, IMF bütün güçler devreye girer. ANAP ve DYP mutlaka birleştirilir."

Bu demeçe göre Ecevit'in "ortak liste" hamlesi, öncesi ve birkaç hamle sonrası da düşünülmüş bir hamle oluyordu. Tabii bu arada SHP'liler şu soruyu araya sıkıştırmadan edemiyorlardı: "Partileri birleşmeye zorlayan Amerika ve IMF ortak liste karşısında onları da ortak listeye zorlayamaz mıydı, demek ki Ecevit ret cevabına oynadı." Örneğin SHP Parti Meclisi üyesi Eşref Erdem "Bu mantık Aristo mantığıdır" diyordu. Ecevit'in ret cevabına oynayıp oynamadığı tartışılabilirdi ama kesin olan bir şey varsa DSP ve SHP içinde birbirine açık kanallar ve "birleşme umudu taşıyan" bir yönetici kesim vardı. Ecevit'in önerisinin hazırlanış süreci ve SHP'ye iletilişi de bunu doğruluyordu. Ancak bu kanallarda SHP içinde bir tıkanma olmuş ve Ecevit'in önerisi İnönü'ye çok önce gayri resmi olarak iletilip hazırlık yapılma süreci tanınacakken bu gerçekleşmemişti.

Rakı masasında uzlaşma. DSP Genel Başkan Yardımcısı Murtaza Çelikel'in yemek davetini aldığı zaman SHP İstanbul İl Başkanı Hasan Fehmi Güneş masaya konacak öneri konusunda en ufak bir fikre sahip değildi.

Yemekler ısmarlanmış, rakılar söylenmişti. Taksim civarında bir restorandaydılar. Çelikel, iki sosyal demokrat partinin birleşmesi konusunda Bülent Ecevit'in tutumu karşısında bundan söz etmenin boş olduğunu anlatmaya çalışıyor, Güneş de her zamanki sakin haliyle dinliyordu. "Bu aşamada birleşme olmaz ama" diyordu Çelikel, "Neden işbirliği olmasın..."

Bilimsel araştırma. Murtaza Çelikel, Hasan Fehmi Güneş'e anlattığını söylediği bilimsel araştırmadan ilk kez İstanbul'da Bülent Ecevit'e söz etmişti. Ecevit, her seçim bölgesinde işbirliğinin olamayacağını söyleyerek kabul etmemişti. Ama Murtaza Çelikel esprili üslubuyla işbirliğinin 2 ve 3 milletvekili çıkacak yerlerde yapılabileceğini anlatınca ikna oluyordu.

Bülent Ecevit'in onayını alan Murtaza Çelikel, paçaları sıvıyor, Boğaziçi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki bazı sosyal siyaset bilim adamlarına düşüncesini anlatarak bu konuda bir araştırma yapmalarını istiyordu.

Araştırmaya göre; "Türkiye'de iki milletvekili çıkaracak 3, üç milletvekili çıkaracak 35 seçim çevresi vardı. Toplam 38 eden bu seçim çevrelerinde SHP ve DSP ayrı ayrı seçime girerlerse baraj yüzde 9.6 daha aleyhlerine gelişecekti. Oysa işbirliği olur da iki parti seçim bölgelerini paylaşırsa, baraj yüzde 13 oranında lehlerine dönüşecekti.

Ya kontenjandan gelecekler... Murtaza Çelikel uzmanların hazırladığı sonucu zaman kaybetmeden Genel Başkanı Bülent Ecevit'e ulaştırıyordu. Ecevit bu sonuçları incelerken, Çelikel de boş durmuyor, H.F. Güneş'ten sonra kapatılan CHP Genel Sekreter yardımcılarından, Gümüşhane eski milletvekili ve SHP'de hayli etkinliği olan Erol Tuncer ile görüşüyordu. İkisinin de konuya yaklaşımı olumluydu. Bu arada, Ankara'da DSP Genel Sekreteri Nuri Korkmaz da bazı SHP'lilerle temaslara başlamıştı. Bunların başında da SHP Genel Sekreter Yardımcısı hemşehrisi Fikret Ünlü geliyordu. Ancak, Korkmaz-Ünlü görüşmelerinde Çelikel'in hazırlatmakta olduğu formülden söz edilmiyor, Korkmaz, sadece "İşbirliği yapalım" diyordu.

Çelikel-Tuncer görüşmelerinde ikinci bir öneri ortaya çıkıyordu: Eğer ayrıca 6 milletvekili çıkaran 27 seçim çevresinde de bir anlaşma olursa, şimdi tamamı ANAP'a gidecek gibi görünen 27 kontenjan milletvekilliğinin yüzde 75'inin SHP ve DSP'ye kayabileceği anlaşılıyordu. İşte ikinci öneri de buydu.

İnönü'ye ön bilgi verilemedi. Murtaza Çelikel, Bülent Ecevit'i ikna ettiğini söylüyordu. Şimdi sıra Erdal İnönü'yü ikna etmek üzere Erol Tuncer'e kalmıştı. Nitekim Tuncer de geçtiğimiz pazartesi günü Erdal İnönü'den randevu istiyordu. Erol Tuncer, randevu istemini birkaç kez yineliyor fakat Erdal İnönü, Tuncer'in ne getireceğini bilemediği için yoğun çalışmaları yüzünden kabul edemiyordu. Ve ayrıntılı öneri, İnönü'ye iletilemeden Ecevit'in resmi yazısı SHP Genel Merkezi'ne ulaşıyordu.

Tepkiler. Ecevit'in önerisi ve SHP Merkez Yönetimi'nin bunu sertçe reddetmesinden sonra özellikle Parti Meclisi'nde üç görüş beliriyordu.

Merkez Yönetim Kurulu'nun bu öneri karşısında karar vermeye yetkisi yoktu. Bu SHP tüzüğüne aykırı bir davranıştı. Genel Başkan İnönü'nün konuyu Parti Meclisi'ne getirmesi gerekiyordu. Bu yapılmamıştı.

İkinci görüş de reddedilmesinden yanaydı. Ama yapılan açıklamanın üslubunun bu kadar sert olmasına bir gerek yoktu.

Üçüncü görüş ise, Ecevit'in önerisinin hukuki dayanağı olmadığının, kamuoyuna daha bilimsel biçimde açıklanması biçimindeydi.

Bu konuda ümitlerini hâlâ koruyanlar vardı ama, söylenecek tek şey kalmıştı: "Geçmiş olsun"●

ADEM ALTANOKTA

Ecevit ve İnönü birbirlerini karşılıklı ziyaret edip, iyi niyet dileklerini bildirdiler, ancak birleşme gündeme gelmedi

SHP'liler ne dediler?

Fikret Ünlü (Gen. Sek. Yrd.): Bu şekilde bir taleple gelmelerinin nedeni yüzde onluk barajı aşamayacaklarını bugünden görmüş olmalarıdır. Yasal engelleri bile bile devlet televizyonunu da araç olarak kullanıp kamuoyu oluşturmaya yönelik girişimin altında yatan bu korkudur.

Halil Akyüz (Parti Meclisi Üyesi): Bu kararı MYK değil İnönü verdi bence. Cumartesi sabahı Parti Meclisi toplantısı var, adayların durumu görüşülecek. O toplantının kesin gündemi belli değil, eğer Erdal Bey gündeme getirirse görüşülebilir, ama konuyu gündeme getiren ben olmayacağım. Artık verilmiş bir karar söz konusu olduğu için ayrıca tartışmak istemiyorum.

Ethem Cankurtaran (Parti Meclisi Üyesi): Koşulların ne kadar sıkışık olduğunu biliyorsunuz. Sanırım bu nedenle kararı Parti Meclisi yerine MYK verdi. Ben bu koşullarda konuşmayı doğru bulmuyorum.

Tülay Öney

Ayhan Fırat

Tülay Öney (Parti Meclisi Üyesi): Kararı normal koşullarda Parti Meclisi'nin vermesi gerekirdi ama zorunlu koşullar nedeniyle MYK verdi. Ben hasta olduğum için çok ilgilenemedim. Bu konuyu tartışma konusu yapmak istemiyorum.

Ayhan Fırat (Gen. Sek. Yrd.): DSP'nin bu çağrısı son derece geç kalmış bir çağrıdır. Biz bu çağrıyı Anayasa oylamasından önce sayın genel başkanımızın ağzından tüm kamuoyuna açıklamıştık. Çünkü bir birleşme veya bir destekleme mevzubahis olduğu zaman, zamana ihtiyaç vardır. Bu şu aşamada öyle bir teklif, birleşme değil de güçbirliği teklifi inandırıcı değil. DSP'nin Türkiye çapında ne kadar örgütü var ki 104 seçim bölgesinde eşit şartlar altında yani 52 seçim bölgesini isteyebiliyor? Bunu kamuoyunun iyi değerlendireceğini zannediyorum.

Ecevit bunu kamuoyuna karşı, üç gün kala bu çağrıyı yaparak "Ben güçbirliği teklifi yaptım ama SHP bunu reddetti" demek için yaptı.

Enis Tütüncü (Parti Meclisi Üyesi): Ecevit'in şu koşullarda ve aşamada yaptığı önerinin Siyasi Partiler Yasası açısından geçerliliği olmadığı gibi bu 77 havasının yaratıldığı örgütte sosyal demokrat iktidar için çok büyük sıkıntılar yaratacağına inanıyorum.

Ecevit'in girişimi bir siyasi manevra maalesef. Sayın Sağlar'ın yaptığı açıklama Merkez Yürütme Kurulu'nda oybirliği ile alınmıştır.

BİR REKOR / ALKOL

Hem vücuttan hem keseden

Türkiye'de artan ve bir türlü "aşağı çekilemeyen" şeyler arasına bir de alkol tüketimi katıldı. Kişi başına içki tüketiminin son 10 yılda tam 5 kat arttığı ve alkol bağımlılarının sayısının da yarım milyonu aştığı bir ülkede yani ülkemizde aşağı çekilebilecek şeyin - hem de vakit geçirmeden- ne olduğu sorusu olsa olsa mizahi ve tekstilvari bir cevapla karşılanabilirdi. Şaka bir yana Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi Merkezi doktorlarından psikiyatri uzmanı Çetin Ersül bu rakamları ortaya çıkardığı araştırmasında bir başka hayati soruna daha değiniyordu. "Boşanan hastaların yüzde 65'i boşanmalarında alkolün etkisi bulunduğunu kabul ediyorlar ve şu anda evli bulunanların yüzde 30'u da evliliklerinin bozulmak üzere olduğunu belirtiyorlar. Ayrıca yurdumuzda alkol bağımlılarının çalışmayışlarından doğan 500 milyarlık işgücü kaybına, içkiye verilen paranın eklenmesiyle yılda 1 trilyon liralık ekonomik kaybın meydana geldiği görülür."

"Hadi vur kendini şaraba..."

BİR PORTRE

Kemal Kâmiloğlu

Kendileri Beden Terbiyesi Genel Müdürü... Terbiyeyle ilişkisi de galiba yalnız bu çerçeve içinde kalıyor! Cumhuriyet gazetesi muhabiri Zeki Saral ile yaptığı görüşmede de bu özelliğini yeterince açığa vurmuş bulunuyor...Akdeniz Oyunları'nda Türkiye'yi temsil eden spor kafilesine sporcu olmayan bazı kişilerin de alınmasıyla gündeme gelen Sayın Genel Müdür, gazeteciyle yaptığı görüşmede kişiliğini ortaya koydu. "Ulan, oğlum, lan imansız, ben şimdi hesap falan vermem, cevap vermeyeceğim" gibi yanıtlarla karşısındaki gazeteciyi hayli "sıkıştıran" (!) Sayın Genel Müdür, Ekrem Pakdemirli'nin "adamı" olarak tanınıyor.

Kâmiloğlu uzun yıllar DPT ve sonra da Hazine Müsteşarlığı'nda çalışmış, Pakdemirli'nin emrinde ara seçimlerde köy köy

SABAH

gezmiş ve birdenbire de "hoop" diye Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'ne getirilivermiş... Kendisini atayan Başbakan Özal, öneren Milli Eğitim Bakanı Emiroğlu.

Şimdiki çocuklar harika... Ya kitaplar, derslikler ve koca bir eğitim sistemi?..

BİR AÇILIŞ

Yarış atları startta

İlk ve orta dereceli okullar açıldı. Büyük şehirlerde zaten arapsaçına dönmüş olan trafik büsbütün karışırken, öğrenci velileri de kitapçı ve kırtasiyeciler önünde geleneksel kuyrukları oluşturdular. Okul yöneticileri de Allah ne verdiyse velilerin cüzdanlarını bağış yoluyla hafifletiyorlar...

Öğrenci kitlesi dokuz milyonu aşıyor! Yeterli sayı ve düzeyde ne okul, ne öğretmen, ne de ders kitabı var. Öğretim sisteminin hallaç pamuğu gibi atılmasının sonucu olarak seçmeli dersleri verecek düzeyde hoca bulunamıyor. Bilgisayar, daktilografi, resim, müzik gibi dersler için araç ve gereç yok. Yetmiş-seksen kişilik dersliklerde çocuklar üst üste yığılı... Yeni ders yılı ülkemize, yüce milletimize ve Bakan Emiroğlu'na hayırlı olsun...

HAFTANIN İNCİSİ

"Sayın Ecevit çok değişmişler. Eski Ecevit değiller."

Hüsamettin Cindoruk

BİR FOTOĞRAF

Ülkemizde görgüsüzlük ve hışırlık yepyeni ve olağanüstü boyutlara ulaşıyor... Ayda 70 bin lira kazanamayan milyonlarca insan sürünürken, kuyumcu Haydar Gaffar adlı vatandaş da oğlunun sünnet düğünü için Sheraton'da bir gecede 100 milyon lirayı (yazıyla yüz milyon) ortalığa saçtı! Beşer ve onar binlik banknotların havalarda uçuşup davetliler ve çalgıcılar tarafından kapışıldığı sünnet düğününün sahibi Gaffar'ın adının, vergi listelerinde geçmediği öğrenildi...

GÜNAYDIN

KISA... KISA...

• **Son 11 ay içinde 349 kişinin parasızlıktan intihar ettiği** açıklandı. Asgari ücretli bir işçinin bir kilo kıyma alabilmek için 3 gün 7 saat çalışması gerektiği hesaplanıyor... Bu arada, ülkemizde bir profesörün aldığı aylık maaşın da, orta halli bir Avrupalının bir ayda köpeği için harcadığı paranın yarısı olduğu bildirildi!

• **2000'e Doğru dergisi gene toplatıldı!** Toplatma gerekçesinde, derginin iki sayısında üst üste Atatürk'ün Kürtlere özerklik verilmesi yönündeki görüşlerinin yer almasının, "milli duyguları yok etmek ve zayıflatmak için propaganda yapmak olabileceği" belirtildi.

BASINDAN YORUMLAR

Yakışmaz!

Evren diyor ki: "Türkiye'nin maalesef Doğu ve Güneydoğusu emniyette değildir. İki komşu ülke savaş halindeler. Sınırlar bu nedenle yol geçen hanı gibi. 280 kilometre Irak sınırı, 380 kilometre İran sınırını sadece biz bekliyoruz. Bu sınırlara tek tek asker dizsek bu sınır hepsini yutar. Sınır tek başına beklenmez. Komşu ülkenin de beklemesi lazım. Onlar beklemediği için açık kalıyor. Savaş sürdüğü sürece maalesef bu durumu çekeceğiz."

Çok talihsiz bir konuşmadır bu; neresinden tutarsanız tutun devlet kavramıyla bağdaşmıyor.

Çünkü devlet, ulusal sınırlar içinde yurttaşlarının can güvenliğini sağlayan kurum demektir. Eğer bu görevini yerine getiremiyorsa, devletin devletliği kalmaz. Bir devletin başında bulunan kişi de yurttaşlara dönerek, devlet sınırlarına egemen olamıyor, komşu ülkelerde savaş bitinceye kadar sizin can güvenliğinizi koruyamayız, öldürüleceksiniz; diye konuşamaz.

İlhan Selçuk, 23 Eylül, Cumhuriyet

Başbuğ sana güle güle...

Türkeş de Erbakan gibi tükendiğinin farkında.. Her ikisi de politika yaşamlarının son günlerini yaşıyorlar..

Bakın şimdi:

Türkeş'in MÇP'si barajı aşıp Meclis'e giremez... Bu yüzden Türkeş önce bağımsız adaylığını koyup -ki o zaman yüzde on baraj şartından kurtulabilirdi- kapağı Meclis'e atmayı planlıyordu..

Ne var ki o zaman ülkücüler onu "Partiyi terk etmekle" suçlayacaklardı...

Başbuğ çaresiz partili olmaya karar verdi...

Bu durumda albayımız da Meclis'in dışında kalacak..

Meclis'te grubu olmayan parti ne kadar ayakta durabilir?..

Nitekim Yaşar Okuyan gibi MHP'nin birçok eski yöneticisi ANAP'a gitti bile..

Albayımın bir başka planı da vardı:

EMRE ULAŞ / NOKTA

Biliyorsunuz mahkûmiyet kararı Yargıtay'da... Karar onaylanıncaya kadar bağımsız seçimlere girip milletvekili olabilseydi, karar kesinleşse bile, dokunulmazlık kalkanının arkasında bir dört yıl saklanabilecekti...

MÇP içinde seçime girme zorunda kaldığı için, bu planı da yattı..

Böylece tüm çıkış yolları tıkanan Başbuğ, politikada son günlerini yaşıyor...

Her ne kadar dün ülkücü kardeşler "Baş-buğ... ge-li-yor..." diye bağırdılarsa da..

Aslında Başbuğ gidiyor..

Onsuz ne yapacağız?

Memleketi komünistlerden kim koruyacak?..

Kim devlet güçlerine yardımcı olacak?..

Yazık oldu, yazık oldu...

Ah ah ah.. vah vah vah..

Bekir Coşkun, 21 Eylül, Günaydın

Yepyeni bir dergi ■ Baştan başa renkli ■ Aynı fiyata ■ Her sayfası bilgi dolu ■

BU AYIN PATRONLU MODELLERİNİ VE GÜZELLİK DOSYASINI KAÇIRMAYIN

ŞİMDİ PIRIL PIRIL SAYFALARDA

Erkekte çorabın yeni adı... **dagi®**

İSTANBUL
TOPTAN
PAZARLAMA
520 90 18 527 81 72

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- **Banka garantili özel sektör tahvili,**
- **Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,**
- **Portföy danışmanlığı hizmetini,**
- **Borsa işlemlerinde en uygun şartları**
- **Her hafta devlet ihalelerine katılma imkanını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.**

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 141 Tepebaşı - İST.
Telefon: Direkt: 149 11 76
Santral: 149 89 58 - 149 65 63 - 149 74 30
149 67 37 - 149 84 77
Telex: 24535 ESES-TR

PROKTOLOGİE
(Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROD, İĞNE
İLE KESİN TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL

Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 10 Kat: 2
NİŞANTAŞI/İST Tel: 141 35 89

Apartmanlarda, gecekondularda
yakıt masrafını azaltmak,
duvardan-çatıdan gelen
soğuğu önlemek için

FEPOR® / **polistiren sert köpük**

FEPOR ISI YALITIM VE AMBALAJ SANAYI A Ş
MERKEZ: 2 Taşocağı Cad Oğuz Sok Barbaros Han Kat 1 80300 Mecidiyeköy ISTANBUL
Tel 159 00 60 - 172 97 15
ANKARA BUROSU: Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 139/A Maltepe Te 230 40 82 - 230 74 09
(FEPOR A Ş Bir FENİŞ HOLDİNG ve SAFAŞ A Ş Kuruluşudur)

TEŞEKKÜR

Gerçekleştirdiği başarılı ameliyat ve ameliyat sonrası gösterdiği büyük ihtimamla yeniden yürümemi sağlayan **Baltalimanı Kemik Hastanesinin Ortopedi ve Travmatoloji mütehassısı**

iyi insan Op. Dr. Sn.

HULUSİ AKÇİT'e

Cerrahinin değerli ekibine Baş. Hem. **Özden Özördem**'e servis hemşireleri **Emine Karapek**'e **Hülya Önder**'e, **Nuray Gülyaz**'e, pansumancı **Mustafa Dilsiz**'e, personeller **Hüseyin Karaca, Selahattin Kaya**'ya içten teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Nadire Gürbüz

-Comics

alın... Hem eğlenin, hem öğrenin!

Ders yılı boyunca 8 sayı 8 000 TL

yabancı dil öğreniminde yenilik

DERGI ABONE FIŞI			
INGILIZCE			
FRANSIZCA	mome	jeunes	ensemble
ALMANCA	Kinder	Freunde	Zusammen
ITALYANCA	ciao	ragazzi	insieme

Adres Iber Dış Tic Ltd Şti P.K. ... STANBUL Tel ...
Adı

- Red-kit, Asterix, Snoopy;
- Bulmacalar, oyunlar;
- Sevdiğiniz ürünlerin yaşam öyküleri

4 ayrı dilde, 3 ayrı düzeyde size yardıma hazır ... ... ABONE OLUN

Milli Eğt Gençlik ve Spor Bak 19 8 87/4436 yazıları ile okullara tavsiyesi uygun görulmuştur

İzmir Act Selahattin Akyürek 1731 Sok No 23/D Karşıyaka

ABD-SSCB / NÜKLEER SİLAHSIZLANMA

Silahlara veda mı?

Geçtiğimiz hafta, ABD ile SSCB arasında orta ve daha kısa menzilli nükleer füzelerin sıfırlanması konusunda varılan prensip anlaşması Batı Avrupa ve NATO'da kaygı uyandırdı. Türkiye anlaşmayı desteklemekle birlikte oldukça temkinli.

Füzelerin kaldırılması acaba dünyaya barış getirebilecek mi?

İki lider el sıkışırken, tüm ajans ve gazete teleksleri dünyaya yeni bir dönemin müjdesini veriyordu. Amerikan ve Sovyet Dışişleri Bakanları Shultz ve Şevardnadze nihayet silahsızlanma konusunda tarihi bir adım atmışlar, orta ve daha kısa menzilli nükleer füzelerin yeryüzünden kaldırılması için prensipte anlaşmışlardı. Dahası, bu tarihi karar yakında yapılacak yeni bir Reagan-Gorbaçov zirvesiyle taçlanacak ve anlaşma burada imzalanacaktı.

İki süper güç arasında sekiz yıldır süren silahsızlanma görüşmeleri nihayet meyvesini vermişti. Gerçi kaldırılması düşünülen füzeler iki süper gücün toplam nükleer silahlarının sadece yüzde 6'sını oluşturuyordu ama bu, yumuşama yolunda atılmış önemli bir adımdı ve daha ileri adımlar için umut vaat ediyordu. Nitekim, ilke anlaşması başlangıçta tüm dünyada sevinçle karşılanıyor,peşpeşe "resmi memnuniyet" belirten demeçler veriliyordu. Yumuşama, barış, silahsız bir dünya vs, vs. herkesin temennisiydi kuşkusuz. Fakat ortalık böylesine pembe bir toz duman içindeyken, birden kuşku bulutlarıyla karışacaktı. Çok geçmeden "resmi memnuniyet"ler kâğıt üzerinde kalacak ve yerini bir takım kaygılara bırakacaktı.

Shultz ve Şevardnadze'nin birliktelikleri bu kez umut doğurdu

Avrupa'nın kaygıları. Kısaca INF diye adlandırılan bu anlaşma karşısında kaygı duyanların başında, orta ve daha kısa menzilli nükleer füzelerin hem beşiği hem de hedefi durumunda bulunan Batı Avrupa ülkeleri geliyordu. Bir zamanlar bu tür silahların kendi topraklarına yerleştirilmesinde isteksiz davranan Avrupalılar, şimdi bunların kaldırılmasından pek hoşnut değillerdi. Memnuniyet belirten ilk resmi açıklamalardan sonra önemli kuşkular dile getirilmeye başlanmıştı. Örneğin Thatcher, nükleer silahların caydırıcı etkisini tekrar vurgulayarak, bunların azaltılmasında fazla ileriye gidildiğini, Avrupa'nın bunlara ihtiyacı olduğunu söylüyordu. Fransa Başbakanı Chirac ise, bu anlaşmanın sağlayacağı güvenlik konusunda fazla hayale kapılmamak gerektiğini belirtiyordu.

Avrupalıların bu telaşı sebepsiz değildi şüphesiz. Orta ve daha kısa menzilli nükleer füzelerin sıfırlanmasıyla Avrupa'daki güç dengesi Sovyetler lehine bozuluyordu. Zira SSCB'nin konvansiyonel silahlarda açık bir üstünlüğü vardı. Ellerindeki caydırıcılık kozunu kaybeden Avrupalılara konvansiyonel silahlarla yeni bir denge oluşturmak çok pahalıya mal olacaktı. Oysa nükleer silahlanma çok daha ucuzdu. Batı Avrupa'yı kaygılandıran diğer bir nokta ise, savunmalarında şimdiye kadar bel bağlamaya alıştıkları ABD şemsiyesinin kapanmaya başlamasıydı. Fransız Liberation gazetesine göre, iki süper güç arasındaki pazarlıklar Avrupa'yı göz ardı ediyordu ve bundan sonra yaşlı kıta ya kendi askeri çabalarını artırarak varlığını kanıtlayacak ya da kademeli bir Finlandiyalılaşmaya boyun eğecekti.

NATO rahatsız. Finlandiyalılaşma tehlikesini gündeme getiren sadece sol eğilimli Liberation gazetesi değildi. Tarihin garip bir cilvesi olarak NATO çevreleri de aynı kaygıyı paylaşıyorlardı. Anlaşmayı "resmen" olumlu karşılayan NATO merkezi, aslında olaya hiç de sıcak bakmıyordu. NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı John Galvin, INF ile Avrupa kanadının güvenliğinin zayıfladığını ve bunun büyük bir risk olduğunu belirtiyordu. Selefi Rogers ise, NATO'nun caydırıcılık işlevinin politik hesaplara feda edildiğini söylüyordu.

Avrupalılar INF anlaşmasıyla ne kaybetmiş olurlarsa olsunlar, bundan kazançlı çıkan şüphesiz iki süper gücün liderleriydi. Yakın dönemin Sovyetler'e karşı sertlik yanlısı olan ABD Başkanı Reagan, bu politikasının haklılığına kanıt buluyor ve Sovyetleri dize getirmiş havasına bürünüyordu. Böylece Reagan, Irangate'le düştüğü çamurdan kurtuluyordu. Fakat esas puanı yine de Gorbaçov topluyordu. Amerikan kamuoyunda bile, silahsızlanma yolunda atılan bu tarihi adımın Gorbaçov'un yumuşamada kararlı tutumu sayesinde gerçekleştiği vurgulanıyordu.

Türkiye temkinli. Meselenin bir de Türkiye'yi ilgilendiren yönü vardı. Dışişleri Bakanı Halefoğlu, iki süper güç arasındaki prensip anlaşmasını desteklemekle birlikte, konvansiyonel silahlarda da olumlu gelişmeler sağlanması gerektiğine dikkat çekiyordu. Şüphesiz bozulan dengenin konvansiyonel silahlarla düzeltilmeye çalışılması Türkiye'nin savunmasında da bir gedik açacaktı. Bir de, anlaşma kapsamı dışında kalan çok kısa menzilli füzelerin telafi amacıyla kanat ülkelere yerleştirilmesi eğilimi ortaya çıkabilirdi ki, bunların yerleştirilmesi için ilk akla gelen ülkelerden biri Türkiye olabilirdi. Oysa Türkiye, iki yıl önce Montebella'daki NATO toplantısında bunu istemediğini açıkça belirtmişti ●

ABD ve SSCB'nin Nükleer Silahları

	SSCB	ABD
UZUN MENZİLLİ (3400 milin üzerinde)	Karadan ve denizaltılardan fırlatılabilen füzeler **2346** adet	Karadan ve denizaltılardan fırlatılabilen füzeler **1640** adet
★ ORTA MENZİLLİ (600-3400 mil)	SS-20 ve SS-4 füzeleri **553** adet	Pershing 2 ve Cruise füzeleri **332** adet
★ DAHA KISA MENZİLLİ (300-600 mil)	SS-23, SS-12 ve SS-22 Yaklaşık **140** adet	Pershing 1A **72** adet
ÇOK KISA MENZİLLİ (300 milin altında)	Bilgi yok	**700** füze **1700** taktik uçak bombası **1650** nükleer vuruşlu top

★ INF anlaşmasında yok edilecekler

AVRUPA / AŞIRI SAĞ GÜÇLENİRKEN

İmdat! Faşistler geliyor...

Geçtiğimiz günlerde Almanya'nın Bremen eyaletinde Neo-Naziler son seçimlere milletvekili sokmayı başardılar. Fransa'da Le Pen İkinci Dünya Savaşı'ndaki Yahudi katliamını bir ayrıntı olarak niteledi. İngiltere'de ırkçı rock topluluklarının konserine Avrupa'nın her tarafından aşırı sağcı gruplar katıldı.

Neo-Naziler yavaş yavaş bir kitle tabanı oluşturuyorlar

Federal Almanya'nın en büyük iki kamuoyu araştırma enstitüsünden biri olan İnfas'ın yöneticisi Klaus Liepeld'in alnında boncuk boncuk terler birikmeye başlamıştı. İnfas'ın yöneticisi, Bremen eyalet meclisinin birinci katındaki fuayesinde ekibiyle birlikte telaşla bilgisayarları kurcalarken, bir yandan çevresindeki TV birinci kanalının muhabirlerine tedirgin nazarlar fırlatıyor, diğer yandan da "Olamaz!... Nasıl olur?... İmkânsız!..." gibi kelimeler mırıldanıyordu. Seçimlerden bir süre önce televizyonun birinci kanalı için yaptığı yoklamalarda, yüzde 5 barajını aşamayacaklarını hesapladığı küçük grupların oy oranı yüzde 8'lere doğru gidiyordu. Böylesine bir yanılgı, şimdiye kadar seçim sonuçlarını kesine yakın bilen bir enstitü için idam fermanı gibi bir şeydi. Ünlü enstitü, Bremen eyalet meclisine, bir Neo-Nazi'nin milletvekili olarak girebileceğini hesaplayamamıştı.

Yunanlı faşistlerin dergisi Altın Şafak, geçen ay ölen Nazi lideri Rudolf Hess'i kapak yaptı

Gerçi Neo-Naziler, Bremen'i pilot bölge olarak seçmişler ve buraya 2 milyon mark akıtmışlardı; eyalet, Almanya'da işsizliğin en fazla olduğu bölgelerden birisiydi; bölgede bulunan 75 bin nüfuslu Bremerhaver ile Bremen'in seçim sonuçlarının ayrı olarak değerlendirilmesi Nazilerin ekmeğine yağ sürmüştü; aldıkları oy sadece 18 bin civarındaydı ama bu durum, Almanya'da Neo-Nazilerin kitlesel taban oluşturmaya başlamalarının ilk ciddi göstergesiydi.

Katliam mı? Önemsiz bir ayrıntı. Aşırı sağın Avrupa'da geçtiğimiz hafta içinde gündemde kalmalarının nedeni sadece Neo-Nazilerin eyalet parlamentosuna adım atmaları değildi. Fransa'nın aşırı sağ örgütü Ulusal Cephe'nin lideri, Cezayir Savaşı'nın "işkenceci subayı" olarak tanınan Jean Marie Le Pen, sonunda baklayı ağzından çıkartıyor ve ülkede kızılca kıyamet kopuyordu. Aşırı sağcı lider, televizyonda kendisiyle yapılan bir söyleşide "Yahudi katliamının İkinci Dünya Savaşı'nda küçük bir ayrıntı" olduğunu söylemişti.

Le Pen'in Ulusal Cephesi, Alman Neo-Nazileri'yle karşılaştırılmayacak kadar güçlüydü. Geçen seçimlerde toplam oyların yüzde 10'unu almıştı. Kamuoyu yoklamalarına göre ise Fransızların dörtte biri Le Pen'in göçmen işçilere karşı başlattığı "önce Fransızlara iş" kampanyasını destekliyordu. Dahası, Le Pen'in gelecek seçimlerden daha güçlü olarak çıkacağını hesaplayan diğer orta sağ partiler, Ulusal Cephe ile çeşitli düzeylerde işbirliğine gitmişlerdi.

Bugüne kadar Yahudilerle oldukça iyi geçinir izlenimini vermeye çalışan Ulusal Cephe lideri, İsrail'den davet almış, ABD'de Yahudi cemiyetiyle gizli bir öğle yemeği yemişti. Son günlerde ise Thatcher'ın Yahudi asıllı danışmanı Alfred Sherman tarafından Londra'ya davet edilmişti ve İngiltere'nin altını üstüne getiren bu davete gitmesi bekleniyordu.

Aşırı sağın lideri, bu büyük gafından sonra "ayrıntı kelimesinin sözlük anlamı bir bütünün parçası olduğunu, Fransa'nın ırk ve din ayrımı yapmadan bütün çocuklarını aynı derecede sevdiğini" söylecek ve durumunu kurtarmaya çalışacaktı ama ülkedeki sağ partiler de dahil olmak üzere Le Pen'le ilişkide bulunan birçok siyasi kuruluş, Ulusal Cephe liderinin "fikri ile zikrinin" bir olduğuna inanmaya başlamışlardı.

Le Pen, yaptığı gafı düzeltmek için çok ter döktü.

Konserde ırkçılık rüzgârları. Almanya ve Fransa'da bu gelişmeler olurken, Avrupa'nın birçok ırkçı gençlik örgütü, geçtiğimiz hafta içersinde İngiltere'de büyük bir rock konserinde bir araya geliyordu. Konsere katılan Screwdriver grubunun solisti "Müziklerinin kitleleri harekete geçirmek için bir mesaj olduğunu" vurguluyordu. Son 6 ay içinde 129 ırkçı saldırının yaşandığı İngiltere'de, üzerinde "Hitler haklıydı" yazan tişörtler konser sırasında kapanın elinde kalıyor, nasyonel sosyalist eğilimli "Kan ve Şeref" dergisi tirajını gittikçe artırıyordu.

"İstanbul'a dalacağız, Ayasofya'yı açacağız." Aşırı sağın dikkat çektiği ülkelerden biri de Yunanistan'dı. Atina sokaklarında kirli fanilaları, asker pantolonları ve postalları, demir çivili meşin bileklikleriyle dolaşıp "silahları alacağız, İstanbul'a dalacağız, Ayasofya'yı açacağız" sloganını atan gençlere gittikçe daha fazla rastlanır olmuştu. Nasyonal sosyalist gençlerin dışında, dededen kalma uyduruk asaletleri ve kedileri ile yaşayan, eski günlerden söz açıldığında bol Fransızca sözcüklü konuşmaları ve iç geçirmeleriyle saatlerce konuşan aristokrasi kalıntısı kralcılar, içlerinde toplumsal tabanı en geniş olan cuntacılar, "Altın Şafak" adlı klasik faşist doktrine kalben bağlı örgüt üyeleri, Yunanistan'ı aşırı sağın "çeşitlerinin" en çok görüldüğü ülkelerinden biri yapıyordu ●

EXECUTIVE SECRETARY

for the President of the Executive Committee of the Altınyıldız Group of Companies

Perfect command of English Fluency in at least one other major language (Italian, German, French) Minimum 5 years' experience in a similar position Perfect human relations Active, dynamic, aware of her responsibilities, flexible in working hours.

If you think that you can fulfill these requirements and if you like to work in a dynamic and challenging atmosphere, please write to us in English in your own handwriting and enclose a recent photograph Address: PK 15, Sirinevler, İstanbul ("Exec")

Non smokers only please

ALTINYILDIZ
Group of Companies

KÜÇÜK İLAN... BÜYÜK ETKİ...

Karar vermek yetkisinde olanlar, meslek sahipleri ve "küçük ilan"ın önemini bilenler için NOKTA Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle NOKTA'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak.

Küçük ilanda da artık NOKTA var

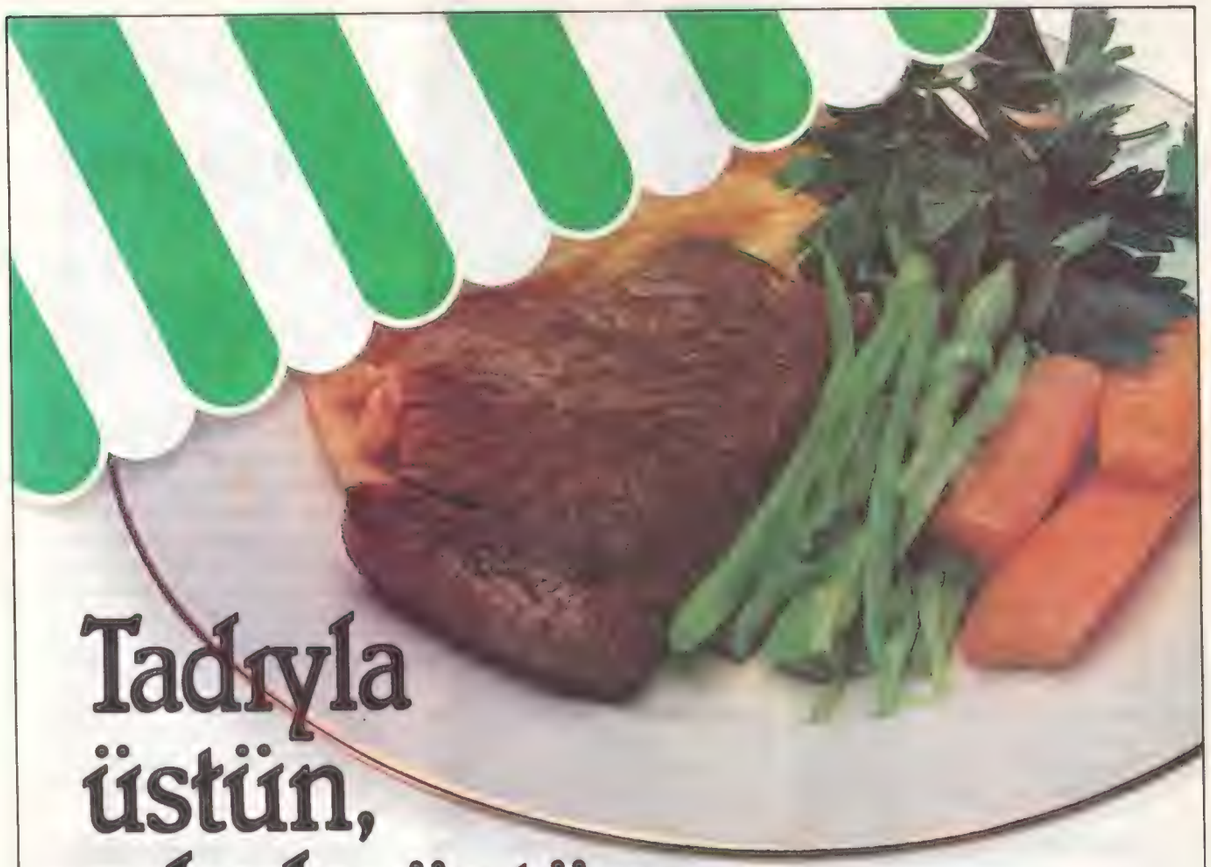

Tadıyla üstün, adıyla üstün PINAR BONFİLE

Şimdi Pınar Market'lerde, süpermarketlerde adı sanı, yeri yurdu belli bir bonfile var: Pınar Bonfile...

Dünya standartlarına uygun, kıvamında dinlenmiş, pişmeye hazır, sağlıklı, nefis Pınar Bonfile...

Siz de bonfile alırken adını söyleyin: Pınar Bonfile isteyin.

Pınar Et gerektiği kadar dinlendirilir. Satış yerlerine pişmeye hazır halde sevk edilir. Çok sağlıklı, üstelik besleyici ve lezzetlidir. Şimdi sadece Pınar Market'lerde, Gimalar'da, Ordu Pazarları'nda...

"sağlık, güven, lezzet"

Pınar Et, bir Yaşar Holding iştirâkidir.

MISIR / İSLAM'I SEÇEN ÜNLÜLER

Starlar hidayete erdi

Mısır'da bugünlerde en çok konuşulan konu, son bir yıl içinde, aralarında şarkıcılar, sinema oyuncuları ve seks yıldızlarının bulunduğu birçok ünlünün İslam'ı benimsemeleri. İslamcılık modası, çeşitli kesimlerin değişik tepkilerine neden oluyor.

Ne Hüsnü Mübarek'in FKÖ ile ilişkilerini yumuşatmak amacıyla giriştiği son diplomatik ataklar, ne de ülkenin Mekke olaylarından sonra ılımlı Arap ülkeleriyle ilişkilerin yavaş yavaş düzelmesi. Kahire'nin entel barlarından, taşradaki kıraathanelere kadar hemen hemen bütün Mısır'da bugün tek konu gündemdeydi. Başta ünlü şarkıcı Şadiye, olmak üzere, birçok Mısırlı starın, geçmişlerine sünger çekerek hidayete ermeleri.

Şadiye, Mısırlılar için tek kelimeyle bir efsaneydi. Ünlü şarkıcı Ümmü Gülsüm'ün ölümünden sonra onun tahtına oturabilen ülkedeki tek sanatçıydı. Dahası Lübnanlı Feyruz ile beraber Arap âleminin iki sanat güneşinden biriydi. Kendine özgü çocuksu sesiyle Arap ülkelerinden akın akın kendisini dinlemeye gelen hayranlarını, Nil kıyılarından düş âlemlerine uçurur, onu dinleyenlerin hiç yaşlanmayacağına ve yorulmayacağına inanılırdı. Ta ki, bir süre önce "artık şarkı söylemeyi bıraktığını, tövbe ettiğini, hac farizasını yerine getirdikten sonra tamamen tesettüre uygun olarak giyindiğini ve İslam'ıyaşadığını açıklayana kadar.

Tesettüre uymaya karar verdikten sonra Şadiye, ilk iş olarak Mısır'ın ünlü din adamı Şeyh Mutevelli El Şaravi'den özel fetva alacak, sonra da tamamen inzivaya çekilerek basınla görüşmeyi reddedecekti. Artık, kendisiyle ilgili bütün haberleri kendisi gibi İslami yaşam tarzını benimsemiş olan yakın arkadaşı şair Aliyye El Caar aracılığıyla kamuoyuna duyuruyordu.

Şarkıcı Şadiye hidayete erenlerin sembolü oldu.

Hüne Servet'i artık makyajlı ve başı açık olarak görmek mümkün değil.

Şadiye niye İslam'ı seçti? Ünlü şarkıcının kendini dine vermesi ülkede büyük gürültü kopartacak ve çeşitli kesimler arasında tartışmalara neden olacaktı. Mısırlı entelektüeller, soruna kişi özgürlükleri açısından yaklaşıyorlar ve herkes gibi Şadiye'nin de özel yaşamını belirleme ve inançları doğrultusunda davranma özgürlüğü olduğunu söylüyorlardı. Şadiye hayranları ise, olaya duygusal yaklaşmışlardı. On-

YATAĞINIZI DEĞİŞTİRİN

LONDRA'da Balayınızı Evlilik Yıldönümünüzü Yaşgününüzü GEÇİRİN...

"Sağlam, sağlıklı"

Yeni evliler, Evlilik yıldönümünü kutlayanlar, Yaşgününü kutlayanlar, Türkiye'nin en büyük yatak üreticisi Mekan; her ay 3 çifti Londra'ya tatile gönderiyor.

• Mekan sağlıklı, ortopedik • Mekan'da gerçek yün gerçek pamuk var.
• Mekan fermuarlı, açın içini görün • Mekan siz uyurken hiç ses çıkarmaz.
• Mekan bozulmaz, deforme olmaz • Mekan 10 yıl garantili.

İRA

Tatil kampanyasına katılacakların "Balayı, evlenme yıldönümü, yaşgünü" gruplarından birini, satıcıdan alacakları Garanti Belgesi'nde mutlaka belirtmeleri gerekmektedir.

Prodüktör Hassan Yusuf, şirketine İslami bir ad taktı.

İslam'ı benimseyen birçok sanatçı Şeyh Mutevelli El Şaravi'den fetva aldı.

lara göre, halka mal olmuş ünlü sanatçılar, böylesine aniden sahneden çekilemezlerdi. Çünkü kendilerini üne kavuşturan dinleyicileriydi. Dolayısıyla, sanatı bırakıp kendi köşesine çekilmek, halkın duygularına saygısızlıktan başka bir şey değildi. İslamcılar ise, şüphesiz bu gelişmeden en hoşnut olan kesimdi. İslamcı bir yorumcunun tefsirine göre, "Şadiye, önce Nil ateşinde yanmış, sonra çöl ateşine atılmıştı." Yani, ünlü şarkıcı, bunca yıl günahkâr hayatı yaşadıktan sonra, Arabistan'dan gelen İslam akımının rüzgârlarında günahlarını temizlemişti.

Mısır'da İslam'ı seçen tek sanatçı Şadiye değildi. Bir yıldan beri gittikçe yükselen bir hidayet dalgası ülkedeki sanat çevrelerini altüst etmişti. Kendini dine verenlerin arasında yılların vamp kadını Şems El Barudi, sinema ve tiyatro sanatçısı Hune Servet, şair Aliyye El Caar, sinema oyuncusu Muhammet El Arabi, tiyatro oyuncusu Muhammed Necm, genç prodüktör Hassan Yusuf ilk akla gelenlerdi. Ünlüler, esas isimlerini bırakıp, dini isimler almayı da ihmal etmemişlerdi. Sakr (Atmaca), Sahr (Kaya), Nısr (Kartal), Delal (Nazlı), gibi adlar terk ediliyor, yerlerine İman, Gufan, Rahman, Muhammet gibi İslami isimler alınıyordu. Dini piyesler, filmler, tasavvuf müziği konserlerinin sayısı ise ülkede gün geçtikçe artıyordu. Bu tür faaliyetlerin finansmanını ise ülkenin en etkin muhalif gücünü oluşturan Müslüman Kardeşler örgütü üstlenmişti.

Vamplıktan tesettüre gidiş. Son derece kârlı olan bu yepyeni alana girmenin tipik örneklerini, vamp kadın Şems El Barudi ile prodüktör Hassan Yusuf veriyorlardı. Yıllarca seks filmlerinde cömertçe soyunmaktan çekinmeyen Şems El Barudi, tövbe etmeden önce çevirdiği son filminin reklamını "Filmi görmek için değil, güzel bacaklarımı ve vücudumun seksi hatlarını görmek için gelin" diyerek yaparken, tövbe ettikten sonra, gazetelere ilanlar vererek, sözkonusu filmi seyredenlerin "cehennemde cayır cayır yanacaklarını" söylüyordu. Prodüktör Hassan Yusuf ise, "Film Yapım ve Dağıtım Şirketini İslami modaya uygun bir ad bulmuştu: "El Reyyan Eski Eserler ve Dini Yayınlar Yayınevi."

Mısır'daki hidayet modasını değerlendiren uzmanlar, ülkenin yıllardan beri süren derin bir bunalım yaşadığını, bunun sanatçılar arasında da yayılmasının çok doğal olduğunu vurguluyorlardı. Ülkenin önde gelen bilim adamlarından Kemal Remzi'ye göre "İran"dan gelen son dini dalga, zaten köklü olan İslami akımın iyice yaygınlaşmasına yol açmıştı. Toplumsal gelişmelere karşı oldukça duyarlı olan sanat çevrelerinin de bundan etkilenmesi olağandı. Ancak, bu kalıcı değil, geçici bir akımdı."

Ülkede tersten esen rüzgârlar ise, Kemal Remzi'nin söylediklerini doğrulayacak nitelikteydi. Azınlıkta da olsa, yetmişli yıllarda dini akıma uygun olarak İslami yaşamı seçmiş olan bazı sanatçılar tesettürden vazgeçerek, sahnelerin parlak ışıklarının ya da film kameralarının önüne geçiyorlardı. İlk tövbekâr sanatçı Mediha Yesari, imamın kızı şarkıcı Yasemin El Hayyam, Abu Vefa El Taftazani, Lealım Sofi, çölün ateşinden çıkarak Nil'in ateşinde yanmayı tercih etmişlerdi●

Papandreu hükümetini bir kez daha değiştirdi

YUNANİSTAN

Yeni hükümet değişikliği

Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu, geçtiğimiz hafta hükümette değişiklik yaptı. İktidara geldiği 1981'den bu yana 9. düzenlemesini yapan Papandreu, değiştirdiği beş bakandan üçünü radikal sol eğilimli PASOK Yürütme Kurulu üyeleri arasından seçti. İçişleri Adalet ve Çalışma bakanlıklarına atanan sözkonusu üç kişi, geçtiğimiz şubat ayında yapılan bir kabine değişikliği sırasında görevden alınmış ve bu tutum o zamanlar Yunan kamuoyu tarafından olumlu karşılanmıştı. Papandreu'nun, hükümet içinde radikal sol kanada ağırlık kazandıran bu girişimi erken seçim hazırlığı olarak yorumlanıyor. Ayrıca, özel hostesi Dimitra Liani ile ilişkisi yüzünden muhalefet gazetelerinin diline düşen Papandreu'nun bu nedenle PASOK içinde çekişmelere yol açtığı ve yapılan değişikliklerin buna bağlı olabileceği de ileri sürülüyor.

ABD

Üçüncü dünya savaşı çıkmayacaktı

Dünyayı 1962 yılında bir anda sıcak savaşın eşiğine getiren "Küba Füzeler Krizi"nin, eğer Kruşçev geri adım atmasaydı da Kennedy tarafından ablukanın kaldırılacağı dönemin ABD Dışişleri Bakanı Dean Rusk tarafından açıklandı.

Bilindiği gibi, Ekim 1962'de ABD, Küba'da Sovyet füzeleri bulunduğu gerekçesiyle ülkeyi abluka altına almış ve yaklaşan gemileri batıracağını söylemişti. Bölgeye doğru gitmekte olan Sovyet gemilerine, son anda, Kruşçev'in geri dön emri vermesine kadar bütün dünya birkaç gün üçüncü dünya savaşı tehlikesini ensesinde hissetmişti.

John Kennedy'nin krize son vereceği yıllar sonra açıklandı

FRANSA

Deneuve özelleştirmeye taraf olunca

Fransa'nın sembollerinden biri olarak kabul edilen ünlü sinema oyuncusu Catherine Deneuve, geçtiğimiz hafta oldukça değişik tepkilere neden oldu. Konu, ünlü oyuncunun ülkenin en güçlü, en zengin şirketi olan Suez'in özelleştirilme kampanyası için hazırlanan televizyon filminde rol almasıydı. Deneuve'ün eski kocalarından David Bailey tarafından gerçekleştirilen film, özellikle Fransız basını tarafından özelleştirmeye çanak tutan bir siyasi tavır olarak görüldü ve büyük kıyamet kopardı.

Catherine Deneuve sağdan yana tavır koydu

Yunanistan'ın Ege adalarından Paros'ta her yıl 23 Ağustos'ta adanın Barbaros Hayrettin Paşa tarafından fethi canlandırılır. Korsanlar Günü olarak anılan bu şenlikte on üç genç, paçalı donları, kırmızı kuşakları ve beyaz gömlekleriyle Barbaros'un leventleri kılığına girip, siyah bayraklı korsan gemisiyle limana girerler. Uzaktan bir alevi andıran gemiyi kıyıda binlerce yerli ve yabancı turist ve yerel kıyafetleri içinde genç kızlar bekliyordur. Leventler vahşi naralar atarak karaya çıktıklarında kaçışan genç kızları yakalamaya çalışır. Ondan sonrası müzik, şarap, meze ve sirtaki.

KISA... KISA...

- **Geçenlerde ölen Nazi lideri Rudolf Hess'in** oğlu, babasının Spandrau hapishanesinde tuttuğu güncenin bir kısmını yayınlanmak üzere bir İngiliz yayınevine verdi.
- **Kuzey Kore'de, Lady Di'nin ya**şamının değişik dönemlerini konu alan bir pul dizisi satışa sunuldu.
- **İsrail, Amos adlı ilk uydusu ile** uzay teknolojisi alanına girmeye hazırlanıyor. Gelecek yıl uzaya gönderilecek olan Amos, Ortadoğu üzerinde kalacak ve komşu ülkelere de hizmet verebilecek.

PORTRE

HİROHİTO

Güneşin oğlu tehlikede

Japon halkı geçen hafta 60 yıllık imparatoru Hirohito için dua ediyor. 86 yaşındaki imparator ciddi bir ameliyat geçirdi ve kanser olma ihtimali yüksek.

Tahtta kaldığı yıllar boyunca pek çok badire atlatan Hirohito, acaba bu kez de ölüme meydan okuyabilecek mi? İkinci Dünya Savaşı'nın hem hayatta hem iktidarda kalan tek lideri olan Hirohito, Japonya'nın savaşa girişini, Hiroşima felaketini ve savaştan sonra ülkesinin büyük bir hızla kalkınarak dünyanın en büyükleri arasına girmesini yaşadı. Yapılan referandum sonucunda halkın imparatorluk müessesesinin devam etmesini istemesi üzerine tahtta kalan Hirohito, 1947'de çıkarılan bir kanunla siyasi otorite olmaktan çıkıp sadece Japonya'nın sembolü haline geldi. Bundan sonra yaşamını halka daha çok yakınlaşma çabaları içinde sürdüren Hirohito, o döneme kadar bir tapınma konusu olan imparatorların, herkes gibi bir insan olduğunu kanıtlamaya çalıştı.

ŞAHİN ERKOÇAK / NOKTA

YÖNETİCİLİK / ÖZEL SEKTÖRDEKİ EMEKLİ GENERALLER

Şirket "paşa"ları

Özel sektördeki emekli general merakı giderek artan bir şekilde sürüyor. Öyleki, 12 Mart'tan sonra birkaç şirket ve banka yönetim kurullarında emekli generallere rastlanırken, bugün tüm holdingler, özellikle devlete-orduya iş yapanlar, şirketlerinde emekli general bulundurmaya özen gösteriyorlar.

Odacı aylardır sabah kahvesini ilk ona yapıyordu. Zaten yılların verdiği alışkanlıkla holdingin kapısından ilk giren de hep oydu. Lacivert takım elbiseleriyle eskisi kadar dinç ve güçlü görünmese de yürüyüşündeki "uygun adım" değişmemişti. Altındakiler kelli ferli müdürler bile olsa tek kelimelik emir sözcükleriyle hitap etmekten bir türlü kendini alamıyordu.

Ama eskiye göre güler yüzlü olmaya hep dikkat ediyordu. O, son zamanlarda âdet olduğu üzere emekliliğinden sonra çeşitli holdinglere, bankalara buyur edilen generallerden biriydi. Holdinglerden bankalara kadar birçok önde gelen özel sektör kuruluşun yönetim kurulunda ya da danışmanlık kadrolarındaki emekli generaller ordusunda kimler yoktu ki:

Genelkurmay ikinci başkanlığından emekli, eski parti başkanı ve şimdilerin bağımsız milletvekili Turgut Sunalp Netaş'ın Yönetim Kurulu'ndaydı. Kara Kuvvetleri eski komutanlarından emekli Korgeneral Namık Kemal Ersun'un payına ise Kutlutaş ve İş Bankası düşmüştü. 1. Ordu eski komutanlarından emekli Korgeneral Adnan Ersöz ise hem Anadolu Endüstri Holding, hem de İş Bankası'nda çalışarak emekliliğin tadını çıkartıyordu. İsimler saymakla bitmezdi. Ama özellikle 12 Eylül'den sonra neredeyse hiçbir general açıkta kalmamıştı.

Neden generaller. Ordudan emeklilerin özel sektöre transferleri çok yaygındı ama ne patronlar, ne de emekli generaller bu konunun o kadar açıktan açığa konuşulmasından pek hoşlanmıyorlardı. Hepsi de ağızbirliği etmişçesine konuyu araştıran **Nokta** muhabirine isimleriyle konuşmak istemediklerini söylüyorlardı. İsminin açıklanmasını istemeyen büyük şirketlerden birinin "aile"den gelen patron-yöneticisi, "Neden emekli general istihdam ediyorsunuz?" sorusunu önce şöyle cevaplıyordu: "Türkiye'de yüksek kumanda mevkiinde bulunan askerler emekli olunca gelir ve itibar sıkıntısına düşüyorlar. Paşaları balık tutmak, kahvede oturmak gibi işler tatmin etmiyor. Toplum da onları bir yana atmaktan yana değil. Kısaca ticari hayata giren paşalara toplum vefa borcunu ödüyor."

Ancak böylesi bir istihdamı her patron vefa borcu olarak görmüyordu. Yine isminin açıklanmasını istemeyen bir yönetici, emekli generallerden bir baskı unsuru olarak yararlandıklarını açıklıyordu. Çünkü emekli de olsalar hâlâ güçleri vardı. Yöneticiye göre generaller Türkiye'nin gelmişini geçmişini, devletin nereye gidip gitmeyeceğini iyi tahlil ediyorlardı. Bu anlamda da holdinglerde devlet görüşünü temsil etme gibi bir görevi de üstleniyorlardı.

Emekli generallerin asker kişilikleri de tercih edilmelerinde oldukça etkiliydi. Bir patron, emrindeki emekli generalin verilen görevleri oldukça eksiksiz yapmalarından çok memnun görünüyordu. Bir diğeri ise "Askerde hırsızlık azdır. Bir şirkette yüksek rütbeli bir general varsa bu şirketin güvenirliliğinin veya hırsız olmadığının göstergesi sayılıyor" diyordu. Emekli generallerden "güven" unsuru için yararlandığını söyleyen yönetici, bu görüşünü şöyle kanıtlamaya çalışıyordu:

"İnci Baba'nın şirketlerine general gitmez. Çünkü temiz askeri sicillerini hiçbir general töhmet altındaki şirkete girerek, tehlikeye atmak istemiyor. Ordu içinde, özel şirketlere bu gözle bakılıyor."

"Vardır elbette bir farkımız." Özel sektör çok çeşitli çıkarlar adına emekli generalleri istihdam ediyorlardı. Peki, generaller, en üst noktaya ulaştıktan sonra neden bir patronun emrine girmeyi istiyorlardı. Özel sektörde ne gibi işler yapıyorlardı?

"Eğer biz çalışmazsak, kısa zamanda hastalanır ölürüz" diye yanıtlıyordu özel sektörde sekizinci yılını dolduran bir emekli korgeneral. Henüz 67 yaşındaki bir korgeneral ise "Şirketleri batıyor, patronların haberleri bile yok. İşte biz askerler burada önem kazanıyoruz." diyordu.

Özel sektör uğruna Kenan Evren'in Devlet Denetleme Kurulu üyeliği teklifini reddettiğini söyleyen bir emekli general ise askeri ve ticari faaliyet arasında yapı bakımından fark olmadığını söylüyordu. Ama bir fark elbette ki vardı, bu da asker disiplininden kaynaklanan bir farklılıktı. Bir başka emekli general ise çalıştığı holdingte koordinasyon sorununu hallettiğini söylüyordu. Bu koordinasyon hizmeti bir yandan şirket içi hiyerarşiyi düzenlemek, öte yandan hükümet temsilcileri ile patron arasında ilişki kurma şeklinde oluyordu.

Askeri disiplinin uzantısı olarak, çalışanlara çekidüzen vermek de generallerin görevleri arasındaydı. Bir korgeneral bunu şöyle anlatıyordu: "Holdinglerde yetki ve sorumluluk karmaşası var. Ben işe başlayınca, hemen bir sorumluluk ve yetki talimnamesi çıkardım herkes görevini bilip çalışmaya başladı."

Özelleşen paşalar ne kazanıyor. Yönetim kurulu ya da danışman unvanıyla çalışan paşaların bordroları genellikle 200 bin liradan başlıyor. Tabii ki paşaların aldıkları para sadece bu asgari aylıklar değil. Çoğu yönetim kurulu üyesi olduğu için yıl sonunda şirketin kârından da bir pay alıyorlar. Bu pay tabii ki kârın büyüklüğüne göre değişiyor, ama en azından yılda 10 milyon lira paylarına düşüyor. Bunun dışında ev ve otomobil de primler arasında sayılıyor. Şartlar böyle olunca da generallerin neden evlerinde oturmadıkları bir ölçüde anlaşılıyor.

Celal PİR

Hangi kuruluşta hangi paşa çalışıyor

Yapı Kredi Bankası	Yön. Krl. Üyesi	**H. Doğan Özgöçmen**	1. Or. Kom 'ndan 1976 yılında emekli org.
Kutlutaş—İş Bankası	"	**Namık Kemal Ersun**	KKK'ndan 1976 yılında emekli org.
Tekel	"	**Recai Baturalp**	Emekli korg.
Tekel	"	**Talat Çetiner**	1983 yılında emekli korg.
Türk Ticaret Bankası	"	**Müştak Koçman**	Emekli korg.
İş Bankası-AEH	"	**Adnan Ersöz**	1. Or. Kom'ndan emekli org.
Etibank-AEH	"	**İbrahim Şenocak**	2. Or. Kom'ndan emekli org.
Derborsa	Yöneticisi	**Fevzi Aysun**	D. Bakır Kor. Kom.'ndan 1979 yılında emekli
Milliyet Gaz.	Müessese Müdürü	**Erhan Gürcan**	Emekli korg.
ITT Me-ta	Yöneticisi	**Fikri Topsever**	Emekli korg.
Aksigorta	Yön. Krl. Üyesi	**Vecihi Akın**	İzmir NATO Kom 'ndan emekli org.
Netaş	"	**Turgut Sunalp**	Gn. Kurmay 2. Bşk.'ndan 1976 yılında emekli org.
Yeni Karamürsel	"	**Cezmi Biren**	Emekli Kora.
Petkim	"	**Cemalettin Altınok**	1979 yılında emekli org.
Em. Sandığı	"	**Naci Asutay**	Emekli korg.
Bağkur	"	**Bahattin Ortaç**	1986 yılında emekli tümg.
MKE	"	**Hasan Muratlı**	Emekli tuğg.
T. Şeker Fab.	"	**Bülent Türker**	Eski MİT Başk.
Desiyap	"	**Cemalettin Özalp**	
Halk Bankası	"	**Selahattin Cambazoğlu**	1982 yılında emekli korg.
Merkez Bankası	"	**Muhittin Yurdukorur**	1975 yılında emekli tuğg.
İller Bankası	"	**Hamza Gürgüç**	1977 yılında emekli org.
TPAO	"	**Niyazi Gülsef**	Emekli korg.
Tüpraş	"	**Fuat Başol**	Emekli tuğg.
Saray Halı	"	**Abdullah Tırtıl**	1979 yılında emekli korg.
Vakıflar Bankası-TRT	"	**Servet Bilgi**	1979 yılında emekli tümg.
Vakıflar Bankası	"	**Mehmet Buyruk**	JGK'ndan 1983 yılında emekli org.
Devlet Y. Bankası	"	**Macit Akman**	Emekli tümg.
Borusan	Danışman	**Hayri Sözen**	Hv. Kuv. Kom'ndan emekli tümg.
Aksa	Yön. Krl. Üyesi	**Bülend Ulusu**	Dz. Kuv. Kom.'ndan emekli org.
Garanti Bankası	"	**Selahattin Çetiner**	KKK Kurm. Bşk. emekli org.
Halk Bankası	"	**Şahap Yardımoğlu**	Emekli korg.
Şeker Bank-Turizm Bankası	"	**Kemalettin Eken**	JGK'ndan emekli org.
Hortaş-Horzum AVA Tv News	"	**Orhan Süerdem**	Konya 2. Bölge Kom. emekli korg.

...Peki, sarıları gördünüz mü?

Eczacıbaşı

Sevdiğiniz bütün renkler Vitra'da.

Bir Vitra satıcısına uğrayın, Vitra'nın renklerini görün. Vitra'yla yaratacağınız güzelliğin doruklarını görün.

Kararınız ya mavi bir Vitra olacaktır, ya sarı bir Vitra...

Ya da Vitra'nın 33 renginden biri! ***Vitra ya da Vitra***

Genel Dağıtım
dasa Dağıtım ve Satış A.Ş.

VitrA

Renginiz Vitra'da

KİT'LER / SÖZLEŞMELİ PERSONEL

Sendikalaşma umudu

Yaklaşık 600 bin kişiyi ilgilendiren sözleşmeli personel kararnamesi Hava-İş Sendikası'nın başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi'ne gönderildi.

"12 Eylül sonrası ilk kez bir İş Mahkemesi, Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bularak bir dosyayı Anayasa Mahkemesi'ne gönderiyor." İstanbul Adliyesi'nin 5. İş Mahkemesi'nde 22 Eylül günü alınan ve binlerce KİT çalışanını ilgilendiren karar dolayısıyla İstanbul Teknik Üniversitesi İş Hukuku Doçenti Devrim Ulucan bunları söylüyordu.

Hava-İş Sendikası açtığı davada, sözleşmeli personel uygulamasına olanak sağlayan 233 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname'nin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasında bulunuyor ve 5. İş Mahkemesi'nde bir yıl süren dava sonunda iddia ciddi bulunarak dosya Anayasa Mahkemesi'ne gönderiliyor, böylece kamu kesiminde büyük bir huzursuzluk yaratan kararnamenin yasal zemindeki tartışması bir üst ve nihai aşamaya gelmiş bulunuyordu.

Kararın önemi. Türk-İş içinde sadece Hava-İş Sendikası'nın başlattığı bu "hukuk savaşı"nın avukatı Abdi Pesok kararnamenin doğuracağı sonuçları ve buna karşı mücadele edilmesinin gereğini şöyle açıklıyordu: "Kararnamenin 3 yıla yakın bir süredir uygulanması sonucunda, 7500 kişinin çalıştığı THY'de 2000'e yakın kişi sözleşmeli personel olarak işe alındı. Şu anda kararnamenin kapsamında olan bütün KİT'lerde ise 10 bine yakın kişi sözleşmeli personel olarak çalıştırılıyor. Özal hükümeti, belli bir süre sonunda, 600 bin KİT çalışanını sözleşmeli personel yapmayı amaçlıyor. Toplu sözleşmeden, sendikal haklardan yoksun bulunan sözleşmeli personelin iş güvencesi de işverenin iki dudağı arasında."

Anayasa'ya aykırı mı? Mahkemenin tayin ettiği bilirkişi raporunda, ancak ihtisas sahibi üst düzey kamu görevlilerinin sözleşmeli personel olabileceği belirtilerek, fiilen işçi olarak çalışanların sözleşmeli personel sayılamayacağı bildiriliyor ayrıca, 233 sayılı kararnamenin Anayasa'ya aykırılığı görüşüne de yer veriliyordu. Avukat Abdi Pesok ise kararnamenin Anayasa'ya aykırılığıyla ilgili gerekçelerini şöyle özetliyordu: "Anayasa'nın 128. maddesine göre, ancak asli ve sürekli kamu hizmetlerinde bulunanlar sözleşmeli personel olarak çalıştırılabilir. Oysa THY'de hamal, evrak ve tuvalet görevlileri dahi sözleşmeli personel olarak çalıştırılıyorlar."

Gözler şimdi Anayasa Mahkemesi'nin alacağı karara çevrilmiş durumda. İlk planda KİT'lerde mevcut 230 bin memurla, yeni çıkan Sağlık Hizmetleri Temel Yasası'na bağlı 103 bin memurun sözleşmeli personel yapılmasına olanak sağlayacak, daha sonra ise 600 bin kişiyi etkileyecek 233 sayılı kararname Anayasa'ya aykırı bulunacak mı? Yoksa Özal hükümetinin istediği mi olacak?

Atilla ÖZSEVER

İSMAİL ŞALLI

A. Pesok: "Sözleşmeli personelin kaderi işverenin iki dudağı arasında."

Sözleşmeli personel kararnamesi hangi KİT'leri kapsıyor

1. Sümerbank
2. SEKA
3. T. Çimento Sanayii
4. T. Demir Çelik İşletmeleri
5. ETİBANK
6. TPAO
7. PETKİM
8. TUGSAŞ
9. T. Taşkömürü Kurumu
10. Devlet Malzeme Ofisi
11. MKE
12. T. Şeker Fabrikaları
13. Ağır Sanayi ve Otomotiv Kurumu
14. T. Kömür İşletmeleri
15. Et ve Balık Kurumu
16. Toprak Mahsulleri Ofisi
17. Süt Endüstrisi Kurumu
18. Yem Sanayii A.Ş.
19. T. Zirai Donatım Kurumu
20. Orman Ürünleri Sanayii Kurumu
21. TURBAN
22. T. Gemi Sanayii
23. T. Denizcilik İşletmeleri
24. TEK
25. TCDD
26. PTT
27. Devlet Hava Meydanları İşletmesi
28. THY
29. Uçak Sanayii A.Ş.
30. Çay-Kur
31. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
32. Savunma ve Donatım İşleri Gn. Md.

Not: Halen THY, PTT, TEK, TCDD, T. Deniz İşletmeleri gibi KİT'lerde daha yoğun olarak sözleşmeli personel çalıştırılmaktadır. KİT'lere ilişkin 233 sayılı kararname, KİT'lerde mevcut 230 bin memur ile yeni çıkan Sağlık Hizmetleri Temel Yasası'na bağlı 103 bin memurun en kısa zamanda sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesini öngörmektedir. Uzun vadede de KİT'lerde çalışan 600 bin kişinin sözleşmeli personel olması amaçlanmaktadır.

Akarca ve Özal: Nikâh şahitliğinden parti içi işbirliğine mi?

İLK TEBESSÜM

Mehmet Akarca, TRT'nin müstafi spikerlerinden, ANAP'ın çiçeği burnunda "son dakika" milletvekili aday adayı... Muhtelif rivayetlere göre de Akarca'nın ANAP eğilimleri çok eskilere dayanıyor:

Akarca 80 öncesinde, sosyal demokrat eğilimdeymiş. Sonraysa MHP rüzgârlarına kaptırmış kendini. 12 Eylül'ün ardından "devletçi"liğe de şöyle bir bulaşmış, ama gönlünde yatan geçmiş deneyimlerinin bir senteziymiş. İşte o sıra, kurulan ANAP'ta bulmuş bu sentez özlemini Akarca.

Rivayet bu, ama Akarca'ya bakılırsa "sempati"sinin gerçek nedeni bambaşka: Sonradan nikâh şahidi bile olacak, Başbakan **Turgut Özal**'la bir mucizevi karşılaşması.

1983 seçimleri öncesi bir açıkoturum için geldiği TRT'de karşılaşmışlar Akarca ile Özal. Akarca "gayri insiyaki bir refleksle" "Hoşgeldiniz Sayın Başbakan" deyivermiş Özal'a. O günün ANAP Genel Başkanı da Akarca'nın "hitabından memnun olmuş" ki, tebessüm etmiş.

Akarca kendisinde "derin" izler bırakan anısını şöyle bitiriyor.

"... Bu yorumum doğru olarak tecelli etti. Tahminimdeki doğruluk ve Sayın Özal'a ilk gördüğüm anda duyduğum sempati giderek arttı."

MUHTEŞEM İKİLİ

Bedrettin-İhsan isimli yeni bir ikiliden söz edildiğini duydunuz mu? Duyamazsınız, zaten yok! Ama olaydı, tiyatro dünyası altüst olur, **Zeki-Metin**'in pabucu çoktan dama atılırdı, şüpheniz olmasın!

Geçen hafta YASED, Yabancı Sermaye Koordinasyon Derneği'nin yedinci kuruluş yıldönümü nedeniyle verilen yemekte karşılaştı **Bedrettin Dalan**'la **İhsan Doğramacı.** Karşılaşma sırasında Dalan,Doğramacı'ya 17 yıllık Sovyetler Birliği İstanbul Başkonsolosu **Yuri Sovostyanov**'u tanıştırmaya çabalamaktaydı:

—Efendim tanıştırayım, **Sergeyeviç Çernesov.** (Hatırlatmakta yarar var, Çernesov Ankara'nın yeni Sovyet Büyükelçisi) Doğramacı da "memnun oldu":

—Anlayamadım, Çernobil mi dediniz, aman aman Çernobil olmasın!

Yazık ki, ikili,gecenin ilerleyen saatlerinde, henüz üne kavuşamadan birliktelliklerine son verdiler. Fakat **Doğramacı,** yakında çıkacak SÖZ gazetesinin muhabiri Şima Akkan'la yaptığı ayak üstü sohbetinde espri yolunda tek başına ilerleyeceği ipuçlarını verdi:

—Saz mı, SÖZ mü?

—SÖZ efendim.

—Ama ben sazı daha çok severim.

—SÖZ'ü de seversiniz inşallah.

—Severim sevmesine de akordu bozuk olmasın yeter!

ERZADE ERTEM/NOKTA

Başarılı yeni ikili: Bedrettin Dalan ve İhsan Doğramacı

TELGRAFIN TELLERİ

ANAP'ın 1500 milletvekili adayı arasındaki rekabet savaşı kızışmakta! Bu 1500 ismin belki de en heyecanlıları partinin halihazırda görev yapmakta olan milletvekilleri. Neden mi? Neden olacak, parti teşkilatı aday adayı milletvekillerimizi liste başı yapmazsa bölgelerindeki 'nam'ları nice olur?

Rekabetin en etkili araçlarından biri telgraf. İl teşkilatlarınca kaleme alınmış, içerikleri de kendi bölge milletvekillerini övmekten ibaret telgraflar yağmakta ANAP Genel Merkezi'ne.

ANAP Siirt İl Teşkilatı da rekabette telgraf yöntemini benimseyenlerden. ANAP Teşkilat Başkanı **Cengiz Tuncer**'e gönderdikleri telgrafta şöyle diyorlar:

"Sayın Başkanım, 1 Kasım'da yapılacak ara seçimlerde Siirt ili olarak kentimize yaptığı hizmetlerden dolayı halen milletvekilimiz olarak görev yapan **Aydın Baran**'ı liste başında görmek istiyoruz....."

Telgraf kargaşasında ilk sıralarda yer almak çok önemli olmalı ki Siirtliler telgraflarının taaa Siirt'ten Ankara'ya ulaşmasını göze alamamışlar. Telgrafın üstündeki damga bal gibi Yenişehir/Ankara.

Siirt Milletvekili Aydın Baran'sa Siirtlilerin çabalarını yeterli görmeyip, işi iyice sağlama bağlamak istemiş anlaşılan. Çünkü söylendiğine göre telgrafları hedeflerine dek izlemekteymiş.

Siirt ANAP İl Teşkilatı telgrafının Tuncer'in masasına varmasından yaklaşık 5 dakika sonra, Baran hızla

Aydın Baran telgrafları hedeflerine dek izlemekte usta!

ANAP Teşkilat Başkanı'nın ofisine dalmış. Soluğu da sekreterin masasında almış:

"Gızım bizim teşkilattan gönderilen telgraflar geldi mi?"

CAMİİ VAR AMA...

Son aylarda Bodrum'un Gümüşlük Köyü'ne gidenlerin gitmeyenlere aktardığı bir izlenimleri var: Gümüşlük'te bir cami var ama işlevini hiç mi hiç yerine getiremiyor!

Genelde bilindiğinin aksine Gümüşlük gerçekte bir köy değil. Kurulduğu sahilden iki kilometre uzaklıktaki Kayalar Köyü'nün bir bölümü.

Bugünkü 160 haneli Gümüşlük'ün bulunduğu sahilde zamanında bir-iki balıkçı barınağı ve evden başkaca bir şey yokmuş. Turizmin gelişmesi pansiyon ve lokantaların açılmasına neden olunca, bunları işleten Kayalar Köyü sakinleri sahile yerleşmişler. Buraya da Gümüşlük adını vermişler.

Gümüşlük'te ikâmet eden köylü bakmış, iki kilometre dağ tepe tepip, Kayalar'daki camiye gitmek çok zor. Böylece sahil yakınlarında bir cami inşa ettirmişler.

Ettirmişler de, camiye gelen giden yok! Gümüşlük'e gelen yabancı turist camiyi ne yapsın? Yerli turist de anlaşılan tatilde ahiret işlerine pek vakit ayırmayan cinsten. Gümüşlük ahalisi ise turiste hizmetten başını kaldıramıyor.

Sonuçta pratik bir çözüm icat edilmiş: Madem ilgi pek bir az, ahaliyi camiye çağırmanın bir anlamı da kalmıyor. O halde ezana ne gerek var? Haftada bir gün, o da yalnızca cuma günleri okunacak ezan yeter de artar bile!

LEVENT EVRİM

Gümüşlük camiine ilgi az

Mesela!

Başbakan Turgut Özal 22-28 Eylül tarihli Göl-ge Adam gazetesinde, Ertuğurul Akbay'ın gerçekleştirdiği söyleşide diyor ki:

"Bugün herhangi bir yolsuzluk göstere-bilir misiniz? Bırakın 1 milyar 500 milyonluk olsun... 50 milyon hatta... Bir tane göstersinler bakayım, şurada yolsuzluk var diye."

GÖNÜL ABLA

"Kızım, niçin yüzündeki çilleri dert ediyorsun? Birçok kadın yüzünün hoş aksesuarlarıdır onlar" diyor bir gazetenin "abla" köşesindeki satırlar.

Ancak bu satırları yazan daktilonun başındaki eller ne genç bir ablanın ne de genç kızlara öğüt veren yaşlı bir Güzin Abla'nın elleri. "Abla" imzasını atan el, bıyıklı, uzun boylu, güçlü kuvvetli bir erkeğin eli.

Bu el, belki bir filmde erkek eli ama gerçek hayatta, yani Babıali'nin çeşitli gazetelerinin çeşitli köşelerinde icra-i sanat eyleyenlerin kimlikleri konusunda da ciddi bir ipucu olabilecek bir çelişkiyi sembolize ediyor. Bu çelişki de "Gönül Abla" adlı filmde dile gelecek.

Sinemamızda ilk kez "abla" köşelerini konu edinen yakında çekimleri başlayacak bu filmin senaristi ve yönetmeni **Cihan Zarakol.** Gerçi "Gönül Abla" ilk uzun metrajlı film denemesi ama, Zarakol yaşamı boyunca "film"le haşır neşir olmuş. Bir süre Londra'da sinema okuluna devam etmiş, ülkemizde uzun metrajlı filmlerde asistanlık, reklam filmi yöneticiliği yapmış.

"Gönül Abla" belki de "genç" bir sinema örneği olacak. Yani genç yönetmene genç oyuncular: **Yılmaz Zafer, Müge Akyamaç, Fatoş Sezer.**

Cihan Zarakol Türk sineması ve yönetmenlik geleceğine ilişkin fazla konuşmak istemiyor. "Hele bir Gönül Abla ortaya çıksın da..." diyor.

Müge Akyamaç Cihan Zarakol'un yöneteceği "Gönül Abla" filminde başrol üstleniyor.

Yeni bir semt :
STFA KOZYATAĞI KONUTLARI

Yeni bir yaşam başlıyor!

İstanbul'da artık yeni bir semt var!
Kentin en eski ve seçkin yerleşme bölgelerinden Erenköy-Kozyatağı'nda yemyeşil bir koruluk içinde yükselen yepyeni bir semt...
STFA Kozyatağı Konutları!

En ileri şehircilik ve mimarlık anlayışlarıyla tasarlanmış,
en ileri teknolojilerle inşa edilmiş, modern bir yerleşim birimi...
Çağdaşlığının, yeniliğinin yanı sıra, "yuva", "sokak", "mahalle" kavramlarının sıcaklığını taşıyan bir İstanbul semti!

Pek yakında, bu yeni semtte, yepyeni bir yaşam başlayacak.
Semtin yeni sakinleri, yeni yuvalarına taşınacaklar. Dükkanlar, vitrinler döşenecek; adresler, telefon numaraları yenilenecek...

Bu yeni semtte bir yer edinmek,
bu yaşama katılmak için geç kalmış sayılmazsınız!

GÜVENCELİ...

STFA, ağır inşaat sektöründe 1932'den bu yana 55 yıllık tecrübe, dünyaca onaylanmış kalite ve çağdaş teknolojik üstünlük demektir.

AKILCI...

Kozyatağı İstanbul'un hızla gelişen, seçkin bir semtidir. STFA Kozyatağı Konutları bu semtte, çağdaş şehircilik anlayışının gerektirdiği tüm olanaklara ve avantajlara sahip olarak, doğal güzellikler ve kolay ulaşım imkanlarıyla, bir çam koruluğunun içinde inşa edilmişlerdir. STFA Kozyatağı Konutları'nın Kadıköy'e, 1. ve 2. Boğaz Köprülerine olan yakınlığı 10 dakikadır. 2. Boğaz Köprüsü çevre yolunu Ankara Asfaltı ile birleştiren yonca yaprağına da 500 m. mesafededir.

İYİ BİR YATIRIM...

STFA Kozyatağı Konutları'nda bir daire, bir yılda yaklaşık %100 değer kazanmıştır. Konut ve işyerlerinin sahiplerine teslim edilmesi ve yaşamın başlamasından sonra bu artışın daha da hızlanması beklenmektedir.

Kozyatağı Konutları'nın yatırımcı ve yapımcı kuruluşları

- Yatırımcı Grup: STFA Yapı Yatırımları Sanayi ve Ticaret AŞ
- Genel Müteahhit: STFA İnşaat AŞ
- Proje: Temel Mühendislik AŞ
- Proje Müşaviri: Dr. Y.Müh. Mimar Hayati Tabanlıoğlu
- Kayar Kalıp Proje ve Müşavirliği: STFA-Mèlyèpterv Consulting Engineering/Macaristan
- Kayar Kalıp İmalatı: Sedef Gemi Endüstrisi AŞ
- Döşeme Kalıpları İmalat ve Müşavirliği: S.G.B. International Ltd./İngiltere
- Tesisat işleri: Genta Sanayi Tesisleri Taahhüt AŞ

Tamamlanan bloklardan bir dairenin tamdan bazı görüntüler. Bu daire Kelebek Mobilya tarafından örnek olarak döşenmiştir

KULLANILAN YAPI MALZEMELERİ

Vitrifiye : ECA Serel
Pencere doğramaları: Çuhadaroğlu/Aluminyum
Asansörler : Kone (Finlandiya) - Tekimal - Sinates
Halı (duvardan duvara) : Halisci
Mutfak dolapları : Kelebek Mobilya
Cam : Isıcam (Paşabahçe)
Seramik : Toprak Seramik
Duvar kağıdı : Dekor
Dış cephe kaplaması : Meges
İzolasyon : İzocam - İzofor
Kazan : Demirdöküm
Termosifon : Baymak

FİYATLAR VE ÖDEME KOŞULLARI

Peşin fiyat (konut) : 56.350.000.-TL
Vade : 12 ay
Vade farkı : Aylık %4

Dükkan fiyatları, konum ve boyutlara göre değişmektedir.

BAŞVURU

STFA Kozyatağı Konutları Satış Bürosu
Üsküdar Caddesi Kozyatağı - İSTANBUL
Tel: 359 29 65 (Direkt)
359 86 04 (Santral)

KONUTLAR, İŞYERLERİ VE ÇEVRE DÜZENLEME

STFA Kozyatağı Konutları, 24 dönümlük bir alanda ve bir çam koruluğu içinde inşa edilmiştir. Yerleşimi oluşturan 8 Blokta, 440 daire ve çeşitli büyüklüklerde (50 - 200 m²) ve çeşitli kullanım olanakları veren 25 dükkan-mağaza bulunmaktadır. Yerleşimin çevre düzenlemesi, geniş çocuk oyun alanları ve spor tesisleri de, önümüzdeki günler için kullanıma hazırlanmaktadır.

PROJE

Konutların projeleri, rahat, ferah, zevkli ve modern bir yerleşimin tüm özelliklerini taşımaktadır.

150 m².....: 1 salon, 4 yatak odası

Dükkan ve işyerleri ise, çevreyle uyum içinde, çeşitli büyüklüklerde (50-200 m²) ve çeşitli amaçlarla kullanılabilecek biçimde inşa edilmişlerdir.

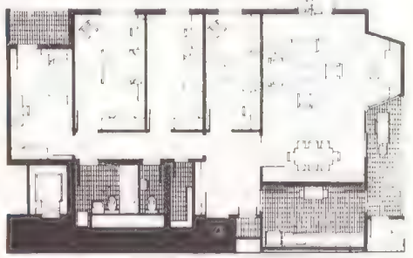

TEKNOLOJİK ÜSTÜNLÜK

STFA Kozyatağı Konutları çağımızın en gelişmiş teknolojisi ile inşa edilmiştir. Bu teknoloji demirin ve çimentonun, en ideal oranlarda, Kayar Kalıp ve Masa Kalıp Sistemleri içinde kaynaşmasıdır. Mèlyèpterv Firması know-how'u ile uygulanan ve ilkesi hız ve sağlamlık olan Kayar Kalıp Sistemi ile günde bir kat inşa edilmiştir.

YERLEŞİM ÖZELLİKLERİ :

• Arsaların toplam yüzölçümü	:	23.572 m²
• Toplam yeşil saha	:	16.680 m²
• Toplam inşaat sahası	:	72.449 m²
• Ticari alan	:	4.572 m²
• Konut sayısı	:	440
• Konut tipi	:	150 m²

STFA
Kozyatağı Konutları'nda son bölüm konutlar ve dükkanlar satışa sunuldu.

STFA YAPI YATIRIMLARI AŞ
Sezai Türkeş Feyzi Akkaya Grup Merkezi, Altunizade İstanbul
Tel: 339 43 00 Telex: 29465 STFA TR. Faksimile: 339 59 39

YAŞAM / BİSEKSÜELLER

HEM KADINLA HEM ERKEKLE

Sekste cinsiyet ayrımı gözetmeksizin hem kadına hem erkeğe yönelen biseksüeller... "Cinsel azınlıklar" arasında kendilerinden en az söz edilen, ama en yaygın grup olduğu tartışmasız kabul edilen bu insanların yaşantıları, duyguları ve kimseyle paylaşamadıkları acıları...

MUHLİS HASA

Yıllar geçmişti üstünden. Ama anlatırken sesi titriyor, gözleri belirsiz bir noktaya takılıp kalıyordu ara ara. İtalya'nın kuzeyinde, Trento Ziraat Fakültesi'nde okuyordu o, o günlerde. Tıpkı Daniela ve İvano gibi. Yurt dışında yaşayan bir Türk genci olmanın sorunlarını çoktan gerilerde bırakmıştı.

"Cıva gibi enerjik, çok tatlı bir kızdı Daniela. Bir başka sevgilim olmasına rağmen ne yaptıysa yaptı, beni kendine bağladı..." İvano ise, Trento'nun dışındaki bir köyden gelmişti. Düz sarı saçlı, zayıf, uzunca boylu bir delikanlıydı. Üniversitenin yurdunda kalıyordu. Trento'daki tek dayanağı, aile dostları olan Daniela'lardı. Akşam yemeklerine gidiyor, hafta sonları bir bahane uydurup uğramadan edemiyordu. Ama ailesinden gördüğü yakınlığı Daniela'dan göremiyordu. "...Ben de Daniela'nın evinde gördüm İvano'yu ilk önce. Beni çeken yanı neydi tam bilemiyorum, belki ürkekliği, belki köylülüğünden gelen saflığı... Neyse, bir süre sonra İvano'yla da birlikte olduk. İkisinin arasında kalmıştım, ikisini de seviyordum..." Genç kız, iki erkek arasındaki ilişkinin rengini bilmiyordu tabii. Ama ufak-tefek kıskançlıklar başlamış, "yine o sümüklüyle mi beraberdin" türünden serzenişler sık sık duyulur olmuştu. "... Bu kaç göçe daha fazla dayanamadım. Bir gün ikisini de karşıma alıp konuşmaya karar verdim, belki ikiniz de kırılacaksınız, ama ben ikinizi de seviyorum dedim..." Daniela kıpkırmızı kesilip hışımla çekip gidecekti odadan. Ardından fakülte koridorlarında görüp de görmezden gelmeler, yol değiştirmeler faslı başlıyordu. "... Ama sonunda kabul etti. İlk günlerde üçümüz bir aradayken çok soğuk bir hava esiyordu. Derken fakültenin bir gezisi oldu. Birkaç günlüğüne kayak yapmaya dağa gittik. Orada artık aramızdaki bütün duvarlar yıkıldı, her gece birlikte yattık. Her şeyimiz ortaktı. Çok mutluyduk üçümüz de."

Bugün İstanbul'da bir turizm şirketinde çalışan İbrahim Eren'in yaşamından aktardığımız bu mutlu kesit, biseksüeller dünyasına atılan ilk adımlarda karşılaşılan pek çok öykü gibi acı bir sonla noktalanıyordu. Kadın-erkek farkı gözetmeksizin, biraz kararsızca, biraz utanarak biseksüel yaşam, kendine özgü yanlarıyla, apayrı, bilinmeyen bir dünya olarak çıkıyordu karşımıza. Giderek sınırları genişleyen, genişledikçe de üstünü örten sis perdesinin daha da yoğunlaştığı bir dünya.

"...Onları Münih garında, karların altında el ele trenden inerken görünce gözyaşlarımı tutamadım. Ama aynı anda, böyle güzel bir ilişki affedilmez, diye geçirdim içimden..." Uzunca bir ayrılığın ardından kadın ve erkek sevgililerini el ele tutuşmuş karşısında görünce neredeyse çılgına dönmüştü İbrahim Eren. Yasal nedenlerle İtalya'dan ayrılıp Almanya'ya gitmek zorunda kalmıştı. İki sevgilisinin onu ziyareti büyük önem taşıyordu. "Çok mutlu bir hafta sonu yaşadık. Bu ziyaretler bir süre daha devam etti. Ama sonraları İvano'dan haber gelmez oldu. Daniela da kaçamak cevaplarla geçiştiriyordu sorularımı. Sonunda dayanamadım, gizli yollardan İtalya'ya döndüm..." Acı haberi Daniela'dan alıyordu İbrahim. İvano bir ay önce motosikletiyle kaza yapıp ölmüştü.

"...Bana dört yıl boyunca, sen sahtekârsın, bunlardan birini daha çok seviyordun, gibi laflar etmişlerdi. Ölüm haberini aldığım gün bir kez daha emin oldum. Ben onların ikisini de seviyordum. Birbirlerinden ayıramadığım bir sevgi, büyük bir aşktı o. Zaten o günden sonra Daniela'yı da göremedim. Daniela'ya baktığımda İvano'yu görüyordum."

İkisini de sevmek. Ne heterosek-

MUHLİS HASA

süel ne de homoseksüel... Onlar biseksüellerdi. "İnsan türünün yarısıyla sevişebilme olanağından neden yoksun kalalım." Bir biseksüel, kendi tercihini böyle ortaya koyuyordu. Oysa modern psikoterapistler ve seksologlar, biseksüellerin kendi cinsiyetlerinden olanlara ilgi duydukları gerçeğiyle yüz yüze gelmek istemeyen, kaçamak davranan, kendini aldatan homoseksüeller oldukları konusunda birleşiyorlardı. Garipti ama, militan homoseksüeller de aynı kanıdaydılar. Heteroseksüeller ise, "onları, hepsine sahip olmaya kararlı zevk düşkünleri" olarak görüyorlardı.

Eren: "Çevremdekiler beni sahtekârlıkla suçladılar"

Bu aradakalmışlığı, bir türlü tanımlanamayan biseksüelliği, eşcinseller üzerine ayrıntılı bir araştırma yapan eğitim uzmanı Pınar Çekirge şu sözcüklerle dile getiriyordu: "Homoseksüeller kadın giysileri içinde dolaşan transseksüellerden de, pazartesi bir erkek, sonra bir kadınla çıkan, çarşamba günü de hangi cinse ait olduğunu çıkaramayan biseksüellerden de hoşlanmıyorlar."

Aslında biseksüellerden bilim adamları da pek "hoşlanmıyorlar"dı. Çünkü, bu konuda ne zaman bir araştırma girişimi olsa en basit gerçekler bile kesif bir sis perdesinin ardında bir anda kayboluyordu. 7. Dünya Seksoloji Kongresi'nde kadın biseksüeller hakkında bir tebliğ sunan, jinekolog Dr. Akif Poroy, Amerikan bilgisayar şebekelerinden faydalanmasına rağmen, tüm dünyada biseksüellik hakkında yapılmış sadece 43 araştırma bulabilmişti. Çeşitli cinsel sorunlarından ötürü kliniklere başvurmuş 5400 biseksüel vakadan sadece 1 tanesi biseksüel olduğunu açıkça söylemişti. Bu gizli yaşamın iki nedeni vardı. Birincisi biseksüeller, Poroy'a göre cinsel kimlikleriyle çatışmadıkları, zorlanmadıkları ölçüde yaşamlarını mutlu ve rahat olarak devam ettirebiliyorlardı. İkinci neden ise, biseksüellerin transseksüeller, travestiler ve homoseksüeller gibi diğer "cinsel azınlıklara" oranla heteroseksüel dünyayla çok daha iç içe yaşamalarıydı. Kendilerine özgü dilleri, barları, arkadaş grupları, dergileri, kısacası kendilerine özgü bir alt kültürleri yoktu onların.

Kollarının arasındaki bugün bir erkek, yarın belki bir kadın, ya sonra...

İndiana Üniversitesi'nde Weinberg ve Williams tarafından yapılan bir araştırmada, ABD'de biseksüellerin, heteroseksüel toplumsal yaşama katılma oranı yüzde 71 olarak bulunmuştu. Biseksüellerin yüzde 41'i bir aşamada evlenerek üzerlerine çevrilmiş şüpheci bakışlardan kurtulmuşlardı. Araştırmanın tüm sonuçları biseksüellerin "sessiz çoğunlukların", yani heteroseksüellerin dünyasında gözlerden ırak yaşamlarını sürdürdüklerini ortaya koyuyordu.

Herkes biseksüel mi? Heteroseksüellerce kolaylıkla "eşcinsel" damgasıyla işaretlenen, homoseksüellerce de çoğunlukla "davaya ihanet" gerekçesiyle aşağılanan biseksüellerin sayısı ise gün geçtikçe artıyor. Hollanda'da halen bir gece kulübünün yöneticiliğini yapan, Türkiye'de de "Sevişmenin Rengi" isimli kitabıyla dehşetli tartışmalar açan Güner Kuban, bu eğilimin özellikle Avrupa'da çok yüksek boyutlara vardığına işaret ediyordu.

"Gece kulübüne erkek arkadaşlarıyla ya da kocasıyla gelen kadınların, kızlarla dans edip, anlaşıp birlikte gecelemek üzere gitmeleri dikkatleri çekmeyecek kadar olağan" diyen Güner Kuban, sözlerine şöyle devam ediyordu: "Bedeninin ve isteklerinin efendisi olan Batı Avrupalı gençliğin biseksüelliği seçtiğini rahatlıkla söyleyebilirim. Gözlemleyebildiğim kadarıyla onlar homoseksüel ve heteroseksüel gençliğe acıyarak bakıyorlar. Bakın! Başımdan bir olay geçti. Bir zamanlar kulübümün kapısına 'Eşcinsel hürdür. Ya siz?' anlamında bir slogan yazdırmıştım. Yıllar geçti, bir gün biseksüeller toplu halde gelip bir demet çiçek sundular bana, üzerinde 'Biz daha da hürüz' yazıyordu. Onların o günkü rahatlıklarında, sakinliklerinde, kendilerine olan güvenlerinde, bu gün gençliği yoğun bir şekilde etkileyen biseksüelliğin zaferi yatıyordu."

Sadece Batı Avrupa'da mı? Türkiye'de de gün geçtikçe sayıları artıyor, ya da belki de artıyormuş gibi gözüküyor, "Zira toplumun hoşgörüsü artıyor" diyordu Dr. Poroy. Yaptığı araştırmanın ardından oluşturduğu tanımlama da bu sayısal kabarıklığın bir göstergesiydi. Biseksüeller üç ana gruba ayrılabiliyorlardı. Her şeyden önce aslında heteroseksüel olup bir eşi, bir ailesi olan, ama zaman zaman hemcinsiyle ilişki kuranlardan bahsetmek gerekiyordu. İkinci olarak, temelde homoseksüel tercihleri olup seyrek olarak, bazen sorunlu da olsa karşı cinsle ilişki kuranlara rastlanıyordu. Ve son olarak saf anlamıyla biseksüel bir yaşantıya sahip olanlara geliyordu sıra. Saf bisek-

"Evimin erkeği olmak istiyorum..."

Bülent C. biseksüeller dünyasının binlerce isimsiz aktöründen biri. Yirmi dört yaşında olan Bülent, köy kökenli ve on yıldır biseksüel ilişkilerini sürdürüyor.

Nokta: Öncelikle, kendinizi cinsel açıdan nasıl tanımladığınızı sormak istiyoruz. Erkek misiniz, kadın mı?

Bülent: Erkeğim tabii. Erkek olduğuma göre.

Nokta: Ama kadınların yanı sıra erkeklerle de ilişki kuruyorsunuz...

Bülent: Benim açımdan fark yok yani. İkisi de aynı. Erkekle de kalırım, kadınla da.

Nokta: Gerçekten fark etmez mi? Örneğin bir erkek eşcinselle yatmak...

Bülent: Eşcinsellerle daha zevkli oluyor.

Nokta: Ne açıdan?

Bülent: Affedersiniz ama, daha farklı yönden oluyor. Mesela bazı erkekler erkekliğimi görmek istemiyor. Ama bazı erkekler var ki ben de ilişki de bulunuyorum, o da bulunuyor. Bazen bir erkekle ilişkiye gireceğini sanıyorsun, ama bakıyorsun karşındaki de biseksüel çıkmış. Beraber çıkıyoruz, o da alıcı-verici oluyor. Anlamıyorsun önce, yatak olayı olunca mesela senden önce sırtını dönüyor.

Nokta: Özellikle tercih ettiğiniz tipler var mı?

Bülent: Ben bıyıklı erkeklerden hoşlanırım. Bıyıksız erkek beni çağırdığı zaman konuşmam kesinlikle. İlla bıyıklı olacak, erkeksi görünüşü hoşuma gidiyor. Hem, hoşuma giden bir tip olunca hemen yatak olayını düşünmüyorum. Sohbet etmek, gezip tozmak, içki içmek de zevkli.

Nokta: Peki, bir erkekle beraber olduğunuz zaman kendinizi kadın olarak mı hissediyorsunuz?

Bülent: Erkek arkadaşım olduğu zaman öyle hissediyorum tabii. Ama bayan arkadaşımla gittiğim zaman kendimi erkek olarak hissediyorum.

Nokta: Uzun süreli ilişkileriniz oldu mu?

Bülent: Oldu tabii, iki sene kadar beraber olduk. Bana karşı düzüst efendi olduğu için sürdü bu kadar belki. Bu arada kadınlarla da ilişkim oldu. Mesela erkek arkadaşımın bayan arkadaşı oluyordu, birlikte takılıyorduk. Ya da iki kız bulup yine beraber takılıyorduk. Ama onların bizim durumumuzdan haberi olmuyordu.

Nokta: Evlenmeyi düşündünüz mü hiç.

Bülent: İlerde evlenmeyi düşünüyorum.

Nokta: O zaman da biseksel ilişkilere devam edecek misiniz?

Bülent: Bir yana iterim. Mecburen iterim yani. Benim evlibarklı arkadaşlarım var. Bu ilişkileri bırakmamışlar, ama arada sırada ilişkide bulunuyorlar. Aynı onlar gibi olacak benim durumum.

Nokta: Son bir soru. Yasalar elverseydi bir kadınla mı yoksa erkekle mi evlenmeyi tercih ederdiniz?

Bülent: Kişisine bağlı tabii. Ama kadınla evlenmeyi düşünüyorum. Evimin erkeği olmak, çocuk sahibi olmak istiyorum.

süelliği cinsellikte sosyal bir adım, bir aşama olarak niteleyen Dr. Poroy'a göre biseksüalite için genetik, fizyolojik ya da psikanaletik açıklamalar getirilemiyordu. Bir hastalık değil, bir cinsel sapma, bir cinsel davranış farklılığı olarak açıklanabilirdi. Dr. Poroy "Tıpkı golf oynamaya merak salmak gibi, bu da kültürel bir olgudur. Bu bir yaşam biçimidir. Tatile giden çiftler yanlarına üçüncü bir şahıs alıyorlar. Geçici süreler için tanışmak üzere ilan bile veriyorlar. Normal yaşam mekânlarının dışında, bir otel odasında, bir yat gezintisinde, sosyal çevrelerinden uzak bu tür bir cinsel çeşitliliği tadıyorlar. Belki de alkolizme benzetilebilir, ama ne karaciğer tahrip oluyor, ne de beyin, eğer cinsel kimlikleriyle uyuşuyorsa mutlu bir yaşam sürdürmeye devam ediyorlar" diyordu.

Erkek erkek dedikleri... T. Aşkın. Daha 16 yaşında bir delikanlıydı. İlk cinsel deneyimini hiç de

Bostonlu biseksüeller özgürlük için bayrak açtılar

arzu etmediği bir gecede, hiç de arzu etmediği bir Bey'le yaşayacaktı. Aradan geçen 7 yıla, kendi deyimiyle "düzenli bir biseksüel yaşamı"na rağmen, o ilk hatırasını sesi titreyerek anlatabiliyordu ancak. "Ayhan Amca çok sevdiğim bir arkadaşımın babasıydı. Arkadaşıma gittiğim bir gece, beni yanına oturttu. Elime bir bardak içki tutuşturdu. Sonra bir daha, bir daha... Sonrasını bölük pörçük hatırlıyorum. Beni dizlerinin üstüne oturtmuştu, şarkı söyletiyordu, bir de odaya götürmeden önce bir bardak su istediğimi hatırlıyorum. Güya beni yatıracaktı, ama o da yanıma uzandı. Biraz direnmeye çalıştıysam da istediğini yaptı. Hafızama kazınan tek şey sırtında paltosu, boynunda kaşkolu, dışardan biraz önce geldiği belli olan arkadaşımın dehşetle açılmış gözleriydi." T. Aşkın kadınlara ilgisini hiçbir zaman kaybetmemişti. Ama o üzücü geceyi daha sonraları "İçime giren bir

"Hayvanla yatmayı normal sayanlar var"

Geçmişte bir dönem travesti olarak da yaşamış olan Kemal Yılmaz yıllardır, eşcinseller dünyasının içinde. Ve tabii doğal olarak biseksüellerle de yakın ilişki içinde. Yılmaz, **Nokta***'ya biseksüelleri, eşcinsellerin bakış açısından değerlendirdi.*

Nokta: Sizce biseksüel kimdir, tanımlar mısınız?

Yılmaz: Bence biseksüel değişik meyvelerden tat almayı bilen biri. Yaşamdan zevk almasını bilen renkli kişiliği olan bir insan. İnsanların değişik şeylerden hoşlanmak gibi bir huyları var.

Nokta: Eşcinsellerle aktif ya da pasif ilişkiye giren erkekler kendi durumlarını açıklıkla değerlendirebiliyorlar mı?

Yılmaz: Kendi dünyasını sağlıklı değerlendiren azdır aslında. Birtakım streslerle ilişkiye giriyorlar. Çok klasik bir şeydir bu. Bu işi ilk kez yapan adam kendini soyutlamak için erkek kimliğine bürünür. Birdenbire, "Yahu sen erkeksin, neden bu işi yapıyorsun?" der. O anda sen de aynı şeyi yapıyorsun aslında diye geçiririm içimden hep.

Bir de tabii gençlerin durumu var. Yani kadın-erkek birlikteliğini tam olarak yaşamamışlar. Bunlar cinsel sorunları olan insanlar tabii Seni gözlerinde büyütüyorlar. O insan için kadının tadını almadan bir eşcinselle, özellikle de kadınsı bir eşcinselle yatmanın çok önemli bir yeri var. Benim en tehlikeli bulduğum şey bu. Kadın erkek ilişkisinin tam olduğu ülkelerde eşcinselliğe rağbet olduğunu sanmıyorum.

Nokta: Kadın kılığında olsa bile erkek olduğu her halinden belli olan kişilerle ilişkiye giren erkekler, ne düşünüyorlar dersiniz? Acaba karşılarındakinin gerçekte bir kadın olduğunu mu düşünüyorlar?

Yılmaz: Burada, sanıyorum ki, kendini başkasında yaşama olayı var. Size arkadaşımın yaşadığı bir örneği vereyim. Bir adam geliyor evine. Hiç sektirmeden her cumartesi. Kadın giysileri giyiyor ve arkadaşımla travesti oluyor. Sonra da belli bir para bırakıp gidiyor.

Nokta: Arkadaşımızla ilişkiye girmiyor mu?

Yılmaz: Hayır, yalnız travestiliği yaşıyor.

Nokta: Peki, biseksüellerle ilişkiye giren homoseksüeller açısından durum nasıl?

Yılmaz: O kişiye göre çok değişiyor. Biraz da kültür seviyesine bağlı. Kimileri karşısındaki insanı rencide ediyor. Ama kimileri de tersine anlayışlı davranıyor. Ben çoğunlukla öyle yapmışımdır mesela. Bunun abartılacak bir olay olmadığını, kadın-erkek ilişkilerinin sağlıklı olmadığı ülkelerde bunun sapıklık sayılmayacağını anlatmışımdır. Ama kimi adam da hayvanla yatmayı bir erkekle yatmaktan daha normal görüyor.

Nokta: Toplumun bu olaya bakışını değerlendirir misiniz?

Yılmaz: Valla size bir örnek vereyim isterseniz. Travestiliğim döneminde bir arkadaşımın evinde kalıyordum. Annesi de vardı evde. Kadın oğlunun karısına nasıl hitap ediyorsa öyle hitap ediyordu bana. Bu şekilde kabulleniyordu. Bence o kadının yaptığı da bir nevi mastürbasyon, bir nevi tatmin. Ama aileler genellikle oğullarının aktif olarak ilişkiye girmelerini yadırgamıyorlar.

Nokta: Yalnızca ilişki kurabilecek insan bulmak için kimi biseksüellerin doğal çevrelerinin dışına çıktıkları görülüyor. Ne dersiniz?

Yılmaz: Bu konuya başka açıdan bakmak gerek. Şimdi öyle entelektüel kişiler var ki, kendileri gibi entellerle ilişkiye girmek istemiyorlar. Bu ilişkiler beni boğuyor filan diyor. Onun yerine tutup hamalla ilişkiye giriyor. Ama bence aslında sorgulanmaktan korkuyor. Böylece karşısındakine tahakküm edebileceğini düşünüyor.

"Kendilerini hasta saymazlar"

Hacettepe Üniversitesi Psikiyatri Bölüm Başkanı Prof. Orhan Öztürk **Nokta***'nın biseksüelliğe ilişkin sorularını yanıtladı.*

Nokta: Biseksüelliği nasıl yorumlamalı? Bir tür psikolojik hastalık olduğundan söz edilebilir mi?

Öztürk: Sözcüğün Türkçe karşılığı iki cinselliktir. Yani bir kişinin hem kendi cinsinden hem de karşı cinsten kişilerle cinsel ilişkiden haz duyması. Biseksüellik ya da eşcinsellik, kişi kendi durumundan yakınmadıkça, artık bir hastalık olarak görülmemektedir.

Nokta: Eşcinselliği hazırlayıcı bir geçmişin varlığından söz edilebiliyor. Biseksüellik içinde bu geçerli mi?

Öztürk: Eşcinselliğin ve biseksüelliğin nedenleri tam aydınlatılamamıştır. Eşcinsellikte biyolojik etkenlerin rolü olduğuna ilişkin bazı izlenimler de vardır. Hiç kuşkusuz, doğumdan sonraki yaşamda çocuğun yetiştirilişinin de çok önemli etkileri söz konusudur. Çocuk çağda, normal gelişmede, cinsel açıdan en önemli konu çocuğun kendi cinsinden biriyle özdeşim yapabilmesidir. Eğer üçdört yaşından itibaren çocuk bu özdeşim yapma olanaklarını bulamamışsa ve ters özdeşim yapma durumuna girmişse, bir de kolayca bilemediğimiz nedenlerle bu ters özdeşime yönelirse, eşcinsellik durumu ortaya çıkabilir. Biseksüellik için de hemen hemen aynı şeyleri söyleyebiliriz. Biseksüellikte de kendi cinsiyle tam bir özdeşim yapamama ve her iki cinsle de özdeşim yapma durumu söz konusudur. Bir de aşırı heteroseksüel ilişkiler zaman zaman bilinçdışı eşcinsel eğilimleri örtmek amacı ile ya da buna karşı bir tepki olarak ortaya çıkabilir. Bazen eşcinsel ilişkilere giren bir kişinin karşı cinsle de ilişkiye girmeye çabalaması ya da bunu aşırı boyutlarda uygulamaya çalışması, eşcinselliğe karşı bir savunma olarak da yorumlanabilir.

Nokta: Toplumun bu ve buna benzer konulara bakışında bir değişiklik olduğundan söz etmek mümkün mü?

Öztürk: Batı toplumlarında eşcinselliğe ve biseksüelliğe karşı bir miktar daha hoşgörünün oluştuğu görülmektedir. Fakat bunu tüm toplumlara genellemek güçtür. Yani cinselliğin özünde bir değişiklik olduğunu ben düşünemiyorum. Temelde kadın-erkek

AYŞEGÜL EVREN/NOKTA

ilişkileri doğal olarak ön plandadır ve inanıyorum ki, olacaktır da...

Nokta: Hiç size başvuran biseksüel oldu mu?

Öztürk: Biseksüeller genellikle ruh hekimine başvurmamaktadırlar. Çünkü bu insanlar kendilerini hasta olarak kabul etmezler, dolayısıyla hekime gerek görmezler. Bu kişilerin arasında büyük uyum sorunları göstermeden yaşayabilenlerin olduğunu sanıyoruz.

Nokta: Peki acaba biseksüeller kendilerini gizli tutma gibi bir çabanın içindeler mi? Örneğin evlilik gibi ilke olarak heteroseksüel bir ilişkinin içinde.

Öztürk: Kesinlikle öyle sanıyorum. Bu işi çok gizli olarak yürütebilen ve uyum yapabilen kişilerdir.

İki kapılı bir handa...

Ünlü tarihçi Gibbon'un "Roma İmparatorluğu'nun Çöküşü" adlı eserinde çöküş dönemi imparatorlarının cinsel tercihlerini biseksüellikten yana yaptıkları çıkartılabilir, ama bu, hiç de biseksüelliğin bir çöküş sonucu olduğunu göstermez. İşte Julius Sezar. Ondan büyük yok ve o "bütün kadınların kocası ve bütün erkeklerin karısı" diye geçer sık sık tarih derslerinin dedikodu dolu hoş dakikalarında.

Ya Kleopatra? Sezar'ında sevgilisi olmuştu o. Erkeklerle politik ihtirası için beraber olur, kadınlarla ise zevki için sevişirdi. Sokrat'ın biseksüelliği çok çirkin olmasının sonucu muydu, yoksa

Büyük İskender

tarihin bu en büyük filozofunun yaşam tercihlerinde de geleceğin hikmeti mi gizliydi henüz bilinemiyor. Aristoteles'in talebesi Büyük İskender'le çok uzun seferlerde neler yaptığı ve ona neler öğrettiği belki Gülün Adı'ndaki yanan manastır kitaplığındaki bazı kitaplarda yazılıydı. Bilindiği gibi ve şair-i azam Abdülhak Hamit Tarhan'ın "Eşber" adlı tiyatro eserinde de geçtiği gibi Büyük İskender Aristoteles'in huzurunda Eşber'in kız kardeşine ilanı aşk etmişti.

Ya İ.Ö. 138 ile 76 yılları arasında yaşamış Roma İmparatoru Hadrian? Mimarlığa, şehirciliğe, astrolojiye ve güzel sanatlara katkılarının yanı sıra, çok geniş bir perspektif içinde görebildiği evren kategorileri içine biseksüelliği de katmıştı.

Haçlı seferlerinin efsanevi şampiyonu Aslan Yürekli Rişar'ın paslı cepleri bekâret kemeri anahtarlarıyla dolu idi ama, belki de anılarında pek çok yalınayak papaza vefasızlıkları da yazılıydı.

Leonardo da Vinci, o bir dahiydi. Mona Lisa'nın modelinin erkek olduğu, resminse diğer şahaserlikleri yanı sıra, bir travesti harikası olduğu sanatsal rivayetler arasında değil miydi?

Deli Petro hem karısından hem de Katerina'nın şirretliğinden midir nedir, biseksüellik tercihini yapıvermişti. Şaka bir yana, o, çocukluğunda da biseksüel eğilimler gösteriyordu. Çaykovski'nin Kuğu Gölü Balesi'ndeki kuğuların biseksüel olduğunu, hatta bir başka biseksüel Marcel Proust'un "Geçmiş zaman peşinde" serisindeki "Swann'ın Aşkı"ndaki Odette'in Çaykovski olmayabileceğini kim söyleyebilir?

Şu çok ünlü kapitalizm bir büyük dahi elinde ikinci doğumunu yapıvermişti. John Maynard Keynes. O bir biseksüeldi ve olağanüstü incelikte bir balerinle evliydi.

Tarihteki biseksüel ünlü kişiler o kadar çok ki. Çok yakınlarda şarkıcı Elton John ile David Bowie var. Osmanlı padişahlarının cinsel teknik kitapları "bahnameler" biseksüel anlatılarla dolu değil mi? Divan edebiyatının rengârenk yapısına biseksüellik katkısı yadsınabilir mi?

Bilinen kadınlar arasında Safo var, Virginia Woolf var. Bessie Smith, Janice Joplin ve nihayet Rambo İtalyan aygırının 1.93 santim yüksekliğindeki karısı Christiane Nielsen var.

En renkli biseksüel ise... İsa gibi, Shakespeare gibi gerçek olup olmadığı hakkında tevatürler bulunan biri. Robin Hood. O cinsel yaşamında belki tersini yaptığından mıdır nedir, bir vicdan muhasebesi sonucu zenginlerden alıp fakirlere veriyordu.

kurt gibiydi" şeklinde tanımlayacaktı. Hemcinsleriyle yaşadığı anların nedeni olarak hep o geceyi görüyordu. Ne zaman bir eşcinsel ilişki gereksinimi duysa, o ilk tecavüzüne bağlayacaktı.

Ya o "hiç de arzu edilmeyen Bey", o Beyler? Argoda erkekliği sonun, kadar yüceltmek amacıyla kullanıldığı gibi o kulamparalar? Hacettepe Üniversitesi Psikiyatri Bölümü Başkanı Prof. Orhan Öztürk'e göre onlar da birer biseksüeldi. Bir gece eşlerinin yanında, ama belki de ertesi gece, bir yerde rastladıkları bir eşcinselin yanında. Hem de eşcinselleri aşağılayarak, ezerek bir eşcinsel ilişkinin içinde olabiliyorlardı. Prof. Öztürk bu sorunun cevabını şöyle özetliyordu: "Unutmamak gerekir ki, eşcinsel kişilerle eşcinsel ilişkiler kuranlar da eşcinseldir. Bunu böyle kabul etmeli. Bunlarla ilişkiye girenler karşı cinsle de ilişkiye giriyorlarsa biseksüeldirler."

"Aktif"se sorun yok. Prof. Öztürk biseksüel nitelemesini yapıştırıyordu yapıştırmasına ya, acaba toplum aynı yargıyı paylaşıyor muydu? Son yıllarda sayıları her gün daha artan "erkek" fahişelerin "erkek" müşterileri, biraz daha kırılgan, pasif hemcinsleriyle aynı kefeye mi konuyordu toplumun gözünde? Kendisi de bir eşcinsel olduğu için, bu tür insanlarla sık sık ilişki kuran Kemal Yılmaz'a göre, toplumsal saygıda hiçbir kusur edilmiyordu bu "erkek"lere. Şöyle anlatıyordu Yılmaz: "Mesela bir arkadaşımın evine giderim, babası benim homoseksüel olduğumu bile bile bizi serbest bırakır, hatta rahat edelim diye evden gider, annesi banyomuzu yakar, acıktığımızda bize yemek getirir. Çünkü onlar bu yolla oğullarının erkekliğini yaşamış oluyorlar. Oğullarının aktifliğini yadırgamıyorlar. Ama pasif durumda olmasını da asla kabullenemiyorlar. Bir nevi tatmin olsa gerek." Diğer taraftan sokakta rastladığı, ya da bir barda karşılaşıp tavladığı pasif eşcinsclle cinsel ilişki kuran erkekler, özellikle bu konuda deneyimsizlerse sonraları çok büyük ızdıraplar çektiklerini anlatıyorlardı **Nokta**'ya. Çok seyrek de olsa bu tür ilişkiler yaşadığını açıklayan 6 ayrı erkek, bu konudaki sorularımızı asla kendilerini biseksüel olarak düşünmediklerini ve istisnasız her ilişkinin ardından çok büyük çelişkiler yaşadıklarını söyleye-

T. Aşkın kimliğini daha ne kadar gizlemek zorunda kalacak?

rek cevaplıyorlardı. Kemal Yılmaz ise bu tür bir ilişkinin ardından, cinsel kimliğinin farkında olmayan aktif eşcinsellerin "bunalımlara girdiğini, ağladıklarını, bazen eşyalarını unutarak kaçtıklarını, bazen üstlerine saldırdıklarını, bazen de sızana kadar içerek kendilerini kaybettiklerini" söylüyordu.

İkâme cinsellik. Tüm dünyayı çalkalayan, bir kasırga misali kasıp kavuran "Örümcek Kadının Öpücüğü" filmini seyrettiniz mi? Ya da Manuel Puig'in filme kaynaklık eden o güzel kitabını okudunuz mu? William Hurt'ün cinsel cazibesini kullanarak, gönlünü çeldiği genç Buenos Aires'li devrimcinin, bir gün kendisine biseksüel deneceği herhalde aklının ucundan bile geçmemişti. Ama artık tüm dünya onu bir biseksüel olarak tanıyor... Gerçek yaşamda her ne kadar gözardı edilmeye çalışılsa da biseksüelliğin en yaygınlaştığı alan, kadınların erkeklerle, erkeklerin de kadınlarla karşılaşamadığı yerler hiç şüphesiz yatılı okulların yatakhaneleri, hapishane koğuşları ve içki sofralarında, klasikleşmiş romanlarda bir türlü tükenmeyen askerlik anıları... Dr. Akif Poroy bu alanı, yani "ikâme" edilen cinsel tercihlerin yaşandığı zorunluluk yıllarını şöyle gerekçelendiriyordu: "Cinsel istekler engellenemez. Aslolan insanın hürriyetidir, ama cinselliğin de kendine özgü bir hürriyeti vardır."

Biseksüel aydınların farklılığı. Söz aydınlara, hürriyet karşısında en duyarlı olduğunu iddia eden insanlara geldiğinde, biseksüel yaşam bir anda zor bir tercih haline geliyordu. Zira düşündükleriyle yaşamları arasında bariz bir çelişkinin ortaya çıkmasına şiddetle karşı çıkan bu insanların, eşcinselliği doğal, makul, hatta kabul edilebilir olarak algıladıktan sonra, bir de bu tür bir teklifle karşılaşmaları yekten reddetmeden önce ya da sonra üç kez düşünmelerine yol açıyordu. Aydınlar arasında biseksüel yaşamı kabul eden küçük bir azınlığın bir tür "vicdan muhasebesine" başvurduğu bile söylenebilirdi.

F.K.,Marsilya'da limanın kenarında bir cafede otururken yapmıştı o zor vicdan muhasebesini. İsmi-

"Batı da marjinal olmaktan çıkıyor"

"Kendimi kafaca biseksüel olarak tanımlıyorum. Kadın ve erkek arasında beden yapısındaki girinti ve çıkıntılardan başka fark görmediğim için iki cinsi de sevmenin ve onlarla cinsel ilişkide bulunmanın çok doğal olduğuna inanıyorum" *diyor Güner Kuban. Ama kendi deyimi ile cinsellikle aşkı ayıramayan enayilerden biri olduğu ve şimdiye kadar hiçbir erkeğe âşık olmadığı için eşcinsel nitelemesini daha uygun buluyor. Kuban'ın "Sevişmenin Rengi" adlı kitabı Türkiye'de büyük yankı uyandırmıştı. Avrupa'da biseksüelliğin marjinal olmaktan çıktığını söyleyen Kuban, Amsterdam'da Homolulu adlı bir kulübün sahibi ve kurucusu. Güner Kuban, Amsterdamlı biseksüellerle* **Nokta** *adına görüştü.*

Bastian, Güner Kuban'la dertleşiyor: "İşimin, evimin duygu ve bedenimin tek sahibiyim."

BASTİAN

"Tek cins mi? Allah korusun"

Amsterdam'ın en ünlü butiklerinden birinin sahibi olan Bastian 38 yaşında, biseksüel ve çok hareketli bir yaşamı var.

Kuban: İlk ilişkin hangi cinsle oldu?

Bastian: Kadın, sonra erkek... Kadın, erkek, erkek, kadın, erkek... Bu akşam ne olacağını söylemek içinse vakit henüz çok erken.

Kuban: Beğendiğin kadın ve erkek tipleri ne?

Bastian: Kadınsı olan kadınları ve kadınsı olmayan erkekleri severim.

Kuban: Her iki cinsi aynı zaman-

SÜLEYMAN TEL / NOKTA

Jinekolog Dr. Akif Poroy: "Cinsel istekler engellenemez."

ni açıklamak istemeyen ünlü bir şairdi. Fransa'da öğrenim gördüğü yıllar boyunca biseksüel yaşantısını kolaylıkla sürdürebilmişti. "Denemeliyim, ne olduğunu görmeliyim düşüncesiyle başlayan bir süreçti bu, ama Türkiye'ye döndükten sonra, o yıllardaki alışkanlıklarım tüm dünyamı altüst etmeye yetti." diyecekti sonraları. Türkiye'ye dönüşünden sonra ne doğal çevresinde bu tür bir ilişkiye yatkın ve hazır bir erkek partner bulabilmişti, ne de sosyal çevresi bu tür bir yaşamı hoşgörecek bir yapıya sahipti. Bu nedenle geçirdiği son dört yılda 5 kadınla ilişki kurmasına karşın hiçbir erkek partner bulamamıştı. Ama istiyordu... Bu tür bir ilişki arıyordu. Sonunda, bir gece, ayakları geri geri de gitse kendini Harbiye Taksim arasında ringe çıkmış transseksüellerin arasında bulacaktı. Bu onun tahayyül edemiyeceği kadar zor bir gece olmuştu. Ama Türkiye'ye özgü, farklı bir cinsel döneminin başlamasına yol açmıştı.

Artık o, en yaralanabilir, en karamsar olduğu günlerde bu farklı cinselliği yaşamak için bir homoseksüel barına gidiyor, ya da Taksim'de bir otelin önünde artık kanıksadığı sokak lambasının altında, bir sevgili bekliyordu.

Sadece bu acı örnekle değil, bazen daha "hoş", her şeye rağmen gülümsenebilir olaylarla da yaşanabiliyordu biseksüellik. Örneğin Kemal Yılmaz aynı çaresizliği şu öyküyle aktarıyordu: "Basın camiasından aydın bellenmiş biseksüel bir zat, günün birinde kapısının önünden geçen eskiciyi görür, kaytan bıyıklı, filinta gibi bir delikanlı. Hemen mayosunu giyip, videoya bir porno film koyar ve eskiciyi evine çağırır, bedava sunduğu eskilerin yanı sıra videoda oynayan pornoya da pür dikkat bakan eskiciyi 'ilgilendiysen buyur otur seyret' diyerek davet eder. Sonrası malumunuz. Fakat hesaplayamadığı bir tek şey vardı, o da eskicilerin pek sıkı fıkı arkadaşlıkları... Ertesi gün sokağa 20 civarında kaytan bıyıklı eskici doluştular tabii. Bütün sokak akşama kadar 'eskiiiici...' çığlıklarıyla çınladı durdu."

Platon'dan bugüne. Hermes'le Afrodit'in çocuğuydu Hermafroditos. Erkek ve dişiliği kendisinde birleştirmişti. Taa ki Tanrı'nın gazabına uğrayıp iki ayrı cinse bölünene kadar. Platon'un Şölen adlı diyaloğundan bu yana iki cins bütünleşebilmek için birbirinin, peşi sıra koşar durur efsaneye göre.

Bu efsaneyi gerçek kılmaya çalışanlar bugün hâlâ Hermafroditos'un peşindeler. Attila İlhan'ın, yayınlandığı günlerde hayli gürültü koparan "Hangi Seks" adlı yapıtının son bölümlerinde geleceğin cinselliğine ilişkin ilginç ipuçları veriliyor. Yazarın kitabında "Emanuelle" filminin yaratıcısı Emanuelle Arsan'dan yaptığı alıntı cesur ufuklar açıyor:

"...Eğer üçüncü bir cins yaratılabilirse, bu defa, bu artık eşitliğe ermiş, ya da ermek üzere olan iki eski cinsin ortaklaşa azmi ve hayal gücü sayesinde yaratılabilecektir. Ayrıca, ötekilerden, gözle görünür değişik organlarıyla değil, ruhsal yapısıyla farklı olacaktı... O andan itibaren erkek ya da kadın vücuduyla dünyaya gelmiş olmalarının önemi kalmayacak; ya da bu dış nitelikler, ilişkilerinin biçimini kısmen sınırlayacak: sözgelişi, kadın vücuduyla doğmuş olanlar, kadının eşcinselliğe yatkın olduğu, erkeğinse olmadığı çiftleri deneyecekler, erkek vücuduyla doğanlarsa bunun aksini!"

"Günahı ve vebalı söyleyenin boynuna", diye noktalıyor Attilla İlhan alıntısını. Biz de yazımızı...

Levent TAYLA, Ali BORATAV

Prof. Salim haremlnden fırsat bulunca Bernadette ile de ilgilenmekten geri kalmıyor

SALİM

"Karıma âşığım ama"

Salim 46 yaşında Pakistanlı bir teoloji profesörü. Amerika'da yaşayan evli iki kızı var. Homolulu'nun kapısından içeriye haremiyle girdi. Bu akşam yanında yedi genç erkek var. Onları oturtunca yanıma gelip, kadife yanağını benimkine değdiriyor. Son derece yakışıklı ve zarif bir adam.

Kuban: Eşin biseksüel olduğunu biliyor mu?

Salim: Hayır. Bu yüzden Avrupa'ya geldiğimizde, onu Londra'da bırakıp ben Amsterdam'a, Homolulu'ya koşuyorum.

Kuban: Eşinle cinsel ilişkin sürüyor mu?

Salim: Eşimi ve beni beğenen kadınları mutlu etmek prensibimdir.

Kuban: Evlenmeden önce biseksüel olduğunu biliyor muydun?

Salim: Evet, küçük yaştan beri her iki cinse de ilgi duydum ve istediğimi de gerçekleştirdim.

Kuban: Yaşantının erkeklerle olan bölümünün seni daha mutlu ettiği görülüyor. Peki evde durum nasıl?

Salim: Evde eşime ve çocuklarıma sevgiyle bağlı bir babayım. Bu yaşantının getirdiği anlayışın, evdeki ilişkilerime olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Eşim ve çocuklar da bir istediklerini iki etmeyen, doğum günlerinde dünyanın hangi ucunda olursa olsun kalkıp gelen babalarını çok seviyorlar.

Kuban: Biseksüelliğinizi ailenizden ve Amerika'daki çevrenizden saklamanız neden?

Salim: Çevrenin olumsuz etkisinden çekiniyorum. Çocuklarımın küçük olması da bir diğer etken.

Kuban: Aynı dönemde iki cinsi birden sevdiğiniz oldu mu?

Salim: Daima. Karımla cinsel yaşantım sürüyor. İstek duyuyor ve ölümsüz bir aşkla seviyorum onu. Buna karşın erkeklere olan tutkum da sürüyor ve bu benim biseksüel yaşantımı sürekli kılıyor.

Kuban: Bir cinsle beraberken diğerini özlediğiniz oluyor mu?

Salim: Kadınla beraberken, erkeği özlüyorum.

Kuban: Bir erkekle karı-koca yaşamı sürdürmediğin için mi?

Salim: Hayır. Nedeni bu değil. Küçük yaştan beri erkeklerle olan cinsel yaşantım, benim için hep daha doyurucu olmuştur.

Kuban: Bir tercih yapman gerekse hangi cinsi seçerdin?

Salim: Erkekler ağır basıyor.

BERNADETTE

"Kadınsız yaşayamam"

Hollanda'nın en güzel mankenlerinden biri olan 26 yaşındaki Bernadette Nokta*'nın biseksüellikle ilgili konuşma teklifini "memnuniyetle" kabul etti.*

Kuban: İlk cinsel deneyimin kaç yaşındaydı?

Bernadette: On yedi. İlk sevgilimle Homolulu'da tanıştım. Bundan sonraki ilişkilerim hep bir erkek, bir kadın ve tekrar bir erkek şeklinde sürdü. Şimdi bir kadınla beraberim.

Kuban: Bu tercihini ailen nasıl karşıladı?

Bernadette: Katolik ve tutucu bir aileden geliyorum. İlk kez bir kadına âşık olduğumda, beni böylesine mutlu eden olayı anlatmak için anneme koştum. Mutluluğumu ailemle paylaşmak istiyordum. Oysa annem de babam da şok geçirdiler. Çok şaşırmıştım.

Kuban: Okulda biseksüel olduğunu bilen var mıydı?

Bernadette: Öğretmenime anlatmıştım. Anlayışlı ve olumlu karşılamıştı. "Gelecekteki başarına zarar vermez" dediğini hatırlıyorum. Arkadaşlarım da ilgi ve dostlukla "En rahatımız sensin" gibisinden takıldılar.

Kuban: İlgilendiğin kadın veya erkek biseksüel olduğunu öğrenince ne yapıyor?

Bernadette: Hiç. Anlayışla karşılıyorlar. İsveçli bir erkek sevgilim vardı, "Bir kadınla cinsel ilişkide bulunmuş kadının tadı bambaşkadır" derdi.

Kuban: İki cinsten biriyle yaşarken diğerinin eksikliğini duyar mısın?

Bernadette: Erkekle birlikteysem kadını özlüyorum. Kadınlaysam erkeği aramam.

Kuban: Neden?

Bernadette: Bilemiyorum. Belki şöyle açıklanabilir. Kadınla sevişmek daha candan, gerçek ve heyecanlıdır. Erkeklerle çok arkadaşlık ettim. Onlarla sevişmem dostça oluyor. Kadınlara duyduğum gibi istekli yanaşmıyorum.

Kuban: Aynı zamanda iki cinsi birden sevdiğin oldu mu?

Bernadette: Hayır. Kadın ve erkekle aynı zamanda ilişkim olmadı.

Kuban: Evlenmeyi düşünüyor musun hiç?

Bernadette: Duygularım değişmezse, hayır.

Kuban: İki cinsten biriyle yetinmek zorunda kalsaydın hangisini seçerdin?

Bernadette: Kadını seçerdim. Onsuz yaşayamam.

ÇOCUK PSİKOLOJİSİ

Allah'ın gözleri sarı...

Allah nedir? Nerede yaşar? Ne yapar? 5-10 yaş grubundaki çocuklar bu sorular çerçevesinde kafalarındaki Allah imajını somutladılar

"Allah'ın saçları sarı";"Boyu çok uzun. Ayakları dünyada, başı yıldızlara değiyor. Gökyüzündeki robotlar başına çarpıyorlar"; "Allah bulutların üstünde yaşar: Oda, ev, pabuç verir"; "Bir eliyle dünyanın sağını, diğer eliyle solunu yönetiyor"; "Kaybettiğimiz bir oyuncağımızı bulmamıza yardım ediyor"; "Gülen Allah kadın, kızan Allah erkek."

UMIT KIROL / NOKTA

EDA PERKEL (7 yaşında)

'Allah bulutların üstünde yaşar'

Allah'ı sarı düşünüyorum. O kadın da değil, erkek de değil, onun için yuvarlak çizdim. Gökte etrafında kadın melekler var. Bu çiçek bir meleğin evi oluyor. Bir de büyük kadın melek var. Onun evi de küçük meleklerin çiçekleri renginden olan büyük bir kalp. Allah bulutların üstünde yaşar, oda, ev, pabuç verir. Allah iyidir, hem iyilik yapar hem kötülük yapar. Allah, insan annesine kötü davranırsa ceza verir, bazen de bir şeyimi kaybedersem onu bulmama yardımcı olur. Her şeyi yaratır. Allah'ın nasıl olduğunu bilmedikleri için ben Allah'ı her şey olarak düşünüyorum.

21. yüzyılın eşiğinde uzay kahramanları, bilgisayar, televizyon ve robotlarla çizili bir geleceğin şekillendirdiği çocukların gözünde Allah neye benziyor, nerede yaşıyor, neler yapıyordu? **Nokta**'nın bu yöndeki sorularını hem resmeden hem de yazılı olarak yanıtlayan 5-10 yaş arasındaki çocukların en belirgin özellikleri, yetişkinlerin bilinen öğretilerinin tersine, Allah'ı somutlamalarında ve onu günlük yaşam içinde işlevsel kılmalarında görülüyordu. Buna göre Allah "balık şeklinde", "sarı saçları olan", "Araplar gibi uzun, beyaz entari giyen" ve "yolları, balkonları yapan" biriydi.

Somutlama zorunluluğu. 6-7 yaş ile 13-14 yaş arasındaki çocuklar algılama açısından yetişkinlere göre daha başka bir evrede bulunuyorlardı. Çocuklar, dünyayı ancak somut mantık işlemler sonucu ve duyularıyla algılayabildikleri somut nesneler üzerinde akıl yürüterek kavrayabiliyorlardı. Bu nedenle, Allah gibi son derece soyut bir kavramı anlayabilmek ve bu kavramın yol açtığı belirsizlikle baş edebilmek için, Allah'ı somutlaştırmak zorunda kalıyorlardı. Yetişkinlerin çocuklar gibi, Allah'ı ayrıntılara inerek tanımlayamamalarının temel nedeni ise, onların varsayımlar ve kuramlar üzerinde düşünebilmesinden kaynaklanıyordu. 13-14 yaşından sonra kazanılan bu özellik, psikologların zihinsel gelişimde "biçimsel mantık" işlemler dönemi adını verdikleri süreçte gelişiyordu.

11 yaşındaki Şafak "Aslında belirsiz bir şey çizmek istedim. Ancak bunu çizemediğim için bir cisim yaptım" derken, çocukların söz konusu belirsizlikle nasıl baş ettiklerini dile getirmiş oluyordu. 5 yaşındaki en küçük çizer Alican ise Allah'ı neden çizemediğini anlatırken şunları söylüyordu: "Kâğıda sığmaz ki..." Resimleri değerlendiren çocuk psikoloğu Zehra Bayramoğlu ise "Belirsizliğin ancak sezgilerle kavranabileceğini" vurgulayarak bunu resimlerdeki renk ve şekillerden ortaya çıkarmanın mümkün olduğunu söylüyordu.

Renklerin gizli dili. Çizilen resimlerde sarı renge belirgin bir ağırlık verildiği gözleniyordu. Deniz'e göre Allah'ın saçları sarıydı; Eda "Allah'ı sarı düşünüyorum" diyordu. Allah'ın ayaklarını sarıya boyayan Şafak ise, "Gözleri sarı, çünkü sarı bana çok sert bir renk gibi geliyor ve dünyayı yaratan birine sarı bir bakış yaraşır" diyordu. Psikoloji yorumlarına göre ise sarı sezgilerin rengiydi. Nitekim Zehra Bayramoğlu, Şafak'ın sarı renge olumsuz özellikler yüklemiş olmasının "Belirsizliğin oluşturduğu tedirginlikten kaynaklanabileceği"ne dikkat çekiyordu. Çocukların bu tedirginliklerini bastırmak için sığındıkları renk ise yeşil oluyordu. Dünyaca tanınmış psikolog C.A. Jung'a göre de yeşil daha güven verici bir renk olarak beliriyordu. Jung'a göre yeşil duyuların, duyuyla algılanabilen şeylerin rengiydi. Bu denge çocukların resimlerinde de belirgin olarak gözleniyordu. Deniz, "kızan Allah"ı sarı saçlı çizmesine karşın, "seven Allah"ı yeşil resmediyordu. Allah'a sarıyı yakıştıran Şafak'ın resminde bile Allah'ın yeşil sakalları olduğu gözleniyordu. Şafak bunun nedenini şöyle açıklıyordu: "Bütün dünyayı yönete yönete yaşlanmış. Sakalı yeşil çünkü Allah'ın en sevdiği renk yeşil derler. Bir de çimenleri yarattığı için."

Şekillerin yorumu. Tıpkı kullanılan renklerde olduğu gibi çizilen şekillerde de ilk bakışta görülmeyen birtakım gizli anlamlar vardı. Örnekse, Eda sarı düşündüğü Allah'ı yuvarlak çiziyordu. Bade'nin Allah'ı elinde sarı değnek tutan bir kadındı. Psikologlar yuvarlak, balık gibi figürlerin, insanoğlu resim yapmaya başladığından bu yana, hep mükemmelliği ve tamlığı içine aldığı konusunda birleşiyorlardı. Amerika'da yapılan bir araştırma çocukların yüzde 90'ının Allah'ı erkek olarak tasarladıklarını ortaya koyuyordu. Bu güç özelliğin erkekle daha çabuk ve rahat özdeşleştirilmesinden kaynaklanıyordu. Buna karşın kadın olarak tasarlanan Allah'ın daha çok yaratan, derle-

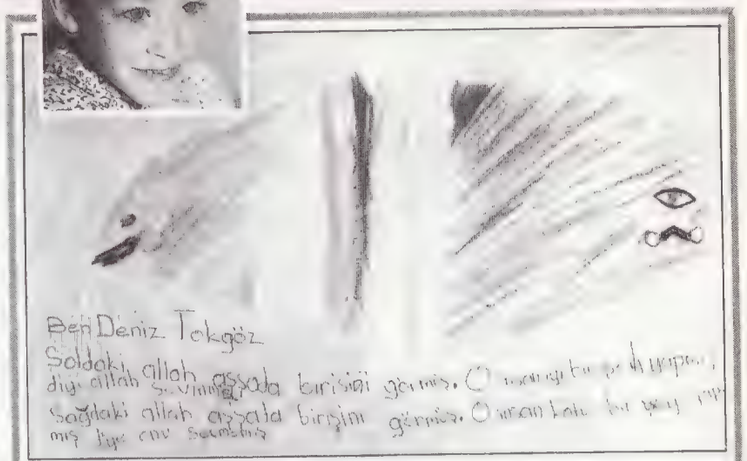

DENİZ TOKGÖZ (7 yaşında)

'Nerede olduğunu merak ediyorum'

Allah'ın saçları sarı, gülen Allah kadın, kızan Allah erkek. Allah iyi yapanı, kötü yapanı anlar. Allah hem çok büyük, hem de görülmez, her yerde olduğu için o hiçbir yere gitmez, nerede olduğunu merak ediyorum, gökte göremiyorum. Allah yolları, balkonları yapıyor, insanlar bunları kullanıyor. Onunla hiç konuşmam, benim ne istediğimi anlayamaz. Onu göremediğim için, konuşamadığım için başka ne yapar bilmiyorum. Allah balık şeklinde.

Soldaki Allah aşağıda birisini görmüş. O insan iyi bir şey yapmış diye sevinmiş. Sağdaki Allah aşağıda birisini görmüş. O insan kötü bir şey yapmış diye onu sevmemiş.

BATUHAN KIRAN/NOKTA

ALİCAN TOLGA (5 yaşında)

'Allah kâğıda sığmaz ki'

Camiye gidip namaz kıla kıla dindar olanlar Allah'ın olduğuna inanırlar. Allah'ın simsiyah, çok uzun saçları var. Yaşlı değil genç. Boyu çok uzun, ayakları dünyada, başı yıldızlara değiyor. Gökyüzündeki robotlar başına çarpıyorlar. Allah robotlara kızıyor. Bembeyaz bir elbise giyiyor, pantolonlu filan değil, Araplarınki gibi. Zaten Araplara da benziyor biraz. Ayakkabı giymiyor, çorap da giymiyor. Ayakları çıplak. İyi değil, kötü, hep sinirli. Ama resmini yapamam sığmaz ki...

yen, temin eden figür olarak ortaya çıktığı görülüyordu. Bade'nin resmi tam da bunun örneğini oluşturuyordu: "Allah bulutların arasında oturuyor, 59 yaşında. Gözükmüyor ama o hep yaşayacak, çünkü sürekli elindeki değnekle dünyayı yaratıyor."

Kökeni nerede? Çocuk psikologu Bayramoğlu, çocukların Allah'ı somutlaştırırken daha önce edinmiş oldukları başka kavramlara başvurduklarını ve bunlarla özdeşleştirdiklerini ifade ederek sözlerini şöyle sürdürüyordu: "Bütün güçlük, Allah'ın her şeyi gören, hem ödüllendiren hem cezalandıran olmasından geliyor. Dolayısıyla çocuk, kafasında bu özelliklere sahip olduklarını düşündüğü anne-baba ve onların temsil ettiği yasa ve kurallarla özdeşleştiriyor Allah'ı." Bu yüzdendir ki Allah çocuklar için genellikle insan kılığında oluyor ve yargıyı temsil ediyordu.

Çocuklar genellikle "Anne mu ni?" diye başlayan ve ailelerine soğuk soğuk ter döktüren sorulardan birini bu kez kendileri yanıtlamak zorunda kalıyorlardı. Üstelik kimi ailelerin "aman kafaları karışmasın" endişesiyle karşı çıkmalarına rağmen. Ancak sonuçlar korkulanın aksine, çocuk fantezisinin böylesine karmaşık sorunların altından nasıl kolayca kalkabildiğini açık bir biçimde gösteriyordu. Ya bir de çocuklara o ünlü sorulardan "Leylek" ya da "Lahana" efsanesine ilişkin olanları yöneltseydik, neler çıkacaktı ortaya kim bilir?

Ayşe ÖZBERKİ

ŞAFAK BAŞKAN (11 yaşında)

'Dünyayı yönete yönete yaşlanmış'

Aslında belirsiz bir şey yapmak istedim, çizemediğim için bir cisim yapmak istedim, onun için Allah'ı yaşlı bir dede olarak çizdim. Bütün dünyayı yönete yönete yaşlanmış, sakalı yeşil çünkü Allah'ın en sevdiği renk yeşil derler, bir de çimenleri yarattığı için. Gözleri sarı çünkü sarı bana çok sert bir renk geliyor ve dünyayı yaratan birisine sarı bir bakış yakışır. Allah'ın üst kısmı iyilik yeri, alt kısmı kötülük yeri, ayağı ile bastığı zaman kötü, eliyle dokunduğu zaman iyi oluyor, ayakları ondan sarı.

BADE BEYAZITOĞLU (7 yaşında)

'Elindeki değneği kendi yapmış'

Erkek resmi yapamadığım için kadın çizdim. Etrafı beyaz bıraktım çünkü başka ne var, bilmiyorum. Ben uzun saç yapamıyorum ama uzun saçları var beline kadar. Allah bulutların arasında oturuyor, 59 yaşında. Gözükmüyor ama, o hep yaşayacak. Çünkü hep dünyayı yaratıyor elindeki değnekle. Allah bastığımız yerleri koyar, balkonların çimentosunu yapar, sonra ustalar gider onu dükkândan alır. Elindeki değneği kendi eliyle yapmış. Allah'a dua ederim başka bir şey söylemiyorum çünkü ben onu duymuyorum.

CAN GÜMÜŞ (6 yaşında)

'Allah Uzay'da yaşıyor'

Üst soldaki yeşil top bir gezegen, çünkü Allah uzaydadır. Yeşil, mor, mavi uzay gemisi. Ortadaki figür Allah, uzaydaki en büyük şey odur. Allah bir güçtür uzayda olur. Kavuniçi gezegen Satürn gibi çizgili bir gezegen. En aşağıdaki dünya, kahverengi yer toprak, maviler deniz, Allah robota benziyor.

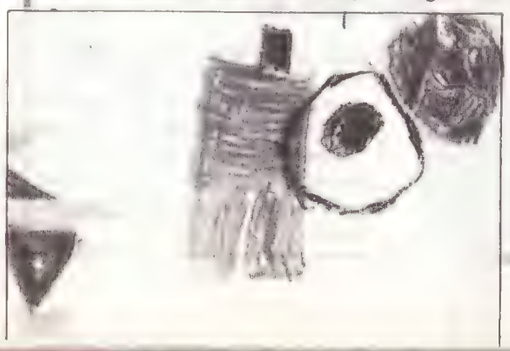

Şimdi Türkiye'de gündüz, ABD' de gece. Allah burayı görüyor çünkü gündüz. Eee..? O zaman orayı nasıl görebiliyor?

Kars'ın Karacaören köyündeki son Alman asıllı aile Albukların erkekleri bir arada

YAŞAM / TÜRKİYE'YE ALMAN GÖÇÜ

Kars'taki Almanya

Kars'ın Karacaören köyü 19. yüzyılın sonlarında Rusya'dan kaçan Alman esirler tarafından kuruldu

Adları Kostav Albuk ve Anton Thomson'du. Uzun boylu, iri yarı, sarı saçlı ve mavi gözlüydüler. Volga Nehri kıyısındaki bir esir kampından karanlık bir gecede kaçarak Çarlık Rusyası'nda aylar süren uzun bir yolculuğa kalkıştılar. Bu zorlu macera Osmanlı topraklarındaki Karacaören'de sona erdi. Yörenin köylüleri bir sabah uyandıklarında, kendilerine hiç benzemeyen iki garip Tanrı misafiri ile karşılaştılar. Ve onları tam anlamıyla bağırlarına bastılar. Çünkü bu topraklarda misafirperverlik insan ruhunu biçimlendiren geleneklerden biriydi.

Şimdinin, 74 haneli, 650 nüfuslu ve "susuz" Karacaören köyünde, cümlenin "Firdik Ağabey" diye bildiği, sevdiği ve saydığı Alman asıllı Türk vatandaşı Frederich Albuk, 1877'lerde gelen buTanrı misafirlerinden Kostav'ın torunlarından biriydi. Kostav ve Albuk'un tarih sayfalarına geçmeyen bu küçük göçü başarılı olunca, Alman - Rus Savaşı'nda esir düşüp Rusya'da zorunlu iskâna tabi tutulan diğer Almanlara örnek oluşturmuş, onlar da birer ikişer Kars'ın Karacaören'ine kaçarak, çöküş döneminde bile "Osmanlı Sarığı"nı tercih ettiklerini göstermişlerdi. Böylece Karacaören'i mekân tutan Alman ailelerinin sayısı 63'e ulaşacak, Cumhuriyetin kurulmasından sonra da bu küçük topluluk Türk uyruğuna geçecekti. Bu Alman asıllı yurttaşlar yerleştikleri köye yaşam biçimlerini ve geleneklerini taşıyacaklar, ama bu durum hiçbir zaman yerli insanlarla çelişki oluşturacak boyutlara varmayacaktı.

Kars'ın Karacaören köyü, çevredeki diğer Alevi köylerinden oldukça farklıydı. Evler küçük fakat sağlam taş yapılı, çevre yoksul fakat düzenliydi. Karacaören'in muhtarı Musa Çiftçioğlu, Alman asıllı yurttaşlar için "Çok çalışkan, dürüst, zararsız insanlar. Başı dara düşenin hemen yardımına koşarlar. Akıllı insanlar, hem de bizim gibi. Çok seviyoruz onları " diyecekti **Nokta** muhabirine.

Göçmen kuşlar. Alman asıllı aileler yüz yılı aşkın bir süre önce gelip bu topraklara yerleşmişler ancak bir dönem sonra göçmen kuşlar misali gidici olmuşlardı. Şu anda Karacaören'de yalnızca bir aile kalmıştı. O da "Firdik Ağabey"in yani Frederich Albuk'un ailesiydi.

Albuk ailesi genel olarak Türk ailelerden görünüş olarak pek farklı değildi ama, ayrıca birtakım özellikleri de vardı kuşkusuz. Örneğin tarlada çalışırken Alman yapısı iş eldivenleri giyiyorlar, nispeten modern araçlarla ve daha sistemli çalışıyorlardı. Protestan aile dinlerine de son derece bağlıydı. Evlerinin bir köşesini İsa tasvirleri ve resimlerle bir kutsal köşe haline getirmişlerdi. Ailenin küçükleri Almancayı anlıyor ancak rahatlıkla konuşamıyorlardı.

1935 doğumlu "Firdik Ağabey"in eşi Rus asıllı Olga, oğulları August ve Petro ve kızları Kanida, artık vatanları saydıkları bu topraklarda yerleşip kalmaya niyetliydiler. Ama sorunları gün geçtikçe ağırlaşıyordu.

Köye bir türlü su getirilemiyordu. Albuk ailesinin 300 dönümlük topraklarını işlemeleri giderek zorlaşıyordu. Bunun yanı sıra köylünün ekonomik güçlükleri bu insanları da derinden etkiliyordu. Tüm sorunlardan öte bir tek sorun son kalan Alman asıllı Protestan aileyi gerçekten kahrediyordu. 1977 yılında alınan bir kararla şeker fabrikası kurulması bahanesiyle Karacaören köylülerinin 2 milyon metrekarelik toprağına el koyulacaktı. Bu topraklar içinde Alman asıllı ailelerin de mülkleri vardı. Üstelik ataların mezarlığı da istimlak edilen arazi içinde kalmış, bu arazi tel örgüyle çevrilerek giriş çıkış engellenmişti bir süre. "Firdik Ağabey" Frederich Albuk **Nokta** muhabiri ile konuşurken sık sık "Türkiye'de yaşamak iyi ama ölmek kötü" ifadesini kullanacaktı. Alman ailelerin mezarlıkları sökülmek istenmiş ancak bu çok yoğun çabalarla şimdilik engellenmişti. Araya F. Alman

Anne Albuk, kızkardeşi ve çocukları köydeki evlerinde (solda); küçük Albuk anneannesinin cenazesinde (altta)

Konsolosluğu girmiş ve mezarlığın kaldırılması ertelenmişti. Konu bu boyuta ulaşınca araya Cumhurbaşkanı Kenan Evren de girecek, mezarlığın korunmasını ve ağaçlandırılmasını tavsiye edecekti. Ancak bu tavsiyeye uygun hiçbir gelişme olmamıştı 1983 yılından bu yana.

Özellikle Avrupa kapılarının Türk işçilerine açılmasından sonra Karacaören'deki bir çok Alman asıllı aile işçi olarak Almanya'ya ve diğer Avrupa ülkelerine dağılmışlardı. Albuk ailesi Türkiye'yi terk etmemeye kararlı. Ama onların Türkiye'deki yaşamlarını etkileyen en önemli olaylardan biri de, kızlarından birinin kaçırılması olmuştu. Olay 1961 yılında gerçekleşmiş, Kars'ta şu anda oto yedek parçacılığı ile uğraşan Hatay Yıldırım şimdiki ismiyle Fatma'yı kaçırmış, sonra da evlenmişti. Aile bu evliliğe karşı çıkmıştı o zamanlar, ama Hatay Yıldırım 26 yıllık mutlu bir evliliği olduğunu, karısının kendi isteği ile Müslüman olduğunu söyleyecekti. Karacaören köyüne Alman göçü, Anadolu tarihinin en ilginç ayrıntılarından biri olma özelliğini daha uzun yıllar sürdürecekti ●

Firdik Ağabey: "Türkiye'de yaşamak iyi, ölmek zor"

Alman köyü Karacaören'de son kalan Alman asıllı ailenin reisi Frederich Albuk **Nokta** *ile yaptığı söyleşide Türkiye'de yaşamaktan mutluluk duyduğunu söyledi.*

Nokta: Almanların Karacaören'deki yaşamı neden ve nasıl başladı?

F. Albuk: Sanıyorum ilk olarak 1877'lerde gelmiş atalarımız buralara. Rusya'da savaşta esir düşmüşler. Daha sonra bir-iki kişi kaçarak buraya yerleşmişler. Babamın anlattıklarına göre burası bir zamanlar 63 haneden oluşan bir Alman köyüydü.

Nokta: Almanlar Türkiye'deki yaşama ayak uydurabildiler mi? Önemli sorunlar çıkmadı mı?

F. Albuk: Hiçbir önemli sorun çıkmadı. Geçmişte de yoktu. Çok iyi anlaştık yerli insanlarla onlar da bizi hiç yadırgamadılar. Onlara yardımcı olduk hep. Onlar da bize yardım eder, bizi severler. Hele resmi dairelerde bizim işlerimiz kolaylaştırılır. Türklerden bile daha hızlı yapılır işlerimiz. Ama ufak tefek şeyler çıkıyor. Örneğin mezarlığımız kaldırılmak istendi. Talan da ediliyor zaman zaman. Türkiye'de yaşamak iyi ama ölmek zor. 1970'lerde ailemden bir kıza tecavüz edildi ve olay kapatıldı. Bunu anarşist bir olay diye kabul ettik.

Nokta: 63 haneden son kalan aile sizlersiniz. Siz göçü düşünmüyor musunuz? Diğerleri ne nedenlerle göç ettiler?

F.Albuk: Diğerlerinin neden göç ettiklerini bilmiyorum. Avrupa'ya işçi olarak gitti çoğu, ama Türk tabiyetlerini değiştirmediler. Ben bir an bile gitmeyi düşünmedim. Baba toprağımı bırakıp gidemem. Belki çocuklarımı eğitim için gönderebilirim. Din konusunda hiç zorlukla karşılaşmamıştık. Bu konuda baskı olamaz zaten. Fakat Anayasa'da okullara din dersi zorunlu olunca çocuklarım ilk önce çok zorluk çektiler. Onlara "Din dersini de diğer dersler gibi, tarih gibi okuyun öğrenin, ama benimsemeyin" dedim. Ramazan aylarında sigarayı da uluorta içmem, kıyıda köşede, diğerlerinin dikkatini çekmeyecek biçimde içerim. Kendini bilmeyen bir kişi hakkımızda acı bir şey konuşmasın diye.

SİNEMA / YILMAZ GÜNEY

Nihayet özgür olacak

Hükümet Yılmaz Güney'in filmleri üzerindeki yasağı kaldırmayı planlıyor. Böylece sinemaseverlerin 7 yıllık özlemi de sona erecek.

Yıl: 1978. Yer: Taksim Venüs Sineması. Salon hıncahınç dolu. Işıklar sönüyor ve projeksiyon makinesi çalışmaya başlıyor. Salonda çıt yok. Herkes onun görünmesini bekliyor. Neden sonra kamera bir duvara yaklaşıyor. Önce bir el görüyoruz duvarın üzerinde sonra bir şapka ve nihayet bir yüz. Bir an sonra adamın bütün vücudu beliriyor perdede ve bir alkış tufanıdır kopuyor salonda. Artık her hareketi, her sözü, tıpkı bir arenada matadora çekilen oleyler gibi, alkışlarla "destekleniyor." Sanki bir sinema yıldızı değil perdedeki, bir efsane. Adı Yılmaz Güney olan...

Ne zamandır böylesi görüntüler yaşanmıyordu sinema salonlarında. Filmleri yasaklanmıştı. Ne var ki şu günlerde bu yasakların son demlerini yaşadığı yolunda sinyaller de yok değildi. Hükümet çevrelerinde seçim sonrası Yılmaz Güney filmleri üzerindeki yasağın kalkacağından söz ediliyordu sık sık. Nitekim konuyla ilgili olarak görüşüne başvurduğumuz Başbakanlık Danışmanı Adnan Kahveci'de doğruluyordu bunu: "Evet. Böyle bir çalışma var." Bu yönde ciddi bir hazırlığın olduğunu doğrulayan bir başka kaynak da Fiyap Başkanı Türker İnanoğlu'ydu. İnanoğlu **Nokta**'ya yaptığı açıklamada konuyla ilgili olarak görüşüne başvurulduğunu doğruluyor ve verdiği yanıtı şöyle özetliyordu: "Zaten Türkiye'de bir sansür olayı var. Bunun dışında bir kişiyi hedef tutmak ne uygarca bir davranıştır, ne de adalet mekanizmasına sığar. Kaldırılmasında fayda var. Hükümete de çok büyük bir puan kazandırır."

"Ben Yılmaz Güney'im." 1958 yılında sinemaya giren Yılmaz Güney, 1968 yılına gelene kadar oynadığı vurdulu-kırdılı filmlerle, Çirkin Kral olarak ünleniyordu. Balatlı Arif, Kasımpaşalı, Benim Adım Kerim, Güney'in bu türdeki en çok ses getiren çalışmalarıydı. Duruşu, bakışı, hareketleri ve büyük başarıyla çizdiği kompozisyonlar onu bir oyuncu olarak döneminin diğer isimlerinden farklı bir noktaya getiriyordu. Seyirci Güney'in filmlerini dolduruyor, onu bir kurtarıcı olarak görüyordu. Nitekim İngiliz televizyonuna hazırlanan bir belgeselde, o yılları şöyle anlatıyordu Güney: "Hayranlarımdan aldığım mektuplarda yalnızca sinema ile ilgili sorular olmuyordu. İnsanlar benden çocuklarıyla, evlilikle ilgili sorunlarına cevap vermemi bekliyorlardı. Böylece beni kurtarıcı yaptılar. Yalnızca perde de değil, özel yaşamlarında da."

Yılmaz Güney, yanında ünlü yönetmen C. Gavras, Altın Palmiye'yi (Cannes büyük ödülü) V. Gassman'dan alıyor

Güney'in 1968'den itibaren Seyyit Han filmiyle birlikte oyuncu-yönetmen olarak toplumsal sorunları irdeleyen filmlere yönelmesi ve kendi sinemasını oluşturmaya başlaması, seyircisiyle olan sıcak bağı bir kat daha güçleniyordu. 1970 yılında Umut filmini gerçekleştirmesiyle birlikte Türk sinemasına damgasını vuruyor ve sinemamızın günümüze kadar gelen yolunu çizmesinin yanı sıra, yurt dışında da Türkiye'nin en büyük sinemacısı olarak tanınmaya başlıyordu. Bu dönem aynı zamanda Yılmaz Güney'in "kurtarıcı" kimliğini benimsediğini de gösteriyordu. Murat Belge'nin deyişiyle "hem savaşçı, hem derviş" olan Güney, İngiliz televizyonundaki belgeselde söylediğleriyle kendi efsanesini kendisi de doğruluyordu: "Bana şu sorulabilir... Türkiye'deki cezaevi koşulları bu kadar kötü ise, bu filmleri nasıl yaptın? Nasıl örgütledin? Bu insanlarla nasıl ilişki kurabildin? Alçakgönüllülüğe gerek yok. Ben Yılmaz Güney'im."

Güney'in filmleri şimdi nerede? Yılmaz Güney efsanesinin oluşmasında hiç kuşkusuz filmlerinin yanı sıra, daima filmleriyle yaşamının büyük bir paralellik göstermesi de çok önemli bir rol oynuyordu. Ancak 1970'li yılların politik ortamında Güney'in sineması da sinematografik özelliklerinden çok, politik bir bakış açısıyla değerlendiriliyor, örneğin Umutsuzlar gibi bugüne kadar Türk sinemasında yer altı dünyasını en çarpıcı bir biçimde anlatan ince duyarlıklar barındıran filmi, açık politik mesajlar içermediği için göz ardı ediliyordu. 80'li yıllarla birlikte filmlerinin yasaklanması ise, Yılmaz Güney sinemasının ve bir anlamda da Türk sinemasının yeni bakış açıları doğrultusunda yeniden değerlendirmesini güçleştiriyordu.

Yılmaz Güney'in filmleri üzerindeki yasağın kalkması doğrultusunda gelişen süreçle birlikte bazı sorular da gündeme geliyordu. Zeynep Oral bu sorularda bazılarını şöyle formüle ediyordu: "Yılmaz Güney'in filmleri bugün nerede? Hangi ellerde toplandı? Toplandı mı, yoksa yakıldı, kül mü edildi? Yakılıp yok edildiyseler, bunu yapanlar derhal açıklanmalı ve daha çok vakit kaybetmeden seferber olup, yabancı ülkelerdeki kopyaları bulup, çoğaltıp, bunları ülkemize, ait oldukları yere getirtmeliler."

İthal malı, yerli filmler. Yurt içindeki Yılmaz Güney filmlerinin akıbetlerinin ne olduğu bilinmiyordu. Ancak yönetmenin Güney Filmcilik adına yaptığı on filmin dünya dağıtım hakları İsviçre'de Cactus Film şirketinin elinde bulunuyordu. Üçüncü Dünya ülkelerindeki ilerici, radikal sinema yapan yönetmenlerin filmlerine sahip çıkmasıyla tanınan Cactus Film'in temsilcileri, temmuz ayında bir dosya ile Belge Film'in sahibi Sabahattin Çetin'e ellerindeki Güney filmlerinin Türkiye haklarını satmak için teklif getiriyorlardı. Cactus Film'in elinde Güney'in; Aç Kurtlar, Zavallılar, Sürü, Düşman, Yol, Umut, Endişe, Arkadaş, Acı ve Umutsuzlar filmleri bulunuyordu.

Sabahattin Çetin ise Cactus Film'e verdiği yanıtta; şu anda Türkiye'de Yılmaz Güney'in filmleri üzerindeki yasağın kalkmasının kolay olmayacağını, ancak seçimleri beklemelerini öneriyordu. Çetin, konuyla ilgili **Nokta**'nın sorularını yanıtlarken de Güney'in filmlerinin ithali ve yasaklarıyla ilgili şunları söylüyordu: "Biz bu filmleri alırsak ithal etmiş olacağız. Tıpkı yabancı bir ülkeden, yabancı bir film alır gibi. Hazin bir çelişki. Güney'in yasaklarına gelince, ben bunun dönem yasağı olduğu görüşündeyim. Ve öyle sanıyorum ki seçimden sonra daha demokratik bir ortama kavuşulacak ve bu dönemin son sayfaları da çevrilecektir."

Serhat ÖZTÜRK

Asena: "Hayatımda ilk kez bir kitap okudum diyen yüzlerce mektup aldım"

KİTAP / KADININ ADI YOK

Duygu neyi yakaladı?

"Adı olmayan" bir kadın, nasıl oldu da, kısa bir sürede yazarını, yayımcısını şaşırtan bir yükselişle doruklara fırlayıp Türkiye'nin bir numaralı kadını oldu?

İçlerinden biri taa Eskişehir'den kalkıp gelmişti. Bir fabrikanın genel müdürüydü. Elinde bir tomar notla kapıdan içeri girmiş ve heyecan içinde kitabı satır satır tartışmıştı.

Bir başkası, İstanbul Bahçelievler'den yolladığı mektubuna şöyle başlıyordu: "Ben size âşık oldum Sayın Asena. Ellisini aşmış bir adam, yüzünü görmediği bir kadına âşık oldu."

Kuşadası'ndaki imza gününde gençten bir adam, elindeki kitabı uzatmış ve şöyle demişti: "Antifeminist bir adam, feminist bir kadından imza istiyor, işe bakın." Ve tepkili bir sesle eklemişti: "Bütün bunları yazmak zorunda mıydınız? Bizi ne hakla bu kadar bunalttınız?"

İmza isteyen, mektuplar yazan, yollara düşüp gelen yüzlerce kadın açık yüreklilikle aynı şeyi söylüyorlardı: Bu kitap hayatlarında okudukları ilk kitaptı.

Gazeteci-yazar Duygu Asena'nın "Kadının Adı Yok" kitabıyla birlikte, Türkiye'de belki de ilk kez, Batılı anlamda bir "best-seller" olayı yaşanıyordu.

Adı olmayan bir kadın, nasıl olmuştu da, birkaç ay gibi kısa bir sürede, yazarını, yayımcısını şaşırtan bir yükselişle doruklara fırlayıp, Türkiye'nin bir numaralı kadını olmuştu? Nasıl olmuştu da, antifeminist erkeklerden, ömründe kitap okumamış kadınlara, prof'lara kadar her cins yaş ve kesimden okurun gözdesi olmuştu? Yayınevi, kitabı basmaya yetişemiyor, 25 baskı yapılmış olmasına rağmen hâlâ Anadolu'nun talepleri karşılanamıyor, İstanbul doymak bilmiyordu. Kitap daha piyasaya çıkar çıkmaz filmcilerin dikkatini çekmiş ve kısa bir süre önce Atıf Yılmaz kitabın filmini yapmaya koyulmuştu.

"Feminist manifesto." "Bence bu kitap salt bir kadın öyküsü olmanın ötesinde giderek kadınları asgari bir kadınlık bilincinde buluşmaya davet eden bir çağrı, Türkiye'de yazılmış ilk özgün feminist manifestodur." Doç. Dr. Şirin Tekeli, "Duygu Asena neyi yakaladı?" sorumuzu cevaplarken böyle diyordu. Tekeli'ye göre, Duygu Asena'nın mesajı, 1949'da İkinci Cins'i yazan Simone de Beauvoir'dan, 1963'te "Kadınlığın Gizemi"ni yazan Betty Friedan'a kadar eşitlikçi feminizmin ortaya koyduğu ana mesajla aynıydı: "Güçlü olmak için çalışıyorum. Onlardan bir eksiğim olmadığını kanıtlamak için çalışıyorum. Kimseye muhtaç olmak istemiyorum." Asena, yeni bir mesaj vermiyordu. Ama kitabı önemli kılan, bu mesajın ilk kez 1987 Türkiye'sinde, bu kadar açık net biçimde dile getirilmesi, kendi yaşamından giderek üretilmesi ve bizim sözcüklerimizle savunulmasıydı.

Kendi kendiyle hesaplaşma cesareti. Kimi okurlar ve eleştirmenler ise, Asena'nın cesaretinin bir başka boyutuna dikkati çekiyor ve okurun ilgisini çekenin bu olduğunu vurguluyorlardı: Özel hayatlara karşı duyulan ilgi ve özel hayatını ortaya serme cesareti. Eleştirmen Nejat Bayramoğlu'na göre, kitabın tutmasının en önemli nedeni, görece cesaretiydi. Duygu Asena kendi hayatını deşebilmiş, ortaya dökebilmiş, kendi kendiyle okuru önünde hesaplaşabilmişti. "Herkes biliyordu ki bu büyük ölçüde onun yaşamıdır" diyordu Bayramoğlu. "Bu cesaretinden dolayı satmıştır bu kitap."

Bir de, son yıllarda, kadınlar arasında görülen uyanışla, kendi cinsine sahip çıkma bilinciyle denk düşmesiydi.

Kitabın yayıncısı, AFA Yayınları sahibi Atıl Ant da, bu patlamayı, kadınlar arasında yaşanan değişimle açıklıyordu. "Türkiye değişiyor ve bu değişiklik en çok kadınlarda görülüyor" diyordu Ant. Ant'a göre, kadınlar akın akın sokağa çıkıyorlardı son dönemde. İşe gidiyor, meyhaneye gidiyor, tatile çıkıyordu. İşte bu kitap, bu yeni akımla çakışmıştı. Dışarıya çıkan kadın, başına gelen ve gelecek olan şeyleri bu kitapta bulmuştu. Kolay bir şekilde okumuş ve sevmişti. Kitap, kadının hem yaşadığı hayatla hem de özlemleriyle çakışmıştı. Başarılı olmuş bir kadın vardı kitapta. İşte bu çok önemliydi.

Yazar ne diyor? Peki, yarattığı kadının böyle umulmadık bir hızla büyüyüp devleşmesinden şaşkına düşen yazar nasıl açıklıyordu bu başarıyı? Asena, hep "sanırım" diye başlıyordu değerlendirmelerine. Kesin tahliller yapmak istemiyor, tahminlerde bulunuyordu. "Kita-

"Kültürel bamteli"

Hürriyet Gazetesi Araştırma Grubu Başkanı Dr. Haluk Şahin, "Kadının Adı Yok" kitabının gördüğü şaşırtıcı ilgi konusunda* Nokta*'nın sorularını yanıtladı. Dr. Şahin, Türkiye'de gazeteciliğe dönmeden önce ABD'de Maryland Üniversitesi'nde kitle iletişimi doçenti olarak ders vermekteydi.

Nokta: "Kadının Adı Yok" Batılı anlamda bir "best-seller" sayılabilir mi?

Şahin: Önce iki noktaya değineyim. Burada söylediklerim okurlarla ilgili, kitapla değil. O konudaki görüşlerimi bir yazımda ele aldım, meraklısı bulur okur. İkincisi, aslında "Kadının Adı Yok" 25 baskının işaret ettiğinden çok daha fazla okundu. Kitap elden ele çok gezdi. Bendeki kopyayı tam yedi kişi okudu örneğin. Yani burada gerçekten ülkemizde pek az rastlanan bir best-seller olayı ile karşı karşıyayız.

Nokta: Kadının Adı Yok'un satış rekorları kırmasını nasıl açıklıyorsunuz?

Şahin: Bence bu kitabın bu kadar çok satmasını, biraz akademik ukalalık etmeme izin verirseniz, "Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı" ile açıklamak gerekir. Kitle iletişiminde 1970'lerden sonra çok rağbet gören bu kurama göre, bir ileti (mesaj) ile izleyici arasındaki ilintiyi anlayabilmek için "Bu ileti okura, izleyiciye ne verdi?" sorusu yerine "Okur bu kitaptan ne aldı? Onu nasıl kullandı? Onda ne gibi doyumlar buldu?" sorusunu sormak gerekir.

Nokta: Peki, soruyu öyle soralım. "Okur bu kitaptan ne aldı? Onda ne gibi doyumlar buldu?"

Şahin: Farklı okurlar farklı şeyler aldılar, farklı doyumlar buldular. Nasıl, pornografik bir yayında genç bir delikanlı erotik malzeme bulurken, dedesi memlekette ahlakın çöktüğüne, başımıza taş yağacağına dair belirtiler buluyorsa, öyle...

Nokta: Ne gibi farklı okurlar?

Şahin: Bence "Kadının Adı Yok"un okurları arasında şu öbeklere rastlamak mümkün: **"Röntgenci okurlar"**, yani bu kitabı bir anahtar deliğinden bakarcasına, bir "ifşaat" hazzıyla okuyanlar... **"Hayat bilgisi"** gibi okuyan gençler, örneğin benim çevremdeki ortaokul ve liseli genç kızlar hep böyle okudu, yani kadın olmak nasıl bir şey, bir genç kızın başına neler geliyor, cinsellik nasıl bir şey gibi temel sorulara cevap arayarak... **"Ben de okudum"** demek için okuyanlar, yani çevredeki konuşmalardan, kokteyl partisi dedikodularından geri kalmak istemeyenler... Feminist tutumları nedeniyle okuyanlar... Duygu'nun Kadınca'dan yazılarını bilip seven tiryakiler... Duygu'ya yazdıklarından dolayı çok kızıp bunda ne kadar haklı olduklarını kendilerine kanıtlamak için okuyanlar... Hoşça vakit geçirmek için okuyanlar... Bir rastlantı sonucu okuyanlar... Böyle bir kitabın niçin okunmaması gerektiğine dair gerekçe toplamak için okuyanlar...

Nokta: Bu doyumlar ilk kez bu kitapla mı sağlanıyor?

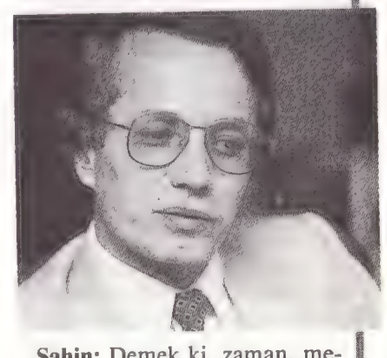

Şahin: Demek ki, zaman, mekân, konu ve yazar denk düştü, birçok doyumların kesişme noktası bulundu. Demek ki kitap 1987 yılı Türkiye'sinin kültürel bamteline bastı.

Atıf Yılmaz'ın çektiği filmde Adı Olmayan Kadın'ı Hale Soygazi oynuyor

MEHMET TEL / NOKTA

bın gördüğü ilgi bence esas olarak şimdiye kadar açıkça yazılmamış, basit gibi görünen ama hemen bütün kadınların yaşamlarında karşılaştıkları küçük küçük olayları, duyguları açığa dökmesinden kaynaklanıyor'' diyordu. Örneğin, şimdiye kadar kimse, jinekolog masasındaki kadının duygularını yazmamıştı. Bir genç kızın ilk regl olduğu zamanki duygularından, memelerim çıkacak mı, çıkmayacak mı diye duyduğu endişelerden sözetmemişti. Başarının bir başka kaynağı ise, kimilerinin eleştirilerine konu olan diliydi. Kitap sade, kolay anlaşılır bir dille yazılmıştı. Her kesimden okurun rahatça okuyabileceği bir dille... Asena, özel hayatı konu etmenin çekiciliği konusundaki düşüncelere pek katılmadığını belirtiyordu. ''Çünkü defalarca ve üstüne basa basa belirttim ki, bu tümüyle benim hayatım değildir'' diyordu. Üstelik, özel hayatı bu denli merak uyandıracak kadar ünlü biri olduğu kanısında da değildi.

Kitleselleşen feminizm. Gerçekten de ne özel hayat merakı, ne Duygu Asena'yı Kadınca'dan tanıyıp seven okur sayısı, ne de kimilerinin öne sürdüğü gibi ''cinsellik kokan pasajlar'' böyle bir patlamayı açıklayamazdı. Kitap, hiç kuşku yok ki, Türkiye'de yaşanan bir süreçle denk düşmüştü. Sosyolog Nilüfer Göle'ye göre bu süreç, 1980'lerde başlayan bir süreçti. ''80 sonrası Türkiye'sinde daha önce sol hareketler tarafından küçümsenen doğa korunması, kadın kimliği ve birey özgürlüğü gibi konular ve bu konuları işleyen yeni radikal hareketlerle kamuoyu arasında bir sempati köprüsü olmuştu. Bu hareketlere katılmadan da, aktörleriyle özdeşleşmeden de bir sürü insan bu hareketlerin ortaya çıkardığı temalarla ilgilenmekte, üzerinde düşünmekteydi. Kadın kişiliğinin birleşmesine duyarlılık gösteren kadınlar sadece feministler değildi. Nitekim, 'Kadının Adı Yok' kitabının topladığı ilgi bunu kanıtlamaktaydı.''

Bir başka deyişle, öyle bir gelişme yaşanmıştı ki, feministler yine küçük bir grup olarak kalmış, ama eşitlikçi feminist fikirler artık geniş kitlelerin malı olmuştu. Toplum, feministlere mesafeli tutumunu sürdürürken, fikirlerini eritip kendine mal etmişti. Ve bu anlamda Asena'nın kitabı, tam da kitle çizgisine denk düşüyordu ●

ŞARKILI PROPAGANDA

Avaz avaz Özal

''Seni Sevmeyen Ölsün Özal'ım'' adlı kaset önce ''Ahlaka mugayir'' bulundu ama Ali Avaz'ın politik şarkıları, iktidardan gelen destekle denetimden yakasını kurtardı.

Gece gündüz koşarsın
Köprü baraj yaparsın
Otobanlar açarsın...
Seni Sevmeyen Ölsün Özal'ım
... Gebersin Özal'ım
... Mevta olsun Özal'ım...

Sık sık ''Seni Sevmeyen Ölsün Özal'ım'' nakaratıyla desteklenen bu şarkı referandum öncesinde miting alanlarını oldukça şenlendirmişti. Düzey açısından bu şarkının ''Sana Selam Getirmişem'', ''Arım Balım Peteğim'' gibi türkü ve şarkılara uyarlanarak düzülen övgülerden pek bir farkı yok gibiydi. Ancak mırıldayanlar bilmese de içinde Özal'a övgü niteliğinde birçok arabesk şarkıyı barındıran ''Seni Sevmeyen Ölsün Özal'ım''ın tüm benzerleri arasında tartışılmaz ayrı bir yeri var. Kaset, şimdilerde İstanbul müzik piyasası İMÇ'de denetim kurullarında verdiği mücadeleden sonraki muhteşem zaferiyle anılıyor. Yapımcı Hakan Müzik ve Filmcilik şirketi ise, ''Ahlaka mugayir sınıfında sayılan bir kaset denetim kurullarını nasıl alt eder'' konusunda diğer şirketlere ders veriyor.

Dün dündür, bugünse... Her şey 12 Eylül'den sonra yurt dışına çıkan Ali Avaz'ın Türkiye'ye dönüp, Özal'a müthiş bir sempati beslemesiyle başlıyordu. Özellikle yergi türü parçalarla sesini duyuran Ali Avaz, kendi deyişiyle ''Haksızlıkları sesli yayına çeviren'' bir sanatçıydı ve hedefi daima iktidardı. 1980'li yıllarda Almanya'dayken de bu geleneğini sürdürmüş ve Özal'ı yermek üzere ''Özal Kurşunu'' ve ''Yeter Be'' şarkılarıyla bayağı süksе yapmıştı. Gerçi bu yüzden başı derde girmiş mahkemelik olmuştu ama bunların hepsi geçmişe gömülmüştü.

Ali Avaz referanduma bir kaç ay kala Özal'a ne kadar haksızlık ettiğini anlıyor ve olağanüstü kıvrak bir dönüşle ''Seni Sevmeyen Ölsün Özal'ım'' deyiveriyordu. Bu dönüşünü de kaset içindeki bir parçada şöyle ölümsüzleştirecekti:

Kader torbasına soktum elimi
Benim de şansıma bir arı çıktı
Korktum sokar da şişirir beni
Boşuna korkmuşum hayırlı çıktı.

Bunca övgüden sonra kapıların önünde şıp diye açılacağını varsayan Ali Avaz, kasetini koltuğunun altına sıkıştırıp Ankara'daki denetim kurulunun kapısını çalıyordu.

''Ahlaka mugayir'' dön geri.

Kasetin üzerindeki resim miting alanlarında çekilmiş gibi.

ÜMİT KIRDUMOĞLU

Ali Avaz bu pozu verirken ''Şimdi turuncu rengi özellikle kullanmış diye düşünürsünüz'' diyordu.

Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı Denetleme Alt Komisyonu'nda umduğunu bulamayacaktı. Ali Avaz yurt dışında olduğu süre Özal hükümetinin icraatını pek yakından takip edememiş olacak ki ''Şaşırdım kaldım kasetimi ahlaka mugayir buldular bandrol vermediler'' diyordu. Avaz bir türlü anlamıyordu ama içinde ''Özal'ım soktu gol gol'', ''Özal düşmana kazık soktu'', ''Özal'ıma bu erkeklik yakıştı'' gibilerinden bol bol ''sokmalar'', ''erkeklikler'' geçen şarkıya kimse yeşil ışık yakmıyordu. Bir tek Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilisi ret kararına muhalif kalıyordu.

Eh Avaz'ın da eli armut toplamıyordu, doğru üst kurula çıkacaktı. Üst kurulun da cevabı hayır olunca, Avaz hakkını mahkemede aramaya karar verecekti. Ancak şanssızlık bu ya, adli tatil başlayınca Avaz'ın etekleri tutuşuyordu. Bu kaset referandumda iş yapmazsa ne zaman yapardı.

''Kahveci Bey anlayışlı.'' Ali Avaz ''iş bitiricilik'' gibi bir meziyete sahipti ve adli tatil filan ona vız gelirdi. Avaz hemen Başbakan danışmanı Adnan Kahveci'ye ulaşmanın yolunu buluyor ve kasetiyle Kahveci'ye muhteşem bir arabesk şöleni yaşatıyordu. Avaz'ın anlattığına göre, Adnan Kahveci kasetten çok etkilenmişti ve denetleme kurulunun işgüzarlığına da bir türlü anlam verememişti. ''Adnan Kahveci'ye dedimki bu ülkede demokrasi varsa, ortak pazara gireceksek Avrupalı olacaksak bu düşünceleri bırakmalıyız'' Ali Avaz bu konuşmasının da çok etkili olduğunu düşünüyordu, çünkü ''Adnan Bey çok anlayışlı davranmıştı.'' Görüşmenin ardından hemen yeni bir yönetmelik yayınlanıyordu. Yeni yönetmeliğe göre, ''Eser yapımcısının aykırı husus bulunmadığını beyan etmesi halinde, eserin denetlenmesine gerek yoktur.'' Böylece Avaz ''yoktur'' diyecek, kaset de bandrol alacaktı. Ancak heyhat şanssızlık burada da kendini gösterecek. Fikir ve Sanat Eserleri Dairesi Başkanlığı kasetin yeni yönetmelikten yararlanamayacağı kararına varacaktı. Yine de Avaz için bir çıkış noktası bulunuyordu. Daha en başlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisi ret kararına muhalefet şerhi koyduğu için, buna dayanılarak kasetin bir kez daha tartışılmasına karar verilecekti.

Bu karardan sonra devreye bakanlık müsteşarı Ertan Cireli giriyordu. Ali Avaz, Cireli'nin kendisinden bazı şarkı sözlerini değiştirmesini rica ettiğini söylüyordu. Ricaya konu edilen sözler de ''sokma'' kısmıyla ilgili olanlardı. Sonuçta bu sözlerin bir kısmı değiştiriliyor ve kaset bandrol alıp referanduma yetişiyordu. Ancak bandrollu kaset dinlendiğinde gözden kaçmış birçok ''erkeklik ve sokma'' lar avaz avaz ortalığı çınlatıyordu.

Ya yergi olsaydı. Müzik çevrelerinin ''eğer bu şarkı Özal'a övgü olmasaydı asla denetimden geçmezdi'' şeklinde değerlendirmelerine Ali Avaz ısrarla karşı çıkıyordu. Avaz ''bir kere Özal'a yağ çekmemişti'' Ayrıca her parti Özal gibi bal yedirmez insana'' ''Sen zor günlerin erkeğisin'' ''Özal'ım hiç kül yutmaz'' gibi sözlerin yağ çekmek olarak anlaşılması ne kadar da yanlıştı. Üstelik Ali Avaz ANAP'lıların kendisine hiç bir mali yardımda bulunmadığını söylüyordu. ''Ne olurdu sanki ANAP il parti teşkilatları kasetlerden satın alıp da partililere dağıtsaydı.'' Ama ANAP'lılar böyle bir şey yapmamıştı. Ali Avaz, partilileri propaganda bilgisizliğiyle suçluyordu. Oysa ANAP'a basın hiç destek vermiyordu. Kendisi basına karşı sesli yayınla çıkmıştı. Ve ANAP'lılar bunu değerlendirememişti. Ancak Avaz hemen ekliyordu: ''Sakın ANAP'tan yardım beklediğim sanılmasın ama ben onların yanlışlarını söylemek istiyorum.''

Gül BÜYÜKBEŞE

Kadıköy MODA ■ Beyoğlu SİNEPOP ■ Şişli KENT ■ Çemberlitaş ŞAFAK ■ Aksaray KRİSTAL ■ Bakırköy SİNEMA 74

START

1 EKİM'DE

Bir zamanlar İngiliz Kulesi'nde keşiş kılıklı garsonlar şarap servisi yaparlı... Orası da kapatılmış. Bodrum Kalesi, devlet dairesi!

BODRUM BODRUM

Bozulup duruu...

Yazarınız işin suyunu çıkarıp felekten bir hafta daha tatil çalmaya yeltenince... Geleneksel Bodrum'u seçti. Size oralaaadan izlenimleee yazıverem mi abey?

Millet Bodrum'a karı kız bulmaya, kafayı çekmeye, Türkiye'yi kurtarmaya gider, ben de Amaury d'Amboise ile buluşmaya...

Siz Amaury'yi tanır mısınız? Kendisi Bodrum'un havasına suyuna hayran kalıp buraları mesken tutmuş, gündüzleri sörf hocalığıyla yolunu bulup, akşamları denize karşı ahtapotla beyaz şarap götüren hergele bir Fransız... değildir. Müskebi'den bir köylü kızı alıp adını da Ömer'e çevirmiş, kafasını gözünü yara yara Kuran hafızı olmuş, sağcı basının haberini manşetten iftiharla verdiği uyanık avanaklardan da değildir. Yağlı saçlı, çiçekli pazen entarili, küt tırnaklı ve bunalımlı bir hanım kızımızla dost oturup makrame çeşitlerini ve kilim dokularını inceleyen bir aklıevvel hiç değildir.

Amaury d'Amboise yaşlı, çok çok yaşlı bir şövalye. Beş yüz küsur yıldır Bodrum Kalesi'nin bir dehlizinde, saat sekiz buçuktan on ikiye, birden beş buçuğa buraları dolaşan baldırıçıplak gezginlerden de, palabıyık ve esmer tenli müze görevlilerinden de, Bodrum Emniyet Amirliği kayıtlarından da gizli; o dünyanın en güzel cam yapıtlar koleksiyonunu barındıran yemekhanede, tunç çağı batıkları pavyonu yapılmış eski gotik kilisede, sikke ve mücevherler salonu olan İtalyan Kulesi'nde, Fransız Kulesi'nin alt katında, o Fatımi gemisinin kalıntıları arasında, çıpalar, amforalar, eski çakaralmaz toplar serpiştirilmiş geniş avlularda, mazgallarda, merdivenlerde geziniyor... Bedenlerine armasını kazıttığı eski kalenin burçlarında, geceleri, ortalık kavun sarısı, gümüş beyazı ışıklarla aydınlatıldığı vakit, Hey Yavrum Hey meyhanesinin kıyısında oturup balık yiyenler uzaktan onun hüzünlü karaltısını göremiyorlar...

Bodrum'a her gittiğimde Amaury'yi buluyorum. İlk gün güneşe ve denize çıkmıyorum, müze açılır açılmaz basın kartını fora edip kapıdan daldığım gibi doğru yukarıya, Kral Mausolos'un anıt mezarından sökülmüş iri beyaz taşların ara ara sırıttığı küf yeşili duvarlardan süzüle süzüle, yüzyılların aşındırdığı kaygan merdivenlerden oflaya puflaya kulelere, doğruca Amaury'yi bulmaya... Amaury, aynı zamanda, Fransa'nın en hızlı kılıç çeken şövalyesi, şu Anjou Dükü'nün adamı Bussy d'Amboise'ın da dedesi oluyor. Alexandre Dumas ve Michel Zévaco gibi dandik yazarları artık kimsecikler okumadığı, Bodrum'un yeni sakinlerinde artık ne Pardaillan, ne Capestan, ne Chico, ne Ragastan, ne Triboulet, ne de Buridan keyfi bulunmadığı için işin bu tarafı benden başka kimse-

nin umurunda olmayabilir; ama bizim ihtiyar Amaury ile oturup üstad-ı azamı Jacques de Milly'yi, Pierre d'Aubusson'u, buralardan kalkıp Müslüman kalyonlarını vuran gemilerin seren direklerini hatırlıyor, 1 Ocak 1523 günü kaleye giren Palak Mustafa Paşa'nın çerilerinin pıtırak çiçekler gibi burçlara tırmanan türbanlarını gözlüyor, top sesleri, kılıç şakırtıları, barut dumanları ve cümle Akdeniz dillerinden yakası açılmadık küfürler arasında eski günleri anıyoruz...

(Amaury'nin arkadaşlarının yaptığı Kos Kalesi'ni de gezdik biz zamanında... Eloğlu adım başı meyhane kondurmuş, cıvıl cıvıl işliyor, bizim kale mesai saatlerinde açık, çünkü mevzuat müsaade etmiyor! Tam beş buçukta, vakt-i kerahat gelip çattığında abus çehreli bekçinin düdüğü işi bitiriyor, dışarı!)

Ara sıra birlikte kasabaya indiğimiz de oluyor. Amaury, eski Halikarnassos önündeki Zephyria kayalığı üzerinde Ermiş Petros'a adayıp, Petronium adını verip kurdukları kalenin yüzyıllar geçince "Bodrum"a dönüşmüş olmasından hoşnut, gülümsüyor. Sokaklarında harmaniyeli ak sakallı bilgelerin, kaşı gözü boyalı oğlanların, dik burunlu, lüle saçlı, iri kalçalı İyon kadınlarının gezindiği Halikarnassos'a yetişememiş ama, saydam entarili Pers piyadelerinin, şanlı gururuyla Kral Kroisos'un, şu ünlü Pontos Kralı Mitridates'in buralardan geçtiğini okuyup öğrenmiş, Bizans papazlarına değilse de Osmanlı sarığına aşina. Tarihçi Herodotos ile tanışamamışsa da Neyzen Tevfik'in beş yaşında Azmakbaşı'nda nasıl koşuşturduğunu, Cevat Şakir merhumun tirandille denize çıkışını, seferberlikte kaleyi topa tutan Dupleix zırhlısının kurşun rengi taretlerini hatırlıyor. İtalyan işgalinde parlak tüylü "Bersaglieri" şapkalarının denize inen dar beyaz sokaklardan geçişini izlemiş; şimdilerde Mavi meyhanesinde içlemselliğin sorunsal dışavurumlarının özgün ezgilerini tartışan sakallı adembabalara, geniş kalçalı tulumlarının ceplerine ellerini daldırıp "Çoook iyi aaabi yaa... Çoook süper yaa..." diye gıdaklayan kuşlara, pembe beyaz ve sarkık etlerini pırtlatmış İngiliz kasaba dilberlerine, tezgâhtar maaşını alır almaz Pamukkale otobüsüne atlayıp Bodrum'a düşmüş yerli kenar mahalle güllerine bakıp bakıp şaşıyor...

Mobilet hırıltıları, marangoz atölyelerinin hızar vınlamaları, Küçük Emrah'ın, Madonna'nın "Who's That Girl?" şarkısına karışan çığırtıları arasında, bilekleri altın üzerine pırlanta kakmalı künyeli karayağız Anadolu tekelerini, tespihlerini bir öne bir arkaya Arap Selahattin'in kahvesinde öğrendikleri usul üzere fırlatan hırtları, dümbelek ve zurnalarıyla, tuttukları motorlarda hötöröfler koyu Bardakçı'ya, Adaboğazı'na, Gümbet'e, Bitez'e yola çıkmak üzere hazırlık yapan çarpık ayakkabılı eşrafı, incik, boncuk, kabak, sünger, Texas şapkası, Türkiş lokum ve kaktüs meyvesi satıcıları arasına tezgâh kurmuş, torbasında T.M. FRANCE (ne demekse) yazan Lacoste tişörtü satıcılarını, güngörmüş gözlerinin altında yüzyıllardır içtiği tatlı Ege şarabının bıraktığı torbaları kırıştıra kırıştıra seyrediyor...

Lacoste'lar arasında en çok fıstık yeşili, bir de hercai menekşe renkleri revaçta. 34, 35 ve 06 plakalı Murat'lar, garajlardan aşağı inip Flamingo Yolu'na dönen, ya da kıyı kıyı Halikarnas Oteli'ne kadar giden dapdaracık yolda cıs cıs taka taka cıs cıs taka taka dibine kadar vurulmuş kapı içi Pioneer kolonlarıyla bıyık burup geçiyorlar. Çaycı Raşit, kendisini ilk kez görüp tanıştığım 1968 yazında üzerinde taşıdığı gömlek ve pantolon ile sırtını direğe vermiş, kahvenin önünden geçirilen beton yolda kalkan çıldırtıcı toza toprağa, mendirekten kopup gelen damperli çimento karma kamyonlarına dalıp gitmiş... Ömürleri boyunca bir kerecik bile denize girmemiş Bodrum esnafı, sonu gelmez birer ağır çekim karesi gibi ellerini raflara uzatıp kırk sekiz saat sürecek bir ekmek ve bir cıgara verme işlemlerini sürdürüyorlar. Ali Bey'in Artemis pansiyonu önündeki şişman motorcu, sabahın sekizinde cümle turist milletini kan uykusundan sıçratıp günlük haykırmalarına başlıyor: Deyli tuuuur! Tavzınd liraaa! Tagestuuur! Deyli tuuuur! (Karpuuz! Domatees! Çay şekeri çaaay! Balı akıyor balın! makamında okunacak)...

Arkadaşım Amaury bütün bunlara şerbetlenmiş, ama gene de dehşetle izlemekten kendini alamıyor. Rumlar gittikten sonra Batı'dan Doğu'ya, Omura'ya, pardon Kumbahçe'ye doğru sarkmış yerlilere, hani o akşam serinliğinde kapı önlerine gülfatma ve zakkum ve sardunya ve sarmaşık gülü ve begonya kümeleri arasına çıkan, bahçelerini sulayıp kilimlerini eşiğe atan insanlara, mandalin ve bergamut kurutan, işlemeli kara, mavi, pembe, sarı yazmalı, kocaları takside çalışan, gezginlere fes, kebap şişi, mercan gerdanlık, pizza, lahmacun, pide, hamburger satan kadınlar, kısa boylu çakır kızlar, kasketleri kafalarına büyük gelen, sarı bıyıklı Ege köylülerinin karıları kızları... Amaury onları seviyor. Asıl Bodrum, "arka Bodrum" git gide bir motor, emlak ofisi, traktör römorku, cipten bozma dolmuş, minibüs, otobüs, banka şubesi, izbe kahve, eczane, doktor ve dişçi tabelası, avukat yazıhanesi kalabalığına boğulsa da Amaury oraları daha çok seviyor. Ona asıl uyması ge-

İzlenimler yazarı Bodrum'a son yıllarda sık gelmeye başlayan yerli turistlerden biriyle görülüyor altta... (Yazar sağda)

reken ön taraflar, kıyıya yakın kesimler, yetmiş iki milletin gezgininin yerli malı it kopukla, sosyeteyle, yirmi beş yaşında görünmeye çalışan elli beşlik tazeler, göğüslerini silikonla büyütmüş pervasız hötöröfler, madem gâvurlar açıyor ben de açarım deyip tombul memelerini ortalığa salan çılgın İstanbul gülleri ve "Bodrumlular beni de kendilerinden sayıyor" deyip övünen budala aydınlar, "Arkadaşım İbram Çavuş Allahıma emanet" diye giden Çökertmeli Eşkıya Halil'in türküsünü tam orası gelince "Arkadaşım İbram Çavuş yoldaşlara emanet" şeklinde okumayı marifet sanan süzme salak oğlu salaklarla harman olmuş, Amaury bundan hoşlanmıyor...

O gene kaleye dönecek. Gelecek yaza kadar helalleşip biz Varan otobüsüne bineceğiz, Dalaman'dan uçak "alacak" para kalmamış, iki gündür dokuz yüz liraya bir tabak makarna bir bardak kötü şaraba talim ediyoruz, neyse ki Varan sürücüsü arabesk çalmıyor, buna da şükür. Amaury kaleye dönecek. Bir daha çıktığında, Şahboylum ile Şalvarağa lokantalarının arasına demirlemiş Yaralı Ceylan teknesine, yok, Bahattin'in koca gemisine değil, Bahattin'in babası Osman Reis'in küçük Yaralı Ceylan'ına, Amaury'nin yıllardır gözlediği Bodrum'un bozulup durma sürecinin dışında, insana bütün bu rezilliklere rağmen biraz umut parçası bırakan, işte o durmuş oturmuş,

Gümbet'te Baba Camping önünde üstsüz Helga'lar, pardon Janet'ler... Diskoda sabaha kadar langada lungada tepişme kıyamet...

güngörmüş, ağırbaşlı ve tokgözlü Anadolu insanı Osman Reis'in teknesine binip gezebilir... Belki Artemis pansiyonda sevimli patron Ali'yle oturup yeni gelen Yunanlı turistlerle birlikte iki kadeh rakı da atar ama, kulağını büktüm, aman Sadi'ye, o bütün zamanların gelmiş geçmiş en dangıl resepsiyoncusuna, müşteriye diklenmeyi erkeklik sanan, otel faturasına doğru dürüst adres yazamayan, İstanbul'un "b"sini soran Sadi'ye yüz vermesin!

Hadigaari barında Bodrumlu Hasan, yanındaki sarışına yalvarıyor: "Kız Jaklin... Yes de gaari! Yes de gaari kız..." Halikarnas diskoteğinin lazerli gümbürtüsü gecenin dördünde sivrisineklerin yarım bıraktığı işi tamamlıyor. Buraların resmi ressamı Asker Mehmet'in (Sönmez) resmettiği kartpostallar arasından bizim BBC'nin personel müdürü Miss Ranger'a benzeyen İngiliz kokonaları genç inşaat işçisi, o olmazsa tekne tayfası aranıyorlar. Rakıya sabahtan başlayan romancı şair eleştirmen bozuntuları Veli Bar'a takılmak için akşamı iple çekiyorlar.

Yürü Amaury, yürü kalene, bu kasaba sana göre değil. Buranın nüfusu kışın on üç bin, yazın iki yüz bin, burası artık eski toplumcu gerçekçi romanlarda nemli gözlerle anılan vurgun yemiş sünger emekçilerinin iki yüz milyona arsa alıp sattığı bir garip harman yeri, dünyanın gelmiş geçmiş en baba barmeni kadim dostumuz Seyfi bile "eğlence isteyen buraya, sessizlik isteyen civar köylere" diyecek oluyor...

Baksana Amaury, koskoca Zeki Müren bile Seyfi'nin her akşam hazır tuttuğu masasına kurulup saat ondan on ikiye kadar ziyarete açık, gelip geçenin hatıra fotoğrafı çektirdiği tarihi eser haline gelmiş!

Aman Amaury gözünü seveyim, sen de sorma bana, "Neden Zeki Müren'e 'Paşa' diyorlar?" diye... Sen bir yaşlı hayaletsin, sana bir şey olmaz ama, beni....

Engin ARDIÇ

Boykot olmazsa, 70000 kişinin izleyeceği açılış töreninde 10000 sporcu, sporseverlere Seul olimpiyat stadından merhaba diyecek

1988 OLİMPİYAT OYUNLARI

Seul için umutlu bekleyiş

Kuzey Kore son dakikada sorun çıkarmazsa olimpiyatlar için hiçbir engel kalmadı.

Çok değil daha iki ay önce Güney Kore'nin başkenti Seul'ün en büyük meydanını dolduran 40000 kişi, yaptıkları hükümet aleyhtarı gösteride bir öğrencinin hayatını kaybetmesini protesto ediyordu. Geçen hafta ise aynı meydanda onbinlerce kişi halk dansları eşliğinde 1988 olimpiyatlarının gelişini kutladı.

Gurur olimpiyatı. Güney Koreliler için olimpiyatlar onların milli duygularını bir arada tutan bir manyetik sembol olmanın yanında ülkenin parlak geleceğini haykıran bir gurur kaynağı. Bugün Seul 17 Eylül 1988 için hemen hemen hazırlanmış durumda. Olimpiyat stadyumunda 70000 kişinin çılgın tezahüratı altında 88 trompetçinin borularının sesleri eşliğinde yapılacak açılışın muhteşemliğinden bahseden Seul Olimpiyatları Organizasyon Komitesi Sekreteri Chyun Sanjin, "Olimpiyatlar için nerede ise hazır olduğumuzu söyliyebiliriz" diyordu. Seul, bugünkü pırıl pırıl görüntüsüyle sıradan bir Üçüncü Dünya ülkesi başkenti görüntüsünden modern bir metropol görüntüsüne geçmiş durumda. Seul'ün 10 milyonun üstündeki cömert ve tutkulu nüfusu dünyaya bir spor şöleni sunmanın arzusuyla birleşmiş durumda. Olimpiyatlarda görev alacak 5000 tercüman başlangıç tarihine kadar eksiklerini kapatmak için hummalı bir çalışma içersindeler. Seul'deki taksi şoförleri bile, hükümet tarafından İngilizce kurslarına gönderilerek gelecek yıl için eğitiliyorlar.

1988 Seul Olimpiyatları'na 10 bin sporcu katılacak. Bu, şimdiye kadar olimpiyatlarda yarışan en yüksek sporcu sayısı. Organizasyon için yapılan toplam harcamalar 3 milyar 100 milyon dolar civarında gerçekleşecek. Ancak bu parayı karşılayacak olan organizasyon komitesi, finans açısından pek de sıkışmış sayılmaz. Nitekim yalnızca ABD'nin NBC televizyon firmasının çeşitli yayın hakları için ödeyeceği miktarın 300 ile 500 milyon dolar arasında olacağı tahmin ediliyor.

Altına hücum. Olimpiyatlara katılacak yarışmacılar 237 altın madalya için okçuluktan yatçılığa kadar 26 değişik spor dalında mücadele edecek. 250 bin civarında sporsever de yarışmacıları alkışlamak için tribünleri dolduracaklar. 120 değişik ülkeden 3 milyar kişi de evlerinde 16 gün boyunca televizyonlarının karşısındaki koltuklarına çakılarak oyunları izleyecekler.

İç politikada olimpik uzlaşma. Oyunların üzerinde haftalarca hatta aylarca dolaşan kara bulutlar bugün için dağılmış görünüyor. Baharda hükümet aleyhine düzenlenen şiddetli gösteriler bütün ülkeyi sardığında ve yüzbinlerce işçi daha fazla ücret için greve gittiğinde olimpiyatların geleceği tehlikeye düşmüştü. Ancak Güney Koreli politikacılar her türlü güçlüğe karşı oyunları zamanında başlatmaya azimli görünüyorlar. Eğer her şey planlandığı gibi giderse gelecek sene bu zamanlarda yapılacak genel seçimlerde daha istikrarlı bir hükümet çıkabilecek ve bugünkü olaylar belki de tamamen çözüme kavuşmuş olacak. Bu yüzden gerek hükümet gerekse muhalefet olimpiyatların engellenmemesi için kesin bir görüş birliği içindeler.

Boykotsuz olimpiyat. Şu an için en rahatsız edici sorun Kuzey Kore. 1985 yılında; Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 1988 olimpiyat oyunları için Seul'ü seçtikten dört yıl sonra, Kuzey Kore, olimpiyat oyunlarının hiç değilse yarısının kendi ülkelerinde yapılması gerektiğini bildirerek, isteklerinin reddi halinde öteki sosyalist ülkelerin de olimpiyatları boykot edebileceği tehdidini savurmuştu.

Bunun üzerine Uluslararası Olimpiyat Komitesi yaptığı açıklamada olimpiyatlar için şehirlerin seçildiğini, ülkelerin seçilmediğini bildiriyordu. Kuzey Kore'nin diretmesi üzerine komite geniş çaplı bir boykottan korktuğundan çeşitli ödünler vererek anlaşma yolları aradı.Kuzey'in kararsızlığı üzerine geçen temmuz ayında komite son teklifini yapıyor ve okçuluk, masatenisi karşılaşmalarının tümünün, bisiklet voleybol, futbol karşılaşmalarının bazılarının Kuzey Kore'de yapılmasını kabul ediyordu. Güney Kore'nin kabulüne karşın Kuzey Kore geçen haftaya kadar bir yanıt vermedi ve görüşmelerin sürdürülmesini istedi. Daralan zaman ve uzlaşmaz tutum karşısında, Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Juan Antonio Samaranch, son tekliflerinin kabul edilmesini istiyordu.

Samaranch'ın endişesi, tüm spor otoriteleri gibi, yeni bir boykotlu olimpiyata yol açmamaktı.

1988 Seul Olimpiyat Oyunları'nın boykotsuz, gerçek bir spor şölenine dönüşmesi, Kuzey Kore'nin yakınlarda vereceği yanıta bağlı ●

Fenerbahçe!..

"Yılmaz Yücetürk, Türk futboluna çok şey verebilecek bir Batılı beyindi. APED'deki (Futbol Federasyonu, Araştırma, Planlama ve Eğitim Dairesi) düşmanları, kendi seçtiği düşmanları yedi bitirdiler. Fenerbahçe'ye çok şey verebilirdi. Doğru zamanda doğru, yere doğru kişilerle gelseydi. Sporda başarının en büyük şartı, zamanlamadır. Tayming.. Yılmaz bunu çok iyi bilir. Zamanlamayı çok kötü yaptı Yılmaz."

Kullanılan zamanın "di'li geçmiş" olmasına bakıp, bu yazıyı Yılmaz Yücetürk'ün istifasından sonra yazdığımızı sanmayın.. 14 Haziran 1987 tarihli **Nokta**'da, yani göreve başlayışının hemen ertesinde yazmışız.. "Yarın"ı "di'li geçmiş" ile anlatacak kadar emin yazmışız... Altına tarih de düşmüşüz.. Yazının son satırı şöyle:

"Fenerbahçe'deki ömrü üç ayı geçmeyecektir." 14 Haziran.. Üç ay.. 14 Eylül.. Yılmaz, bir hafta daha dayandı. 21 Eylül... Ama, bu arada liglere de bir hafta ara verildi.. Yanılgı sebebi biz değil, akıl almaz bir şekilde liglerle oynayan teşkilat..

Şakası bir yana.. Üç ay ömür biçerken, ligin dört haftasını hesaplamıştık. 14 Ağustos'ta başlayacak ligin ilk dört haftasının Yılmaz'ı yemeğe yeteceğini adımızı bildiğimiz gibi biliyorduk..

İşte yediler.. Eskişehir önünde alınan 4-0'lık yenilginin bir spor olayı olduğunu unutan Bab-ı Ali, sanki bu ülkede Fenerbahçe'den başka takımın 4-0 maç kazanmaya hakkı yokmuş gibi bir yorumla öyle sayfalar yaptı ki maçtan sonra "Göreve devam edeceğim" diyen çağdaş kafa, pazartesi sabahı gazeteleri görünce "Bu ülkede çağdaşlığın yeri yok" deyip, istifayı bastı.. İstenen kelle alınınca da, Bab-ı Ali'nin tansiyonu düştü..

Yılmaz gitmiş, Tahsin Kaya paçayı kurtarmıştı.. Tıpkı, yeniçerilere vezir kellesi vererek, kendi kellelerini kurtaran Osmanlı padişahları gibi..

Şimdi ne olacak?..

Fenerbahçe yeni bir hoca bulacak.. Bab-ı Ali bu yeninin peşine takılıp dört hafta daha oyalanacak.. Sonra.. Sonra aynı kaos.. Raussh'un, Veselinoviç'in, Stankoviç'in, Yılmaz'ın gittiği gibi, yeni gelen de gidecek... Ama Tahsin Kayalar hep kral kalacak.. Ta ki, Fenerbahçe başkanlığının onlara verdiği itibarla tüm işlerini tıkırına koyana kadar.. Kaya o zaman gidecek.. Yerine başka şöhrete aç kişi gelecek.. Sonra biri daha.. Biri daha..

Cebinde parası olanların iki şöhret alanı var bugün.. Birisi magazin basını.. Ahu'yla, Serpil'le, Nazan'la, mazanla çıktın mı haydi bütün sayfalarda resimlerin, haberlerin.. Para ile sayfa satın alıp, ilan vermekten ucuz ve etkili.. Adını kimsenin duymadığı yeni yetme, üç günde yanında gezdirdiği hatunlarla şöhrete ulaşıyor..

İkinci alan, spor sayfaları.. Bir kulübün, hele hele Fenerbahçe gibi bir kulübün başına geçtin mi, artık seni tanımayan yok.. Düne kadar kapısında günlerce beklediğin başbakanın yanına bile elini kolunu sallaya sallaya gelip, elini öpüp, hayır duasını alabiliyorsun..

Hayır efendiler.. Ahu'ya gider gibi Fenerbahçe'ye gidilmez.. Gel de Galatasaray'a öyle iki günde başkan ol bakalım.. Önce üye olacaksın. Sonra on beş yıl bekleyeceksin... Sonra bu on beş yıl içinde kulübe yaptıklarını anlatıp göreve talip olacaksın..

Bilir misiniz ki, ben Hıncal Uluç, yarın bir yerden iki milyar bulsam gelip Fenerbahçe'ye başkan olabilirim. Kimse engelleyemez.. Ama bunca bilinen Galatasaraylılığımla, bu kulübe değil başkan, yönetim kurulu üyesi olmak için daha bir yıl beklemem gerek.. Çünkü onun için dahi üyelikten sonra beş yıl şart!.

Bu maddeler niye konmuş tüzüğe.. Kapkaççılar gelip kulübü kullanmasınlar diye.. Sonuç?.. İşte görüyorsunuz.. Bugün Galatasaray ile Fenerbahçe'nin o kıskançlıklar yaratan, uykular kaçıran farkı, budur işte.. İnsanlar Galatasaray'a hizmete giderler.. Fenerbahçe ise insanlara hizmet eder.. Son 15 yılda kaç isimsiz geldi, şöhret oldu gitti Fener'e bilir misiniz?. Bir de Galatasaray'a bakın.. Mektepten Galatasaraylı Selahattin Beyazıt'a bile, işadamlığı sporculuğundan ağır basıyor diye tahammül edememiştik...

Bir zamanlar başbakanların başkanlık yaptığı Fenerbahçe, başbakan eli öpen başkanlarla yönetildiği sürece spor sahalarında da daha çok el öpecektir.

Hıncal Uluç

Büyük iddia

Alevilikle ilgili kapak yazınızı beğeni ve ilgiyle okudum. Ancak Aleviliğin tarihe karıştığı büyük bir iddia. Gerçekten de Alevilik tarihten gelen muhalefet niteliğini, sürekli kıyıda yaşama özelliğini terk ediyor ve toplumsal pastadan daha çok pay almak için belli bir değişim geçiriyor. Geleneklerin zayıfladığı ve eski işlevlerini yitirdiği de büyük ölçüde doğru. Ne var ki bütün bu doğrular Türkiye nüfusunun üçte birini oluşturan bir kesimin tarih sahnesinden silindiğini söylemek için yeterli değil gibi geliyor bana. Hele Aleviler gibi değişime açık bir topluluğun değişmesinden ve önüne yeni hedefler koymasından daha doğal ne olabilir ki?

Hakkı Şahin-İSTANBUL

Oylar çantada keklik değil...

12 Eylül öncesinin en çok baskıya uğrayan ve maddi manevi kayıp veren kesimi olan Alevilerin, artık blok halde sosyal demokratları desteklemekten vazgeçtikleriyle ilgili tespitiniz çok doğru. Geleneklerin öldüğü ise besbelli. Ben 40 yaşındayım, bugüne kadar bir tek cem'e bile katılmadım. 15 yaşındaki oğlum ise cem'in ne olduğunu bile bilmiyor. Yine de yıllarca politikacıların körüklemesi sonucu, Alevilerin merkezden uzak tutulmaları Cumhuriyet döneminde de sürdü. Üstelik Alevilerin Kurtuluş Savaşı'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasındaki büyük katkıları bilinmesine rağmen. Bugün artık Alevilerin oyları çantada keklik olmadığı gibi, ekonomik durumları da güçlenmiş, eğitim seviyeleri artmıştır. Tabii bunlar Alevilerin her zaman kıyıda kalmasını isteyen bazı çevrelerin çıkarlarını zedeleyebilir, onları rahatsız edebilir. Ancak bir kez başlayan değişim süreci durmayacaktır. Bu kapak çalışmanız için sizi kutlarım.

Talip Eroğlu-TOKAT

Ekmek kavgası

Ekmek üzerine oynanan oyunların açığa çıkması için illa bir adamın yaşamına son vermesi mi gerekiyordu. Bence artık fukaranın katıksız yediği ekmeğe bile böylesine göz dikilmesi inanılmaz bir şey. Belediye Başkanı Bedrettin Dalan ben ekmek fiyatlarına narh koymam diyor. İyi hoş da öte yandan Yaşar Keçeli Bey de fabrikalarına durmadan zam yaptırtıyor. Peki bu arada gıdası ekmeğe dayanan insanların hali ne olacak kimse onu düşünmüyor. Arada insaflı bir bürokrat çıkıyor ama sonu da ölüm oluyor. Eğer ekmek konusuna yetkililer el atmazsa bunun sonu ne olur acaba bilemiyorum.

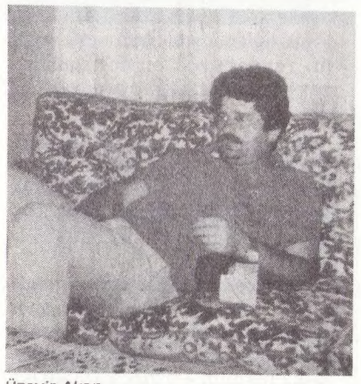
Üzeyir Akan

Hakkı Uzun-ADAPAZARI

Süper Kadınlar

Sık sık seçime ve ankete dayalı araştırma haberler yapıyorsunuz. Mesela "Doruktakiler" mesela "En Zengin 100 Türk" hepsinde de birkaç kadın dışında erkeklerin büyük bir ağırlıkla listelere girmeleri dikkatimi çekerdi. Düşünür dururdum "Yahu bu ülkede hiç mi kadın yok" diye. "Süper Kadınlar" çalışmanızdan sonra bütün başarılı kadınlarımızı aynı sayfada görebildik. Bir Suna Kıraç, bir Perran Kutman, Türkan Arıkan, Leyla Gencer ve diğerleri, her birinin dalı ayrı, kişilikleri farklı ama her biri de binlerce erkeği aşmış kadınlar. Onları kişisel özellikleri ile birlikte tanımak çok hoş oldu.

Hatice Kuş-İSTANBUL

Elbette olmalı

Liberalleşmeden, Batılılaşmadan söz ediyoruz AT'ye girmek için elimizden geleni yapıyoruz, ama bir yandan da çağdaşlığın gereklerini yerine getirmekte sürekli tereddüt ediyoruz. Özel televizyon elbette olmalıdır. Böylece artan hayat pahalılığı karşısında, giderek daha çok evlerine mahkûm olan insanlar, hiç değilse televizyonlarının karşısına geçtiklerinde kaliteli yapımlar seyretme şansına sahip olacaklardır.

Nuray Yaşar-ANKARA

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

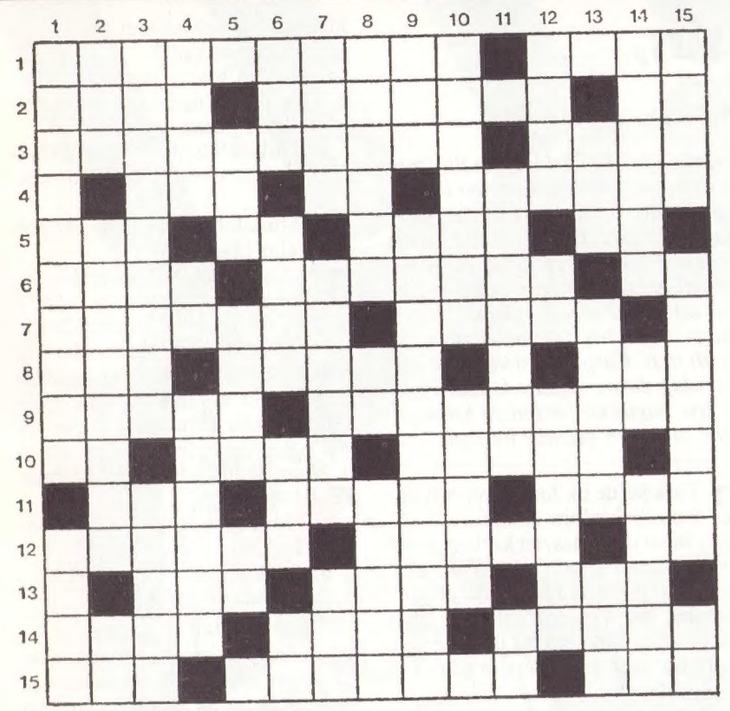

SOLDAN SAĞA: 1- Osmanlı ülkesinde bir anayasa ilanı ile serbest seçimler yapılmasını ve böylece kurulacak meclise memleketin teslim edilmesini isteyen, imparatorluğun ancak bu şekilde kurtulabileceğini savunan derneğin adı - Şampiyon. **2-** Kari - Yiyeceği ortaklaşa sağlanan toplantı - Bağışlama. **3-** Soluk alma aygıtıyla organizmaların hücreleri arasında oksijen ve karbon gazını iletmeyi sağlayan, alyuvarların en önemli maddesi - Büyük balıkları yakalamakta kullanılan ucu iğneli kurşun parçası. **4-** Karışık renkli - Bir nota - Hindistan'da yetişen bir tür tırmanıcı biber ağacı. **5-** Serbest meslek sahiplerinin oda ya da daire tutarak çalıştıkları büyük yapı - Gadolinyum elementinin simgesi - Bir konu üzerine olan - Bir renk. **6-** Ankara'nın bir semti - Azot ve hidrojen bileşimi olan keskin kokulu bir gaz - Notada durak işareti. **7-** Bir tahta üzerindeki ufak pürüzleri gidermekte kullanılan çelik araç - Kuruluş. **8-** Vietnam takviminde yılbaşı - **Hintkirazı** da denilen ve zeytin büyüklüğünde meyvesi olan bir sıcak ülke ağacı - Yemin. **9-** Asma kütüğü - Ural Altay kavimleri topluluğundan yarı göçebe bir halk. **10-** Nikel elementinin simgesi - Kadın seslerinin en kalını - Kuvarslı diyorit bileşiminde olan bir sızıntı kütlesi. **11-** Kumaşların aprelenmesinde kullanılan makine - **İslam'da** bir mezhep mensubu - Üzüm şırasının tortularını çökertmekte kullanılan bir toprak türü. **12-** Üstü deri ile kaplı, bakırdan yapılan küre biçiminde bir davul - İlkel toplumlarda topluluğun kendisinden türediği sanılarak kutsal sayılan hayvan ya da nesne - Bitim noktası. **13-** Afrika'da bir ülke - İstanbul'un Beyoğlu semtinin eski adı - Fizikte bir güç birimi. **14-** Borda kaplamalarını yerleştirmek için ahşap gemilerin omurgalarına açılan yuva - Halı, kilim ya da bez dokuma tezgâhı - Eskiden Bağdat ve İsfahan'da dokunan sağlam ipekli kumaş. **15-** Sıvas çevresinde çok yaygın olan alçıtaşına bu yöre halkının verdiği ad - Yüksek ve çevresi açık yer - Hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Malta Şahini, Altın Hazineleri, Moby Dick, Uygunsuzlar, Peygamberler Tarihi gibi filmleriyle tanınan ve geçenlerde 81 yaşındayken ölen ünlü Amerikalı sinema yönetmeni - Havaya fırlatılan bir plakanın vurulması ilkesine dayalı atıcılık dalı. **2-** Dâhi - Görev yaptığı yerlerde topladığı yaklaşık on beş bin kitabını bağışlayarak İstanbul'daki **Millet Kütüphanesi**'ni kuran ünlü yazar ve kütüphaneci - Bir gösterme sıfatı. **3-** 1885-1934 yılları arasında yaşamış ilk Türk işçi milletvekili - İki kulplu antik testi. **4-** Teknelerle suyun dibinde sürüklenerek çekilen, geniş ağızlı balık ağı - Odun hacim ölçüsü olan **ster**'in simgesi - At alıp satan ya da yetiştiren kimse. **5-** Sinema ve tiyatroda aniden yaratılan komik durumlar - Yapım - Bir spor takımının gözde oyuncusu. **6-** Akciğer hastalığında, stetoskoptan duyulan nefes yolları sesi - Kap ağırlığı - Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı - Helyumun simgesi. **7-** Kır koşusu - Naneden çıkarılan alkol - Renkli televizyon sistemlerinden biri. **8-** Cinsel içgüdünün belirtilerini gösteren, yaşama gücünün tümü - Yapısına girdiği sözcüğe **"söyleyen"** anlamı katan sonek - Memelilerde ana ile dölüt arasında kan alıp verme işini sağlayan organ. **9-** Engerek yılanı - **Slav Dansları, Karnaval Uvertürü, Yeni Dünya Senfonisi** gibi yapıtlarıyla ünlü Çek bestecisi. **10-** Mülkünün geliriyle yaşayan kimse - İnsan dışkısı. **11- Deliliğe Övgü** adlı yapıtıyla ünlü Hollandalı hümanist - Tarla sınırı. **12-** İçki meclisi - Bir bağlaç - Bir ticaret kuruluşunun borçlarının tümü. **13-** En küçük izci kuruluşu - Yakasız, iliksiz bir tür kısa ceket - Sergen. **14-** Tohumu bahar olarak kullanılan bir bitki - Sodyumun simgesi - Oval bir topla oynanan oyun. **15-** Eylemler, fiiller - Halk edebiyatında aruz ölçüsüyle yazılan şiir türlerinden biri - Kirmen.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	G	E	O	R	G	E	S	B	İ	Z	E	T	■	A	F
2	E	N	T	E	R	N	E	■	Ş	İ	L	E	P	■	U
3	N	D	■	K	Ü	T	L	Ü	■	N	■	L	İ	M	A
4	T	E	R	A	N	E	■	S	E	C	A	V	E	N	T
5	İ	R	■	T	E	L	A	■	F	İ	L	E	T	■	U
6	L	U	T	■	W	E	S	T	E	R	N	■	A	R	Z
7	E	N	■	K	A	K	T	Ü	S	■	A	K	■	E	K
8	B	■	S	A	L	T	■	M	■	A	Ç	I	K	Ç	I
9	E	G	O	■	D	Ü	R	Ü	S	T	■	T	R	E	N
10	L	U	N	A	■	E	■	L	U	L	U	■	E	L	A
11	L	A	■	Y	Ü	L	G	Ü	■	A	Z	A	P	■	Y
12	İ	R	S	A	L	■	E	S	İ	N	■	F	O	K	■
13	N	A	N	■	K	Ü	R	■	A	T	L	A	N	T	A
14	İ	N	■	T	E	■	M	E	N	İ	S	K	■	Ü	N
15	■	İ	B	A	R	E	■	T	E	S	D	İ	S	■	T

Kanarya gibisin, solgun ve ince...

Akıl almaz yengilerin şampiyonu Fenerbahçeliler Türkiye'nin ilk "papatya"larıydı. Kulübün kurulduğu zamanki renkleri olan sarı beyaz, Fenerbahçe çayırındaki papatyalardan mülhemdi. Başlangıçta bir 'sosyete' takımı da olsa, futbolcuları torpilli olduğu için askerlikten yırtmış da olsa, gözbebek Fener'di hep. Gâvur takımlarını teker teker sahalardan süpüren o, Anadolu'ya silah kaçırma faaliyetine karıştığı için kulüp binası işgal kuvvetlerince basılan o. Heeyt, var mı Fener'e yan bakan?

Kanarya gönüllü papatya Fenerbahçe, geçmişinden bugüne Anadolulu için bir erek, bir zafer basamağı simgesi idi hep. Çarpık kentleşme ve ayyuka çıkmış arabesk nağmeleri içinde kavrulup duran ortadirek insanı için daima tutunacak bir utku dalı olmuştu. İşte bugünkü testimizin konusu, Fenerbahçe'nin "bir teselli ver"e muhtaç olmayan geçmişi ile ilgili...

1 Fenerbahçe'nin tarihinde "ilk"lerin sayısı o kadar çok ki. Biz herkesin bilemeyeceği bir tanesini sormayı uygun bulduk. Fenerbahçe bugün Türkiye'de unutulmuş bir spor dalının kurucusu, ilk ve son şampiyonu, her şeyi. Hangi spor dalında, siz bulun.

a) Badminton
b) Polo
c) Golf
d) Hokey

2 Fenerbahçe, "ekabir"in de gözde takımı olmuş her zaman. Kulüp başkanları arasında iki şehzade, bir Nafia nazırı, bir Milli Eğitim bakanı ve bir de koskoca başbakan var. Bu başbakan öyle koyu bir Fenerbahçeliymiş ki, devlet işlerini Fenerbahçe'nin antrenman sahasında halleder, antrenmanı izlerken önüne gelen evrakı, okumadan imzalarmış, kimmiş?

a) Recep Peker
b) Bülent Ecevit
c) Şükrü Saraçoğlu
d) Nihat Erim

3 Türkiye'de ilk hasılat rekoru da Fenerbahçe'nin elinde bulunuyor. Biraz da enflasyon kurbanlarını eski günlerin hayaliyle avutmak için bu rekoru da aldık sorularımızın arasına. İpucu olacağı için yılını vermeyeceğiz. Bakalım bu ilk gelir rekorunun meblağını tahmin edebilecek misiniz?

a) 355 lira
b) 4,5 lira
c) 1200 lira
d) 320 kuruş

4 Eskiden Fenerbahçe'ye mali destek yapanlar da bambaşkaydı. 1932'de kulübün bir ihtiyacı için açılan yardım kampanyasında ilk bağış, Atatürk'ten gelmişti. Zamanın parasıyla 1000 TL. Fenerbahçe'nin niye paraya ihtiyacı olduğunu hatırlayabilecek misiniz?

a) Kulüp binası yanmıştı
b) Avrupa Kupası maçına gidebilecek parası yoktu
c) Türkiye'nin ilk yabancı futbolcu transferini gerçekleştirecekti.
d) Muhasebeci kasadaki paraları alıp tüymüştü

5 Birleşip güçlenme özlemleri sadece siyaset sahnesinde gözükmüyor. Fenerbahçe kulübü de kuruluşundan hemen sonra idari ve mali bir krize girmiş, kendine yakın bulduğu bir kulüple birleşmeye çalışmıştı. İsim sorununda çıkan anlaşmazlık, bu birleşmeyi engellemişti. Hangi kulüple birleşmek istemişti Fenerbahçe?

a) Saint Joseph Lisesi Spor Kulübü
b) Galatasaray
c) Üsküdar Spor Kulübü
d) Union Club

6 Bu soruyu teselli edilmek isteyenler atlasın. Çünkü sahalarda karşılaştığımız ilk "milli hezimet"in yükü de Fenerbahçe'nin sırtında. 1923 yılında Fenerbahçe bir yabancı milli takıma 10-1 yenilmiş. Hangi takıma?

a) Arnavutluk
b) Çekoslovakya
c) Norveç
d) Etiyopya

7 Herkesin, ama özellikle Fenerbahçelilerin bilmesi gerekip de, kimsenin doğru dürüst bilmediği şeyler var. Bakalım Fenerbahçe'nin 1907 yılının hangi günü kurulduğunu hatırlayabilecek misiniz?

a) Bilinmiyor
b) 19 Mayıs
c) 1 Mayıs
d) 23 Nisan

Yanıtlar: 1) d, **2)** c, **3)** d, **4)** a, **5)** c, **6)** b, **7)** a.

Hazırlayan: Ahmet Turhan Altıner

EMRE ULAŞ / NOKTA

Pınar Kangal Sucuk. Siz de Tadın!..

İster büyük
İster küçük

İster sıcak
İster soğuk

Tavaya at
Şişlere tak

Ekmeğe koy
Yemene bak

"sağlık, güven, lezzet"

Pınar Et, bir Yaşar Holding iştirâkidir.

Epengle Yıllardır Kadifeye Adını Veriyor

Epengle,
döşemelik ve perdelik kadifeyi Türkiye'de ilk dokumanın gururunu taşır.

Yıllardır,
rengiyle, deseniyle, sağlam dokusuyla kadifenin güzelini, yakışanını dokumada ileri teknolojisiyle önderdir.
Epengle kadifedir. Mobilyayı gösterip güzelleştiren kadife. Yıllar geçer **Epengle** kalır. Onun için kadife, her zaman adıyla alınır, **Epengle** alınır.

Epengle,
kendini yeniledi, kadife yenilendi modada. Canlı renkleri, yumuşak tuşesiyle kadife şimdi **Epengle**'de yaşıyor.

Yıllardır,
Epengle dokuyor, Türkiye kadifeleniyor.

Epengle
"İhtisasım Kadife"

25. YIL

• Epengle, bir FENİŞ Holding iştirakidir.

PANEL